

İSM BÜLTEN
YIL: 2022 SAYI: 7

Yayın Kurulu
Ali Osman akmak
Mahmut Salih Eser
Yunus Öztürk
Ahmet Emin Akyüz

Fotoğraf
Yunus Öztürk
Cengiz Güler
Mahmut Salih Eser

Grafik Tasarım
Furkan Selçuk Ertargin

Adres
İlimler ve Sanatlar Merkezi
Valide-i Atik Medresesi
Valide-i Atik Mah. Kartalbaba Cad.
No: 45 Üsküdar / İstanbul

Basım Yeri
Elma Basım

Basım Tarihi
Kasım 2022

Senede bir yayınlanır.
Haziran 2021-Eylül 2022 tarihleri
arasındaki İSM faaliyetlerini içerir.
Her hakkı mahfuzdur.

İçindekiler

04

İsrafil
Kışla ile
Röportaj



30

İSM
Temel
Eğitim
Seminerleri



116

Ürdün
Dil Programı



İSM
İhtisas
Çalışmaları

34



Konferans ve
Sohbetler

84



Tematik
Seminerler

117

125

Kitap
Tahlilleri



130

MİFTAH
Liseli Gençlik
Akademisi



132

Evlâd-ı
Fatihân Eğitim
Akademisi



Giriş
Seminerleri

121



Benim
İçin İSM

128



Sosyal
Faaliyetler

134

Röportaj

Yer
İlimler ve
Sanatlar Merkezi
Atik Valide
Medresesi

Röportaj
Mahmut Salih Eser
Ali Osman Çakmak

Tarih
25 Eylül 2022

İsrafil Kışla

“**Kişisel beklenti içerisine girmeyeceğiz, vakıftan ne alacağız diye değil de biz oraya ne vereceğiz diye bakacağız. Çünkü bizim işverenimiz Allah'tır, bu yola Allah'ın rızasını kazanmak için çıkılır. Vakıfçılık budur ve gerçekten zor iştir.**”



İsmbulden

Röportaj



Pek muhterem İsmail Kışla hocam, davetimize icabet ederek bizi mesrur eylediniz.

Malumunuz üzere, şu anda sadaka-i cariye bırakma sünnetinin ve İslam vakıf medeniyetinin bir neticesi olarak Nurbanu Valide Sultan (aleyha'r-rahmetü ve'l-ğufrân) tarafından tesis edilmiş olan ve yaklaşık 450 yıldır hizmete devam eden Atik Valide Külliyesi'nin medrese kısmındayız. Aynı zamanda kökleri derinlere inen vakıf ağacının müstakim bir dalı mesabesindeki İlim Yayma Cemiyeti tarafından kurulan ve 2007 senesinden beri bu medresede faaliyet gösteren, “öncü neslin duası, ilim-irfan yuvası” diye tavsif edebileceğimiz İlimler ve Sanatlar Merkezindeyiz. Hem Atik Valide Medresesi'ne

hem de İlimler ve Sanatlar Merkezine hoş geldiniz, şeref verdiniz.

Valide-i Atik Medresesi'nde sizlere misafir olmak benim için de güzel. Hem tarihi bir mekân hem de İlim Yayma Cemiyeti olarak İSM adı altında yıllar önce başlatmış olduğumuz, üst düzey ilmi faaliyetlerin yürütüldüğü çok bereketli bir mekân... Ben de sizlere çok teşekkür ediyorum. Günümüzün ve programın hayırlı bereketli olmasını niyaz ediyorum.

Hocam, yaklaşık 50 senedir talebe derneklerinden vakıflara pek çok sivil toplum kuruluşunda aktif görevler aldınız, farklı ekiplerle çalıştınız, pek çok sahada kıymetli hizmetlerde bulundunuz. Bir Anadolu gencinin vatanına ve milletine faydalı, iman ve mefkûre sahibi bir fert olarak yetişmesi hususunda vakıf ve derneklerin katkısını görebilme nokta-i nazarından sizin hikayenizle başlayabilir miyiz? Nasıl başladı yolculuğunuz? Sivil faaliyetlerle ilk ne zaman ve nasıl alâkadar oldunuz?

1971 muhtırasından sonra İmam-Hatiplerin orta kısımları kapatıldığı için biz orta kısımlarına girememiştik. Bu yüzden İmam-Hatip ile tanışmamız 1974 yılında Trabzon İmam-Hatip Lisesinde lise eğitimine başlamamızla gerçekleşti. Yine bu esnada, talebe derneklerinin mevcudiyeti bizim için güzel bir fırsat oldu. 1980 öncesi dönemde Milli Türk Talebe Birliği, Akıncılar

İsmbulden

Röportaj

Derneği, Mefkûreci Öğretmenler Derneği gibi talebe ve hoca dernekleri, birçok sosyal ve kültürel faaliyete ev sahipliği yapan ve haliyle bizi de okul dışı zamanlarda celbeden, cezbeden güzel mekânlardı. Hakikaten talebeliğin yanında hizmet etmenin zevkini o mekânlarda tattık. Hafta sonlarında, ders dışındaki zamanlarda hem Mefkûreci Öğretmenler Derneğinde hem de Milli Türk Talebe Birliğinde ortaöğretim komitesinde görev yaparak en azından kendimize sivil hayatta bir yer edinmiş olduk. Lise sonrasında 1978 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsüne geldiğimizde ise YİE Talebe Federasyonu, YİE Talebe Derneği gibi pek çok öğrenci derneğinin, hemen hepsi öğrencilerden oluşan sivil kuruluşların bünyesinde bulunduk. MTTB de YİE Talebe Federasyonu da bir okuldu bizim için. Hizmet etme imkânlarını ve yollarını, sivil faaliyet kültürünü buralarda öğrenmiş olduk. Maalesef 1980 sonrasında bu derneklerin faaliyetleri neredeyse yok oldu, talebe dernekleri aynı isimlerle açılmış olsa da bizzat öğrencilerin bütün faaliyetlerini yürüttüğü bir yapı olmaktan çıktı. Halbuki 1980 öncesinde mesela Milli Türk Talebe Birliğinin Genel Başkanlığını yürüten İsmail Kahraman bir avukat değil de öğrenci olarak o faaliyetin başındaydı.

Biraz daha açacak olursak, tecrübeleriniz doğrultusunda gençlerin hem karar hem de icrada daha aktif katkı sunabileceklerine mi işaret ediyorsunuz?

İSRAFİL KIŞLA KİMDİR?

1959 yılında Artvin'in Şavşat ilçesinin Meydancık köyünde doğan İsrail Kışla, ilk ve orta tahsilini doğduğu köyde tamamladı. Trabzon İmam-Hatip Lisesinden mezun olarak 1978 yılında İstanbul Yüksek İslam Enstitüsüne girdi. Enstitünün fakülteye dönüşmesiyle Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olan Kışla, yüksek lisans ve doktorasını ise İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Çalışma Ekonomisi Bölümünde yaptı.

Lise yıllarından itibaren sivil toplum faaliyetlerinde yer alan Kışla, 1980 yılında bünyesine dahil olduğu İlim Yayma Cemiyetinde, 1988-2010 yılları arasında genel müdürlük vazifesini yürüttü. Aynı zamanda birçok vakıf ve derneğin kuruluş ve yönetimine katkı yaptı. 2011-2018 yılları arasında Adalet ve Kalkınma Partisi Artvin milletvekili olarak Mecliste yer aldı. Halen Cumhurbaşkanı Başdanışmanlığı ve İlim Yayma Cemiyeti Genel Başkan Yardımcılığı görevlerini yürüten Kışla, orta düzeyde İngilizce, Arapça ve Gürcüce bilmekte olup evli ve 5 çocuk babasıdır.

Bence talebeye güvenmek lazım. Gençler projelerin hem fikir safhasında hem de yürütme safhasında yer alırlarsa yani bir başkasının tasarladığı bir projede figüran olarak bulunmak yerine kendileri bizzat katkıda bulunurlarsa o işte bulunmaktan zevk duyarlar, keyif alırlar, kendi enerjileriyle daha iyi hizmet ederler. Öğrencilere güvenilir mi, ya yanlış yaparlarsa falan... Yapsınlar, yanlış yapsa bile bir kere duvara toslar, tekrar düzeltir veya böylelikle ekip içerisinde yanlış yapanlar ayıklanmış olur. Bence genç dimağların enerjisinden, öğrencinin

İsmbulten

Röportaj



dinamik yapısından ve berrak zihninden kısacası her şeyinden en iyi şekilde istifade etmenin yolu sivil faaliyetlerin içerisinde bizzat yer almalarıyla açılır. Büyük dernekler, talebe dernekleri, bunlar yoksa en azından kulüp faaliyetleri bu işlevi görebilir.

Hocam, İlim Yayma Cemiyeti ile tanışmanız da Yüksek İslam Enstitüsü yıllarında gerçekleşiyor. Nasıl bir vesile oldu, süreç nasıl ilerledi?

Evet, İstanbul'da eğitim kolay değildi, maddi imkânsızlıklar da vardı. Enstitüde hem gündüz hem de gece eğitimi bulunmaktaydı. Gece eğitim görürken gündüz de çalışma durumu söz konuydu. Bilhassa talebeliğin ikinci yılında, 1980'de evlenince işe girme ihtiyacı

hasıl oldu. O vakitlerde İlim Yayma Cemiyetinin bir muhasebe yardımcısı aradığı bilgisi bana ulaştı. Herkes tarafından hürmet gören, talebeye sahip çıkması sebebiyle "Nedim Baba" diye anılan Nedim Urhan hocamız o dönemde İlim Yayma Cemiyetinin yönetim kurulundaydı. Öte yandan hocamızla, kıymetli büyüğümüzle aynı köydeniz, hemşehriyiz. Allah kendisinden razı olsun. Demek ki tavassut eyledi, bizim böyle bir talebimiz olduğunu Cemiyete ilettili ve nihayetinde 20 Nisan 1980'de muhasebe yardımcısı olarak asgari ücretle işe başladık ve böylelikle İlim Yayma ile tanışmış olduk. Arada ifade

etmiş olayım, aslında İlim Yayma ismini ilk olarak 1978'de lisedeyken duymuştum. Cemiyet, Anadolu'daki İmam-Hatiplerden en başarılı üçer talebeyi yaz döneminde İstanbul'a çağırıyor ve Beyazıt Bakırcılar'daki binanın en üst katında bir-iki aylık üniversite hazırlık kursuna alıyordu. Maalesef ben Trabzon'un ilk üçüne giremediğim için bu faaliyetlere gelememiştim. Tabii Cemiyette 1980'den bugüne, 42 yıldır pek çok görev verildi, muhasebe müdürlüğü, mali işler müdürlüğü derken uzun süre genel mü-

Genç dimağların enerjisinden, öğrencinin dinamik yapısından ve berrak zihninden kısacası her şeyinden en iyi şekilde istifade etmenin yolu sivil faaliyetlerin içerisinde bizzat yer almalarıyla açılır.

İsmbulten

Röportaj

dürlük yaptık, yurt müdürlüklerine vekalet ettik. Yine bu süre zarfında diğer pek çok sivil kuruluşa da katkı sunmak nasip oldu. Halen de Genel Başkan Yardımcısı olarak İlim Yayma Cemiyetinde ve farklı görevlerle pek çok sivil kuruluşta hizmete devam ediyoruz.

Hocam, liseyle birlikte kırk beş yılı aşan bu birikiminiz, bütün bu kıymetli tecrübeleriniz ışığında İlim Yayma Cemiyetini nasıl tanımlarsınız? Cemiyetin alamet-i farika mesabesindeki esaslarından, ana ilkelerinden biraz söz eder misiniz?

İlim Yayma Cemiyeti gerçekten çok büyük bir ihlasla ve samimiyetle kuruluyor. Kuruluş çalışmaları 1949'larda başlıyor ama Demokrat Partinin iktidara gelmesinden sonra ancak muvaffak olunuyor. 11 Ekim 1951 tarihinde, Sirkeci'deki Konya Lezzet Lokan-

Kurucularımız Cemiyetin vizyonunu büyük tutmuşlar ve sadece bir cami veya bir Kur'an kursu veya bir okul yapıp orada kalmak gibi lokal bir çalışma değil de çok daha uzun vadeli, yeni bir toplum inşa etme fikrini ve niyetini ortaya koymuşlar. Hamdolsun, bu fikir tahakkuk etmiş ve İlim Yayma Cemiyeti bugün geleneksel hale gelmiş olan ve pek çok kurumun yapageldiği nice hayrın ve hizmetin öncüsü olmuştur.

tasının sahibi Mustafa Doğan Bey'e ait hanın üst katında küçük bir ofiste İlim Yayma Cemiyeti kurulmuş oluyor. Tabii çok farklı meslek kesimlerinden 68 kurucu büyüğümüz var. O dönemde din adına kaygı duyan, meslek olarak, meşrep olarak çok farklı, çok seçkin, dönemin ileri gelenleri sayılan, tarikat mensubu olan veya olmayan muhterem zevat, başta Sultanhamam piyasasındaki iş adamları, paşalar, hukukçular bir araya geliyorlar, müzakereler ve istişarelerle İlim Yay-



Cemiyetimizin en temel özelliği, bütün toplumun ve ümmetin ortak bir kurumu olma vasfını hiç yitirmeden, bir üst kimlik haline gelmeden sebat edebilmiş olmasıdır. Bu çok önemlidir.

ma Cemiyetini faaliyete geçiriyorlar. Biz, kendilerini her vesile ile hayırla yad ediyoruz. Allah mekânlarını cennet etsin.

Tüzükteki “gaye” maddesine bakarsanız orada “millî, ahlâkî, dinî, manevî ve kültürel değerleri benimseyen, koruyan, geliştiren, vatanını ve milletini seven bir toplumun yetişmesine katkı sağlayacak eğitim ve kültür faaliyetlerinde bulunmak” diye zikredilir. Yani kurucularımız Cemiyetin vizyonunu büyük tutmuşlar ve sadece bir cami veya bir Kur’an kursu veya bir okul yapıp orada kalmak gibi lokal bir çalışma değil de çok daha uzun vadeli, yeni bir toplum inşa etme fikrini ve niyetini ortaya koymuşlar. Hamdolsun, bu fikir tahakkuk etmiş ve İlim Yayma Cemiyeti bugün geleneksel hale gelmiş olan ve pek çok kurumun yapageldiği nice hayrın ve hizmetin öncüsü olmuştur. Biraz açarsak, malum

Allah rızası için yaptığımız işlerde esas özne, yardım eden değil yardım edilen kimse dir. Gençlere yönelik çalışmalar için söylersek asıl değerli olanlar, hizmet edenler değil hizmete layık olan gençlerdir.

olduğu üzere Cumhuriyetin ilk döneminde, 1960'lara kadar vakıf kurmak zaten yasaktı. Demokratik hayata geçildikten sonra sivil toplum kuruluşu olarak eğitim alanında, muhafazakâr ve İslami düşünceye sahip insanların oluşturduğu ilk kuruluşlardan birisi İlim Yayma Cemiyeti oluyor. Dolayısıyla barınma / yurt imkânlarını ilk kez başlatan İlim Yayma Cemiyetidir. “Kendi okulunu kendin yap” kampanyasıyla İmam-Hatipleri bizzat yapma gibi hayırlı bir faaliyeti başlatan İlim Yayma Cemiyetidir. Talebe bursu çalışmasını ilk kez başlatan İlim Yayma Cemiyetidir. Yurtlarda ilk defa toplu iftar veren / verdiren ve yine ilk defa kurban organizasyonu düzenleyen İlim Yayma Cemiyetidir.

Tabii ilk yapılan faaliyetlerin akışından da anlaşılacağı üzere Cemiyetin İmam-Hatip irtibatı çok önemli. Nitekim İlim Yayma Cemiyetinin kurulmasından bir hafta sonra, Celal Hoca'nın da büyük gayretleriyle, Aksaray Etyemez semtinde 2 katlı ahşap bir binada, 19 öğrenciyle İmam-Hatip Okulu faaliyete başlıyor. Yani Cemiyetin kuruluşundaki öncelikli gaye, açılacak İmam-Hatip Okullarına hamilik etmektir. Yani belki

o günün devlet imkânlarıyla mümkün olmayacak hususları elbirliğiyle ve bir müessese vasıtasıyla halletmek, mesela okul binasının kira bedelini ödemek, müstahdem ücretini karşılamak, çoğu Anadolu'dan gönderilen çocukların iâşe ve ibâtesini

İsmbulten

Röportaj

temin etmek, kıyafet vesair ihtiyaçlarını gidermekti.

İlmi desteklemek için yola çıkan İlim Yayma Cemiyeti, yetmiş küsur yıldır hizmet sahalarını genişleterek ve faaliyetlerini çeşitlendirip artırarak bir noktaya geldi elhamdulillah. Tabii bu yolculukta cemiyetimizin en temel özelliği, bütün toplumun ve ümmetin ortak bir kurumu olma vasfını hiç yitirmeden, bir üst kimlik haline gelmeden sebat edebilmiş olmasıdır. Bu çok önemlidir. “Bizim için Müslüman kimliğimiz bize yeter.” şuuru sayesinde İlim Yayıncılık diye bir şey türememiş, iyilik yapılırken “Bize minnet duysunlar.” diye bir beklenti içerisine girilmemiş. Hizmetlerde sadece Allah rızası gözetilmiş, “Bir öğrencinin yetişmesine katkı sunabilmiş isek vazifemizi yapmışızdır.” mantığı hep ön planda olmuş, “Sağ elin verdiğini sol el bilmesin.” hassasiyeti ile hareket edilmiş. Hep gönüllülük içerisinde bir köprü görevi, imkân olanlardan imkânı olmayanlara bir hizmet aktarımı söz konusu olmuş. Tek adama bağlı bir yapıya dönüşmekten, beyinlere ipotek koymaktan itina ile uzak durulmuş. Tam bir sivil kuruluş, her sene kongresi olur. Birçoğu gider birçoğu gelir ama istikameti aynı kalır: Bu ülkeye milli manevi değerlerine bağlı kalan, vatanını ve milletini seven, Allah'ına, dinine, memleketine sevdalı güzel insanlar,



Müslümanlar yetiştirmek. Bunlar kendi özelinde farklı olabilirler, farklı cemaatlerin veya tarikatların içerisinde bulunabilirler ama ortak bir payda olarak burada buluşurlar, birlikte hizmet ederler.

İşte bu kuşatıcı tavrın korunması, hususi bir söylemin sözgelimi İlim Yayıncılık diye ayrı bir ekolün doğmamış olması, kanaatimce İlim Yayma Cemiyetinin en güzel ta-

İsmbulten

Röportaj



raflarından bir tanesidir. Yani ben Cemiyeti çok daha genel, çok daha özgür, çok daha özgün bir yapı olarak görüyorum ki sivil kuruluş olmak da bunu gerektirir.

Bir diğer husus şudur: Allah rızası için yaptığımız işlerde esas özne, yardım eden değil yardım edilen kimsedir. Gençlere yönelik çalışmalar için söylersek asıl değerli olanlar, hizmet edenler değil hizmete layık olan gençlerdir. Cemiyetimizde istihdam edilen insanların vazifeleri o gencin en iyi şekilde yetişmesine katkı sunmak, imkânlarını artırmak, şartlarını iyileştirmektir.

Gençlere değer vermek, onları daha güzel noktalara taşımak, yüceltmektir. Elbette ki onlara hizmet ettikçe, buna yönelik çalışma-

ları en iyi şekilde yürüttükçe hizmet edenler de Cenab-ı Hakk'ın rızasını kazanarak bundan istifade edecektir ama dediğim gibi esas kıymetli olan öğrencidir. Cemiyet bu hassasiyeti gözeterek gerçekten güzel işler ortaya koymuştur.

İlim Yayma Cemiyetinin bir diğer önemli vasfı ise hep ihtiyacı ön planda tutmuş olmasıdır. Yani herkesin el attığı popüler işlere el atmak, görünsün diye veya yapmış olmak için yapmak yerine ihtiyaç olan sahanın tespit edilmesi, nerede bir boşluk var ise o boşluğun giderilmesi, yerel çabaların desteklenmesi, eksiklerin tamamlanması gayreti içinde olunmuştur. Mesela bilhassa gençlerle ilgili olarak; İmam-Hatiplilere

katsayı engeli getirilip üniversiteye girişleri zorlaştırılınca derslane açmak, katsayı ve başörtüsü yasağı ile gençlerin üniversiteye gitmeleri engellenince yurt dışında tahsil için destek olmak, yüksek tahsil yurtları ihtiyaç olunca yurtları hizmete sokmak ve bunların en iyi şekilde yürütülmesine gayret etmek. Mesela İmam-Hatiplerin mağduriyetlerini gidermek için Beylerbeyi'nde Cennet Mahallesi'nde Açık İlahiyat programı başlatmak. O gün o ihtiyaçtı ve yapıldı. Yani şöyle bir faaliyet yaparsak bununla ilgili şöyle bir menfaat elde ederiz, para kazanırız gibi bir beklenti yok. Acaba bu faaliyetle birkaç gence daha nasıl hizmet ederiz? Onların sıkıntılarını nasıl gideririz, problemlerini nasıl çözeriz? Derdimiz bu. Başka bir önemli misal dil eğitimi hususundaki ihtiyacı karşılamak üzere kurduğumuz İYEM'dir. Yabancı dil sınavını veremeyen yüzlerce akademisyen kardeşimiz geldiler, çok sembolik rakamlarla eğitimlerini aldılar, sınavlarını geçerek doktoralarını tamamladılar, doçentliklerini aldılar. Bütün bunlarda temel gayemiz kuruma bir şey kazandırmak değil kurum vasıtasıyla imkânlar oluşturarak o hizmeti ihtiyacı olanlara ulaştırmak, problemlerini çözmelerinde onlara yardımcı olmak. Reklamsız, dedikoduya ve şaibeye bulaşmadan istikameti korumak. Daha sı güzel faaliyetler yapan kurumlara saygı duymak, o yapıyorsa ben de yapayım demek yerine hayırlı işlerinde onlara destek olma misyonuyla hareket etmek. Mesela ÖNDER

Temel gayemiz kuruma bir şey kazandırmak değil kurum vasıtasıyla imkânlar oluşturarak o hizmeti ihtiyacı olanlara ulaştırmak, problemlerini çözmelerinde onlara yardımcı olmak. Reklamsız, dedikoduya ve şaibeye bulaşmadan istikameti korumak.

İmam-Hatiplilere sahip çıkma adına yurt dışında, Viyana'da, Bosna'da, Kıbrıs'ta hizmet ederken ÖNDER'e en büyük desteği biz verdik. "ÖNDER bu işi yapıyor, Kendisi yap-sın." demek yerine "Güzel bir iş yapılıyorsa ona sahip çıkmak, katkı sunmak bizim vazifemizdir." şuuruyla hareket ettik. İşte böyle güzel gelenekleri olan bir kurumdur İlim Yayma Cemiyeti.

Tabii, Cemiyetimizin her dönem kapasitesi gittikçe artıyor, kervan yetmiş yıldır büyüyerek yoluna devam ediyor. Bu kervanda yer alan, maddi manevi destek veren herkesten Allah razı olsun, ahirete irtihal etmiş olanların mekânı cennet olsun, hayatta olanlara Allah hayırlı ömürler versin. Tabii bu tür uzun hizmet yolculuklarında güven çok önemlidir. Eğer siz o güveni sağlayıp doğru projeyi ortaya koyarsanız bizim milletimiz ona sahip çıkar. Yani kaynak bulmak, oluşturmak zor bir şey değil. Yeter ki siz Allah rızası için bir işe azmedip yola çıkın. İlim Yayma Cemiyeti de böyledir. Allah için yola çıkmış, karşılıklı güveni esas almış bir kurum olarak istikamet üzere seyrine devam ediyor. Elhamdülillah.

Güçlü devlet olmak, bütün işlerini kendisi yapan bir devlet olmak değildir, aslında sivil toplumu güçlü olan devlet güçlüdür. Dolayısıyla devlet ne kadar güçlü olursa olsun, kendisinin de yapabileceği birtakım hususları sivil topluma bırakması, onlar için belli hizmet alanları açması en doğru olanıdır.

Hocam sizin de işaret ettiğiniz üzere Demokrat Partinin iktidara gelmesiyle birlikte vakıf şuuruna sahip hayırseverler eğitim sahasına ciddi katkılar sunmaya başlıyor. Yani Tevhid-i Tedrisatla ortaya çıkan “eğitimi bütünüyle resmî kurumlar eliyle yürütme” iddiası zeminini kaybediyor, cemiyetler ve vakıflar daha görünür hale geliyor. Sivil kuruluşların eğitim sahasında katkı vermesini nasıl değerlendiriyorsunuz? Talim ve terbiye sahasında, bu milletin ilim ve irfanının yücelmesine katkıda bulunma yolunda sadece devlet değil, biz de varız diyerek yola çıkan sivil toplum kuruluşlarının bugün geldiği nokta tatmin edici mi? Sizce yolun neresindeyiz?

Elbette ki sivil toplum kuruluşları da siyasi partiler gibi millete hizmet etmenin bir aracıdır, en önemli yollarından bir tanesidir. Burada “güçlü devlet” hususuna temas etmek gerekir. Kanaatimce güçlü devlet olmak, bütün işlerini kendisi yapan bir devlet olmak değildir, aslında sivil toplumu güçlü

olan devlet güçlüdür. Dolayısıyla devlet ne kadar güçlü olursa olsun, kendisinin de yapabileceği birtakım hususları sivil topluma bırakması, onlar için belli hizmet alanları açması en doğru olanıdır. Neden? Çünkü devlet birçok şeyi parayla yaptırırken sivil toplum gönüllü olarak yapar. Nedir bu gönüllük ve adanmışlık? Birisi zamanını, birisi fikrini, ilmini, birisi de malını, maddi imkânlarını karşılıksız olarak verir. İşte bu üç fedakârlık sivil toplum kuruluşları aracılığıyla buluşur, bir sinerjiye ve hizmete dönüşür. Devletin, üzerindeki yükü hafifleten bu hizmeti hafife alması, “Ben bunu istemiyorum.” deyip karşı çıkması asla makul ve mantıklı değildir. Bunun yanı sıra verimliliği ve kaliteyi artırabilmek için de sivil toplumu güçlendirmemiz gerekiyor. Neden? Çünkü kendi alanlarında uzmanlaşmış, spesifik çalışmaları olan bu kurumların teklifleri dikkate alındığında daha yerinde kararlar alınır ve daha sağlıklı düzenlemeler yapılır. Batı’da da sivil toplum kuruluşları sözcelimi spor, kültür, sanat merkezleri yine sanayi, ticaret ve ziraat odaları devletlerin birçok siyasetine, politikalarına yön verirler.

Bizim eğitim sahasında ortaya koyduğumuz faaliyetlere gelince bunlar zaten devletinkilere alternatif değil onları tamamlayıcı mahiyette olan, devletin idealleriyle ve hedefleriyle örtüşen faaliyetlerdir. Biz “Din eğitimi biz yapalım.” diye yola çıkmadık, “Din eğitimi devlet yapsın.” diyoruz zaten. Ne-

İSmbulten

Röportaj

rede yapsın devlet? Kur'an kursunda, okullarda, İmam-Hatip liselerinde, İlahiyat fakültelerinde. Bunlar nereye bağlıdır? Diyanet İşleri Başkanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına, YÖK'e. Yani bunların hepsi devletin kursudur, okuludur, fakültesidir, resmî devlet kurumudur. Peki bu noktada sivil toplum kuruluşları ne yapmıştır, hangi hususlarda destek vermiştir? İmam-Hatip liselerinin binasını yapmış, yurdunu açmıştır. Camiini, Kur'an kursunun binasını yapmıştır. Milletin çocuklarına hizmet etmiş, onlar için hayat şartlarını iyileştirmiş mesela barınma hizmeti sağlamış, burs vermiştir. Bütün bu faaliyetler aslında devlete alternatif bir şey değil ki. Devletin bir noktada yükünü alıcı, hafifletici faaliyetlerdir. Bu bakımdan devletin "Aman bu STK'lar şöyle böyle!" diyerek engelleyici tavra girmesi kabul edilemez.

STK'lar toplumu yansıtan kurumlardır. Siyasi partiler, barolar, meslek odaları, hemşeri dernekleri, Atatürkçü Düşünce Derneği, Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Ülkü Ocakları vesaire pek çok farklı kuruluş bir fikri, bir bakış açısını yansıtır. İnsanlar kendi mizaçlarına, ideallerine göre farklı sivil toplum yapılarını oluştururlar, desteklerler, bunları yadırgamamak lazım. Siz önemli gördüğünüz bir hedefinizi tüzüğünüzde ifade edip yola çıkarsınız, milletin önüne de bu talebi koyarsınız. Koyduğunuz hedefe kim ikna olursa, gönül verirse fikrinden, mesaisinden ve maddiyatından

Sivil toplumu iğdiş etmek, itibarsızlaştırmak, devlete rakip gibi görmek çok yanlıştır. Sivil toplum kuruluşları aslında toplumun kılcal damarlarıdır. Vücutun en ücra noktalarına, parmak uçlarına kadar kan gitmesini sağlayan kılcal damarlar misali vazife görürler.

fedakârlık yapar, destek verir. Neticede bazı hizmetler gönüllülük ruhu ile devlete yük olmadan halledilmiş olur. Bu bakımdan sivil toplumu iğdiş etmek, itibarsızlaştırmak, devlete rakip gibi görmek çok yanlıştır. Sivil toplum kuruluşları aslında toplumun kılcal damarlarıdır. Vücutun en ücra noktalarına, parmak uçlarına kadar kan gitmesini sağlayan kılcal damarlar misali vazife görürler. Mesela hemşeri derneklerini düşünün, kendi köylerindeki fakir fukaraya veya okuyacak çocuklara sahip çıkan köy derneklerini. Ben bunu bizzat tecrübe ettim, Artvin ili Şavşat ilçesi Meydancık köyünden gelmiş bir kardeşiniz olarak. İlim Yayma Cemiyetinde işe başladığımda baktım ki burada barınma ve burs imkânları var, yatılı Kur'an kursları var. Meydancık'taki çocukların çobanlık yaparken İstanbul'daki imkânlardan haberdar olması mümkün müydü? Aldık getirdik, İlim Yayma olarak vesile olduk yetişmelerine. O köy bu köy derken iş büyüyünce, artık üstesinden gelme imkânı kalmadığını görünce 1988'de Artvinliler Vakfını kurduk. Yaklaşık 35 yıl olmuş, 20 binden fazla Artvinli öğrenciye burs verilmiş. Bu si-

İsmbulten

Röportaj



vil toplum kuruluşu olmasaydı çocuklara o bursu veremezsiniz. 1951’de büyüklerimiz çıkıp da İlim Yayma Cemiyetini kurmamış olsaydı yıllardır yüzbinlerce insanımıza verilen bunca destek hiç olmayabilirdi. Bugün 200’e varan yurdu, 30.000’e varan öğrencisiyle devam eden hizmetlerle kime destek verilmiş oluyor? Devlete. İlim Yayma Cemiyetinin barınma hizmeti verdiği çocuklar ne yaptı? Ana babasına, memleketine daha güzel hizmet etti, İlim Yayma da bundan mutlu oldu. Sonuçta İlim Yayımcılık gibi bir şey de yok. Bizim işimiz bu ülkeye güzel insan yetiştirmek. Ben pek çok STK’nın çok güzel

çalışmalar yürüttüğünü düşünüyorum. Bu kuruluşlar hataya düşmez mi, düşebilir. Bu yüzden bunların tüzüğünde veya senedinde olan gayenin dışına çıkıp çıkmadığına yönelik denetimi yapmak devletin vazifesidir. Tabii bunu da alan daraltmaya dönüştürmeden yapmak lazım. Yani herkesi gönüllü olarak fikriyle, mesaisiyle ve maddi desteğiyle bir sinerji oluşturmaya teşvik edip serbest bırakmak ama denetimi de elden bırakmamak lazım. Böyle bir denge ile sivil toplum da devlet de daha güçlü hale gelir.

Hocam, eğitimde bilhassa da ilahiyat ve din eğitimi sahasında ihtisaslaşma hususuna çok önem verdiğinizizi, uzun yıllardır buna yönelik ciddi emekler verdiğinizizi, farklı kurumların açılmasına öncülük ettiğinizi biliyoruz. Üsküdar Zeynep Kamil semtinde 2002’de açılan Mahmut Bayram İlahiyat İhtisas Yükseköğretim Erkek Öğrenci Yurdu ve Atik Valide Medresesi’nde 2007’de kurulan İlimler ve Sanatlar Merkezi (İSM) bu gayretinizin en güzel nişanelerinden. İSM kurulurken bir anlamda fikir sahibi olarak ne düşünmüştünüz? Kuruluş safhasındaki hedefleriniz nelerdi, bunlara ulaşıldığını düşünüyor musunuz?

Çok teşekkür ediyorum. Evet, İSM gerçekten de İlim Yayma Cemiyetinde en üst düzeyde eğitim verilen yerlerden bir tanesi. Kanaatimce iyi bir kurumsal yapı oluştu ve çok güzel de hizmet veriyor. Bir işe başlamak çok önemlidir. Başladıktan sonra za-

man içerisinde tekâmül eder, gelişir. Burada da 15 yıldır bu kıymetli faaliyet devam ediyor, talep de var gördüğüm kadarıyla.

Burada hareket noktamızı teşkil eden “eğitimde ihtisaslaşma” fikri neden önemlidir? Çünkü bütün başarılı eğitimlerin arkasında STK desteği vardır. Beyoğlu Anadolu İmam-Hatip Lisesi, Boğaziçi Üniversitesi, Galatasaray Lisesi, İstanbul Erkek Lisesi, Kartal Anadolu İmam-Hatip Lisesi hep böyledir. Yani siz rutin eğitimin dışında ilave faaliyetler yapıyorsanız, ekstra girdileriniz varsa neticeyi de ürünü de kat kat fazlasıyla elde edersiniz. İlahiyat sahasına gelince, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi zaten Türkiye’deki en yüksek puanla öğrenci alan, Boğaziçi ayarında puan almış ama ilahiyata gelmiş zeki, seçkin, başarılı öğrencilerin geldiği bir kurumdu. Bu gençlere bayrağı daha ileri taşımaları için, yolda vakit kaybetmesinler, rahat bir ortamda derslerine çalışsınlar, müzakerelerini yapsınlar ve kendilerini en iyi şekilde geliştirsinler diye bir barınma imkânı oluşturduk önce, adıyla Merhum Mahmut Bayram Hoca’ya da vefa göstermiş olduk. Sonrasında da yurtlarımızdaki eğitim programlarına nazaran daha yoğun ve düzenli bir şekilde üniversite dışındaki zamanlarda dil ve bilim çalışmalarını yürütsünler, ayrıca Osmanlı medrese ilimlerini de alıp sahalarında ihtisaslaşsınlar diye muhterem bilim kurulu üyesi hocalarımızla İlimler ve Sanatlar Merkezini

Nurbanu Valide Sultan Külliyesi’ndeki tarihi medreseyi, Atik Valide Medresesi’ni yeniden ihya etmek, Cumhuriyet döneminde vakfiyesine en yakın haliyle hizmete sunmak bize nasip oldu. Elhamdülillah.

kurduk. Mekân olarak da Nurbanu Valide Sultan Külliyesi’ndeki tarihi medreseyi, Atik Valide Medresesi’ni yeniden ihya etmek, Cumhuriyet döneminde vakfiyesine en yakın haliyle hizmete sunmak bize nasip oldu. Elhamdülillah. Bütün bunlar niye yapıldı? Bu güzel yurttaki kalıp bu müstesna eğitimi alanlar bu eğitimi almayan diğer öğrencilerden bir adım önde olsunlar, daha ileri hizmetlere öncülük etsinler diye. Bu bir adım önde olmanın ne manaya geldiği mezun olduktan sonra daha iyi kavranıyor esasında. Yani zamanında gayret edip hazırlanmışsanız, fiili duanızı yapmışsanız karşınıza çıkan sınavlarda Allah’ın izniyle öne geçersiniz. Çünkü 3500 saat fazladan ders görmüş birisiyle normal rutin eğitim almış birisinin aynı başarıyı göstermesi mümkün değildir, nimet külfete göredir, kader gayrete aşiktir.

İSM mezunu gençlerimizin akademik sınavlarda tabii bir muvaffakiyet elde etmeleri, Cenab-ı Allah’ın lütfuyla hak ederek bir yere girmeleri bizim için iftihar vesilesidir. “Ben İlim Yayımcıyım, buraya geleyim.” diye değil de alınının akıyla, vicdanının rahatlığıyla vazife alabilmeleri gerçekten çok önemlidir.

İSmbulten

Röportaj

Yani İSM mezunu gençlerimizin akademik sınavlarda tabii bir muvaffakiyet elde etmeleri, Cenab-ı Allah'ın lütfuyla hak ederek bir yere girmeleri bizim için iftihar vesilesidir. “Ben İlim Yaymacıyım, buraya geleyim.” diye değil de alnının akıyla, vicdanının rahatlığıyla vazife alabilmeleri gerçekten çok önemlidir. Yani İSM kurulurken en temel hedefimiz, bu takviye eğitimleri alan gençlerin iyi akademisyen olmalarıydı, hamdolsun bu hedef büyük oranda gerçekleşmiş, temel gaye açısından başarı sağlanmış görünüyor.

Öte yandan hedeflediğim iki husus daha vardı: Birisi Diyanet İşleri Başkanlığı ile yürütülebilecek bir çalışmaydı. Malumunuz, DİB yurt dışına din müşavirleri ve ataşeler gönderiyor. Bu gönderilen hocalar elbette seçilmiş isimler ama daha temelden hazırlık yapmış olsalar, gidecekleri ülkelerde konuşulan dilleri bilseler daha verimli hizmet edebilirler. İşte buna yönelik olarak DİB ile protokol yapabiliriz, ileride Bulgaristan'a, Gürcistan'a, Romanya'ya, Hollanda'ya vs. göndereceğimiz hocayı planlı yetiştirebiliriz. Talebelik döneminde hem fakülte hem de medrese okurlarken gideceği bölgede konuşulan dilleri de öğrenirler, neticede ilim sahibi, dil bilen, kültürlü hocaefendiler hizmet edecekleri bölgeye giderler ve böylelikle oralarda çok daha kaliteli hizmetlere vesile olurlar Allah'ın izniyle. Bu hedefi henüz gerçekleştiremedik ama ben halen yapabiliriz diye düşünüyorum.

Bir diğer arzum ise İSM olarak İlahiyat fakülteleri ile protokol yapmak ve kuşatıcı

mahiyette “saha buluşmaları / bilim dalı toplantıları” düzenlemektir. Elbette gerek üniversiteler bünyesinde gerekse bazı sivil toplum kuruluşlarında, farklı sahalarda akademisyenler buluşuyor, bazı hususlar müzakere ediliyor, sempozyumlar yapılıyor, tebliğler sunuluyor ama daha kuşatıcı bir buluşmadan bahsediyorum. Akademide artık yol almış, tecrübe kazanmış muhterem hocalarımızla sahaya yakın zamanda girmiş kıymetli genç araştırmacıları çeşitli dönemlerde, belli üst konular belirleyerek bir araya getirsek, güzel bir müzakere ortamında birbirlerini tanısalara, halka açık olmayacak şekilde kendi içlerinde akademinin, bilim dallarının sorunlarını konuşsalar, gelecekte çalışılabilecek meseleleri, tez konularını ihtiyaca göre, belli bir öncelik sıralamasına göre belirleseler ne iyi olur. Aslında bu ortak zemini oluşturmada üç temel fayda var: Birincisi, akademinin, bilim dalının problemlerini ve geleceğe yönelik planlamasını müzakere etmek. İkincisi hocalarla gençlerin tanışmasını ve tecrübe aktarımını sağlamak, rehberlik ve danışmanlık ortamı oluşturmak. Üçüncüsü ise liyakatli gençlerin istihdamına katkı sunmak. Yani hocalar yetenekli, iyi öğrenciyi görürler, tanırlar, sağlam tezler hazırlamalarına katkı sunarlarsa ileride bir ihtiyaç olduğunda, kadro açıldığında da istihdamına yardımcı olurlar. Böyle bir rehberlik ortamı oluşturmak, ilim erbabını ortak zeminde buluşturmak hedefim de vardı. Bunu ve az evvel bahsettiğim din müşavirleri çalışmasını henüz pek başaramadık, sizler başarısınız inşallah.

Hocam çok teşekkür ederiz. Bu işaret ettiğiniz çalışmalar lisans kademesinden ziyade ihtisas kademesinde yürütebilecek projeler. Biz de malumunuz üzere son birkaç yılda ihtisas çalışmalarımızı yoğunlaştırdık. İnşallah, bu hedefleri de tekrardan tezgâha alalım ve bir gelecek vizyonu olarak koyalım önümüze.

Hocam, sizin de işaret ettiğiniz üzere İYC ve İSM olarak hedefimiz liyakatli, yüksek vasıflı, donanımlı insan yetiştirmek. Bununla birlikte bir kaht-ı ricâl söylemi de var, bu problem belki tâbiûn neslinden sonra hemen her dönemde ifade edilegelmiş ama günümüzde daha ciddi bir mesele olarak görülüyor. Sizce şuurlu ve sebatkâr bir nesil yetiştirmek için nelere dikkat etmemiz gerekiyor? Yani çarkların arasında dağılıp gitmemeleri, dejenere olmamaları için genç arkadaşlara hangi hasletleri kazandırmaya çalışmalısınız?

Evet, bazı arkadaşlarımız hep olumsuzluklara takılırlar, cevap yetiştirmeye çalışırlar. Falanca şunu demiş, filanca bunu yapmış... Tabii ki yanlışların izalesi de bir görevdir ama bunlara takılıp kalınca, bir süre sonra geriye dönüp “Ben ne yaptım?” diye baktığımızda henüz sadra şifa bir şey yapamadığımız ortaya çıkıyor. Bu yüzden kanaatimce, “Falanca şunu bunu yapmış, kendi inancına meşrebine göre bir amel işlemiş.”

Sivil toplum kuruluşları olarak gençlere karşı en önemli vazifemiz onlara doğru rol model olabilmek, örnek şahsiyetlerle, müstesna isimlerle gençleri buluşturabilmek, gönülden gönüle akan bir manevi iklimi onlara sunabilmektir.

gibi hususları konuşup durmaktansa “Ben kendi inançlarım, ideallerim doğrultusunda ne yaptım?” sorusunu sormamız, kendi çalışmalarımıza kafa yormamız gerekiyor. Olumsuzlukların içerisinde debelenmek yerine fonksiyonel olmak, aksiyoner olmak, sorumluluk almak, hizmet etmek... Yani herkes kendisini şöyle bir tanıyacak: Ben inancıma göre mutlaka bir işe yaramalıyım, vazife görmeliyim. Şu halde ben kimim, hangi vasfa sahibim, nasıl bir katkı sunabilirim, elimden ne gelir? Hocaysam hafız yetiştirebilir miyim, gençlere sohbet, konferans, seminer verebilir miyim? Çünkü biraz evvel de dediğim üzere herkesin yapacağı bir iş var; kimisi fikriyle, kimisi mesaisi ile, kimisi maddi imkânıyla. İşte bu şuurlu ile gönüllü hizmetler çoğaltılabilirse Allah’ın izniyle insanlara ulaşmak, onları kötülüklerin içerisinde çekip kurtarmak mümkün hale gelir. Gerçekten de gönüllülük birçok insanı mutlu kılar, iyilik yapılanı zaten sevindirir, iyilik yapana da başkasını mutlu etme hazzını tattırır.

Sivil toplum kuruluşları olarak gençlere karşı en önemli vazifemiz onlara doğru rol

Talebenin talebeye rehberliği ve hizmeti de çok kıymetlidir. Kendi aralarında oturup konuşan, dert edinen, plan program yapıp birlikte hizmete koşan gençler... İnsan böyle bir ortamda günden güne güzelleşmez mi?

model olabilmek, örnek şahsiyetlerle, müstesna isimlerle gençleri buluşturabilmek, gönülden gönüle akan bir manevi iklimi onlara sunabilmektir. Tabii bugün evde anne-babanın rolü değişti, okulda hocanın rolü değişti. Mecburiyetler ve resmiyetler çocuklarımızı bizden uzaklaştırıyor. Ders, yoklama, ödev, zil vs. bunlar da olacak ama bence okul dışı zamanlarda yapılan faaliyetler çok daha önemli. Çünkü çocuklar sınıf dışındaki faaliyetlerden, gönüllü sivil çalışmalardan daha çok etkileniyorlar; hangi faaliyete, spora, sanata, kültüre yöneliyorlarsa, hangi ortama takılıyorlarsa ona göre şekil alıyorlar. Neden? Çocuk temiz ruhuyla fedakârlığı fark ediyor, muhabbeti hissediyor. Mesela okulda zil çalar, bir hoca yalnız başına kalır, kimseyle selamı muhabbeti olmadan kenara, öğretmenler odasına çekilirken bir başka hocanın etrafında birçok çocuk vardır, otururlar, çay içerler, muhabbet ederler, gezerler, kitap okuyup tartışır, top oynarlar vs. İşte öğrenci resmi görevin dışındaki bu fedakârlıklardan etkilenir, o hocayı kendisine örnek alır. Yurt ve eğitim merkezi idarecileri de böyledir. Yani siz muhataplarınıza hele ki gençlere değer verirseniz, fedakârlıkta bu-

lunursanız, sevginizi ve ilginizi sözünüzle ve tavrınızla gösterirseniz onlar bunu mutlaka hissederler, size dikkat kesilirler, kulak verirler ve böylece onlara bilgi ve bilinç aktarmanız mümkün olur. Dolayısıyla bize düşen bütün gönüllü kuruluşlar ve sivil inisiyatifler olarak çocuklarımızın, gençlerimizin zevkle, gönüllü olarak, hiçbir baskı olmadan gelecekleri sosyal ortamlar oluşturabilmektir. Zaten sonrası gelir, çocuk seve isteye şekil alır. Yoksa “Sen adam değilsin, şöyle şöyle kötülükleri yapan birisisin, gel ben seni bir adam edeyim, kötülüklerden vazgeçireyim.” diye yaklaşırsak kimse gelip de bizim önümüzde öyle bir pozisyonda durmaz. Yani biz önce insanla, gönül sahibi bir varlıkla alâkadar olduğumuzu bileceğiz. Ben İlim Yayma Cemiyeti çalışanlarının bu şuurda olduğuna, bu hassasiyetle hizmet ettiğine inanıyorum. Nitekim yurtlarımıza gelirken çok farklı zihniyetle belki tedirginlikle gelen insanlar bile bir süre sonra çok farklı bir insan oluyorlar, “Ne iyi ettim de buraya geldim.” diyorlar.

Ayrıca güzel ortamların getirdiği bir fırsat olarak talebenin talebeye rehberliği ve hizmeti de çok kıymetlidir. Kendi aralarında oturup konuşan, dert edinen, plan program yapıp birlikte hizmete koşan gençler... İnsan böyle bir ortamda günden güne güzelleşmez mi, belki anne babasından görmediğini arkadaşlarından öğrenmez mi? “Arkadaş arkadaşının dini üzeredir.” diyor Peygamber Efendimiz aleyhisselâm. Bir

İSmbulten

Röportaj

seferinde Ümraniye yurdumuzdaki gençler sahur programına çağırılmışlardı. Gittim ve gördüm ki gençler işin zevkini tatmışlar. “Gençler, ben niye konuşayım size, en iyisi siz ne yaptığınızı anlatın, ben sizi iyice bir dinleyeyim.” dedim, anlattılar. Bir taraftan kendi öğrenci halleriyle aralarında para toplayıp şehit çocuklarına burs vermeye başlamışlar. Bir taraftan da o bölgeye yakın bir Roman mahallesindeki camiin imamıyla hemhal olmuşlar, mahalledeki çocuklara sahip çıkmışlar, ders okutmuşlar, sınavlara hazırlamışlar, rehberlik yapmışlar... Hafız olanlar, İmam-Hatip liselerine, ilahiyatlara gidenler olmuş. Mahalledekiler “Önceden hayatımızda bir eğlence vardı, mahallemizde suç oranı yüksekti, şimdi hayatımız değişti.” diyorlarmış. Yani dokunabilmek çok önemli, belki artık ötekileştirilmiş, kenarda kalmış bir gruba bile değer verdiğiniz, gönülüne dokunabildiğiniz zaman ne kadar değiştiğini görüyorsunuz. Yurttaki arkadaşların da aldıkları bu sorumluluklarla, yaptıkları bu iyiliklerle hayata bakışları değişmiş tabii. Bu tecrübeyi belki anne baba çocuğuna veremez ama arkadaş arkadaşına pekâlâ hem de tabii seyir içerisinde sunabilir.

Bir başka önemli husus bulunduğumuz bölgeye katacağımız sevgi ve iyi komşuluk ilişkileridir. Hep örnek veririm, diyelim ki bir komşu kız yurdumuz var, karşısında da bir apartman var. Oradakiler bize selam vermez, biz ona selam vermeyiz, hayat böyle de devam edebilir ama daha güzeli niye olmasın? Apartmandaki bir ablamız bir tepsi

börek açsa, yurttaki beş tane kızı bir sabah kahvaltısına çağırsa, oturup muhabbet etseler, aralarında dostluk oluşsa, kızlar da ihtiyacı olduğunda ona yardım etseler hepsi mutlu olur, daha huzurlu olurlar. Yani ev hanımının da yapacağı bir şey var, öğrencinin de şoförün de çobanın da... “Komşusu açken tok yatan bizden değildir.” hadis-i şerifi gereği, “İnsanların en hayırlısı insanlara faydalı olandır.” hadis-i şerifi gereği bir insana faydalı olabilmek, insanların ihtiyacını gidermeye gayret etmek, bu derdi ve mesuliyeti taşıyabilmek hem kendimiz hem de toplum için çok önemlidir. Zira gönüllü faaliyetler arttıkça, iyilik hareketi büyüdükçe toplumdaki kötülükler azalır, iyi insanlar çoğalır ve kuvvet kazanır.

Gençlerin halihazırdaki vaziyetleri, iyi yetişip yetişmemesi hususlarında bir noktaya özellikle dikkat çekmek istiyorum. Talebenin kötü yetişmesinden veya sekülerleşmesinden ziyade biz sekülerleştik gibi geliyor bana. Gençler hakkında büyük hayaller kuruyoruz, temenniler ifade ediyoruz, “Şöyle idealleri olsun, böyle vasıfları olsun.” diyoruz. Tamam ama “Öyle bir neslin yetişebilmesi için acaba ben nasıl olmalıyım?” sorusunu kendimize soruyor muyuz? Halbuki biz bu soruyu gençlerden önce kendimize sorabilirsek, gençlerden önce kendimizde bir eksik var mı yok mu diye sorgulayıp eksiklerimizi giderebilirsek, dini daha iyi temsil eder konuma gelebilirsek hem biz kurtuluruz hem de gençler bizi örnek alarak kurtulurlar Allah’ın izniyle. Ama biz dini tem-

İSMBULTE

Röportaj

sil edemez haldeyse, bütün ideallerimizi, hedeflerimizi artık dini hassasiyetlerin ötesinde bir gelecek kaygısına, bir istikbal beklentisine dönüştürmüşsek, hakiki ölçülerimizi kaybetmişsek, itibarı sadece maddi imkânlarda arar ve çocuğumuz hangi mesleği seçerse daha iyi para kazanır diye bakar olmuşsak gidişat iyi değil demektir. Bizim babalarımız bizleri İmam-Hatip Lisesine gönderirken, hocaya “Eti senin, kemiği benim.” diye teslim ederken “Kabrimde bir Yasin-i şerif okusun, bir Fatiha okusun başka bir şey istemiyorum.” diye bakarlardı, dertleri buydu. Maalesef şimdi o dert bizde kalmadı, rahatımız, konforumuz yerinde. Evimiz, arabamız, yazlığımız, kışlığımız derken düzenimiz kurulmuş. Bu düzenin içerisinde artık mücadele mi olur? Bu düzenin üzerinde keyifçe yaşanır. Bizimkiler de şimdi keyifçe yaşıyor. Kısacası vaziyet bu. Onun için bence talebelerde, gençlerde kusur yok. Kusur bizlerde, derdini unutmuş, rahatına düşmüş, rol model olma vasfını kaybetmiş büyüklerde.

Biz dini temsil edemez haldeyse, bütün ideallerimizi, hedeflerimizi artık dini hassasiyetlerin ötesinde bir gelecek kaygısına, bir istikbal beklentisine dönüştürmüşsek, hakiki ölçülerimizi kaybetmişsek, itibarı sadece maddi imkânlarda arar ve çocuğumuz hangi mesleği seçerse daha iyi para kazanır diye bakar olmuşsak gidişat iyi değil demektir.

Hocam örneklik ve adanmışlık ile irtibatlı olarak daha önce farklı programlarda, yine geçmişle bugünü mukayese ederken ifade ettiğiniz bir tespitiniz var: “Profesyonellik arttıkça adanmışlık azalıyor”. Bu işi dengede götürmek mümkün müdür? Yani profesyonelleşme ve kurumsallaşmayla birlikte tabiri caizse amatör ruhu ve heyecanı sürdürmek, vakıf şuurunu ve hizmetlerini sadece maaş alanların değil de herkesin sahipleneceği şekilde devam ettirmek, sizin de dikkat çektiğiniz üzere “Herkesin yapacağı bir iş vardır.” diyerek iyilik hareketini herkese mâl etmek mümkün olabilir mi?

Evet gönüllülüğü yaygınlaştırmamız, geliştirmemiz lazım. Bazı kimseler kendiliklerinden “Ben geleyim size hizmet edeyim, sizin içinizde yer alayım.” diyebilirler, elbette ki bu büyük bir erdemdir, güzelliştir. Ama biz bir teşkilatsak, bir vakıfsak bu talebi insanlara götürmek asıl bizim vazifemizdir. Allah rızası için kimin yapacağı bir şey varsa, fikri olanın fikrini, mesai verebilecek olanın

mesaisini ve imkânı olanın imkânını talep etme noktasında insanlara teşkilat olarak bizim ulaşmamız gerekir ki teşkilat olmanın güzelliği budur. Teşkilatta çalışanlar “Biz zaten varız, başkalarına gerek yok.” mantığıyla hareket edemezler. STK'larda ne kadar insan yer alırsa yani işin bir ucundan tutan ne kadar kişi olursa o kadar iyidir. Her gönüllü bir değerdir, her katkı bir im-

İSmbulten

Röportaj

kândır, fırsattır. Böyle bakmamız ve gönüllülüğü geliştirmemiz lazım. İHH, Kızılay, Deniz Feneri gibi git-tikçe gönüllülüğü artıran kurumları takdir ediyorum. Biz de bir yandan talebeye imkân sunarken bir yandan da onları gönüllülüğe alıştırmalıyız. Hizmet alırken hizmet etmenin tadını ve zevkini almaları, bir insana faydalı olmanın, birisinin gönlünü kazanmanın önemini kavramaları için ortam oluşturmalıyız.

İnsanımızı vazifeye çağırmamız, işin tadını almalarını sağlayarak neme lazımcılıktan kurtarmamız, kendi kendilerine “Ben ne yapabilirim?” sorusunu sordurabilme-miz gerekiyor. “Başta bana lazım, arkadaşımın gönlünü kazanmak bana lazım, Cenab-ı Hakk’ın rızasını kazanmak bana lazım, cennet bana lazım, dua bana lazım, dost bana lazım.” diye düşünen kimse birçok fedakârlık yapabilir, etrafındakilerin derdiyle dertlenir, yardımlarına koşar. Herkesin katılacağı bir iyilik hareketiyle, topyekûn sahiplenmeyle her şey bambaşka olur, huzur ve bereket gelir. Büyüğü küçüğü, yaşlısı gen-ci, çoğu azı olmaz bu işin. Gönülden yapılan çok basit bir yardım gönülsüz çok büyük yardımlardan daha bereketlidir. Çünkü “Ya Rabbi, senin rızanı kazanmak için yola çıktım.” diyorsan ecir de Cenab-ı Hakk’tandır. Allah’ın rızasını kazanmak herkese lazımdır. Bu yüzden kapılarımızı sonuna kadar açmamız, bilhassa gençleri bu işlere alıştırmamız lazım. Kim nasıl güzel bir faaliyet ta-

Talebeye imkân sunarken bir yandan da onları gönüllülüğe alıştırmalıyız. Hizmet alırken hizmet etmenin tadını ve zevkini almaları, bir insana faydalı olmanın, birisinin gönlünü kazanmanın önemini kavramaları için ortam oluşturmalıyız. İnsanımızı vazifeye çağırma-mız, işin tadını almalarını sağlayarak neme lazımcılıktan kurtarmamız, kendi kendilerine “Ben ne yapabilirim?” sorusunu sordura-bilmemiz gerekiyor.

sarladıysa gelsin yapsın dememiz lazım. İşte o zaman sinerji oluşur, potansiyel ortaya çıkar, hizmet doğar ve büyür.

Burada bir hususa dikkat çekmek istiyorum. Evet, işlerimizi amatör bir ruhla profesyonelce yapmalıyız ama özel sektör ve kamunun işleriyle üçüncü sektör tabir edilen bu hayır işleri birbirine benzemez. Şöyle ki bir sanayici bir fabrika yapacağında elindeki imkânlara, birikmiş parasına, alabileceği finansmana bakar ve faraza “Ben ancak on milyonluk yatırım yapabilirim.” der. Bir okul müdürü okulunun boyasını, badanasını gelen ödenek ne ise onunla yapar. Yine bir kaymakam, bir vali ödeneğe göre, kamu imkânlarına göre planlama yapar. Halbuki biz gönüllü kuruluşlar olarak ufkumuza, vizyonumuza göre planlama yaparız, planımıza göre de kaynak oluştururuz. Yani bizde para olmadan iş başlar, para sonradan gelir. Senin vizyonun bir mescit yapmaksa onun kaynağını bulursun, hedefin elli bin yeti-

İsmbulten

Röportaj

Hayır işlerinde esas olan başlamaktır. Ufkun nedir, hedefin nedir? Bir şey yapma karar ve azmin varsa en büyük sermayen hazır demektir. Sonrasında güven, sonrasında doğru proje. Para ancak dördüncü sırada gelir.

mi doyurmaksa onun kaynağını bulursun. Hiçbir cami veya Kur'an kursu inşaatı parası hazır olarak başlamaz, on ton demir, elli torba çimento ile başlar, bir sene geçer, üç sene geçer, bir bakarsın ki o camii, o Kur'an kursu tamamlanır. Yani hayır işlerinde esas olan başlamaktır. Ufkun nedir, hedefin nedir? Bir şey yapma karar ve azmin varsa en büyük sermayen hazır demektir. Sonrasında güven, sonrasında doğru proje. Para ancak dördüncü sırada gelir. Ama öbürlerinde, özel sektörde ve kamuda öyle değil, onlarda para olmazsa işe başlanmaz. Bürokratlar gibi "İmkan var mı, ödenek var mı, bu iş nasıl yapılır?" vs. bakarsan bu işler olmaz. Yola çıkacaksın, hedefini koyacaksın. "Rabbim ben bu yola senin için çıkıyorum, beni dar da koyma." diyeceksin, tamamıyla O'na gü-

Bütün o muhterem zatlar, vakıf çalışmalarını büyük bir nimet, sevap kapısı olarak gördüler, devamlı gündemlerinde tuttular, günlük hayatlarının vazgeçilmez bir parçası kıldılar. Yoksa günümüzde bazılarının baktığı gibi oralardan rant ve itibar devşirmek, bir yerlere gelmek için basamak olarak kullanmak gibi bir bakışları yoktu.

veneceksin, yine yaptığını da kendinden değil bütünüyle O'ndan bileceksin.

Bir diğer açıdan, yönetim açısından da tabii ki profesyonellik güzeldir ama vakıfçılığı sadece yönetim kurulu toplantılarına da indirgemememiz lazım.

Bütün bu hizmetlerin hayatı kuşatan fedakârlıklar olmaksızın toplantıdan

toplantıya yürütülebileceğini düşünmek bana çok nahif geliyor, basit geliyor. Şimdi bakıyorum, İlim Yayma Cemiyeti kurucularının hepsi büyük insanlar; paşalar, iş adamları, avukatlar... Hem maddi imkân açısından hem manevi açıdan çok değerli insanlar. Kapalıçarşı'da, Tahtakale'de, muayenehanede vs. iş ve meslek hayatlarında da fevkalade meşguller ama yine de büyük fedakârlıklarla hizmetten geri kalmamaya gayret ediyorlar. Ramazan'da zekât, kurbanda kurban bağıışı ve kurban derisi toplamaları, Dr. İsmail Niyazi Kurtulmuş gibi müstesna zatların günlerce kamyonetlerle dolaşmaları unutulur mu? Sadece masa başı çalışmıyorlar, hepsinin belli bir mesaisi daha var, mesaieleri toplantıdan toplantıya

vakıfçılık değil. Mesela Sabri Ülker amcaların ve diğer büyüklerimizin yurt nöbetleri var, gece yatakhaneleri geziyorlar, üstü açık olanın üstünü örtüyorlar, yurttan eksik varsa hemen gidermeye bakıyorlar. Mesela Mazhar Sündüs, İlim Yaymadaki hizmetini ve İlim Yaymanın içerisinde olmayı o kadar ihlasla önemsiyor ki mezar taşına İlim Yay-

İsmbulten

Röportaj

ma Cemiyetinin kurucusu olduğu-
nu yazdırıyor, “Cenab-ı Hakk’a arz
edeceğim en muteber amellerim-
den biri budur, inşaallah bu amelim
beni kurtaracaktır.” diye düşün-
yor. Bütün o muhterem zatlar, vakıf
çalışmalarını büyük bir nimet, se-
vap kapısı olarak gördüler, devam-
lı gündemlerinde tuttular, günlük
hayatlarının vazgeçilmez bir parçası
kıldılar. Yoksa günümüzde bazılarının bak-
tığı gibi oralardan rant ve itibar devşirmek,
bir yerlere gelmek için basamak olarak kul-
lanmak gibi bir bakışları yoktu, “Beni bura-
da görsünler, bilsinler sonra başkan olayım,
vekil veya belediye başkanı yapsınlar.” gibi
dertleri olmadı. Olsa zaten orada ihlas, sa-
mimiyet kalmaz, hayırlar da murdar olur,
bereket kalmaz, Allah’ın rızası olmaz.

Biz de büyüklerimizin yolundan gideceğiz.
Allah’ın rızasını hedef alacağız. Faaliyet-
lerimizi nasıl büyütürüz, hizmetlerimizi
daha iyi hale nasıl getiririz diye düşünece-
ğiz. Kişisel beklenti içerisine girmeyeceğiz,
vakıftan ne alacağız diye değil de biz oraya
ne vereceğiz diye bakacağız. Çünkü bizim
işverenimiz Allah’tır, bu yola Allah’ın rıza-
sını kazanmak için çıkılır. Vakıfçılık budur
ve gerçekten zor iştir. Mesela yurt kısmını
ele alalım. İki tane emanet var; birisi para-
sını emanet ediyor, birisi evladını, canını
emanet ediyor. Yurt yapılsın diye malını
veren adam istese otel de yapabilir, iyi para
kazanır, belki bu kazandığını da infak eder
ama “Ben malımı yurt yapılsın diye verdim,

**Kişisel beklenti içerisine girmeyeceğiz, va-
kıftan ne alacağız diye değil de biz oraya ne
vereceğiz diye bakacağız. Çünkü bizim iş-
verenimiz Allah’tır, bu yola Allah’ın rızasını
kazanmak için çıkılır. Vakıfçılık budur ve
gerçekten zor iştir.**

inşallah bu yolla Allah’ın rızasını kazanaca-
ğım, bu barınma hizmeti karşılığında Cena-
b-ı Hakk bana cenneti nasip edecek.” diye
niyet ediyor, adeta Cenab-ı Allah ile alış-
veriş ediyor, ciddi bir yatırım yapıyor. Sen,
bu niyeti bilip emanet edilen malı amacına
uygun kullanacaksın. Boş otelcilik yapar-
san olmaz, o zaman adama söyleyelim, yurt
yapmasın da otel yapsın, para kazansın. Ev-
ladını getirip sana teslim eden baba da sana
itimat ediyor, getirip canını emanet ediyor.
Bu noktada senin fedakârlık yapmaktan
başka yolun kalmıyor, kendi beklentini fa-
lan bir kenara itiyorsun. Allah’ın rızasını
kazanmak en büyük alışveriş, en ulvi gaye
oluyor. Cenab-ı Hakk ömrünüzün sonuna
kadar bu şuurla hizmet etmeyi hepimize
nasip etsin, riyadan cümlemizi muhafaza
buyursun. Çünkü nasıl bir virüs, bir kanserli
hücre insanı bitiriyorsa burada da riya, gös-
teriş, “desinler”, kendine pay çıkartma, ken-
dinden bilme bütün hayırları mahvediyor.
Halbuki bir şey Cenab-ı Hakk nasip ederse
olur, nasip etmezse asla olmaz. Önemli olan
husus, bize düşen vazife Allah’ın rızası için
yola çıkmaktır. Yolda nelerle karşılaşsın,
nasıl zorluklar, hangi imtihanlar olur, ne lü-

İsmbulten

Röportaj

Yola çıkmak önemlidir, yolda etrafımızı devamlı kontrol etmek, kimi nasıl bu hayra katarız diye bakmak önemlidir. Sen niyetini alıp vazifeni yap, Allah Teâlâ kendi yolunda olanlara zaten yardımını gönderir.

tufllarla aşılır, bu hususta gerçekten yüzlerce ibretlik hadise, hikmet dolu hatıra vardır.

Mesela İlim Yaymada çok hizmetleri olan, uzun yıllar kurban faaliyetini takip eden Sedat Çebi abimiz yetimlere sahip çıkma hususundaki ihtiyacı görüp niyetini aldı ve Daru'l-Eytam Vakfını kurdu. 40-50 derken 5000 yetime bakıyor, pek çok Kur'an kursuna, okula ve nihayet 30 bine yakın aileye kışın kömür dağıtıyor, Ramazan'da kumanya dağıtıyor, dil bilmeksizin ta Somali'ye, Kenya'ya gidiyor, kurban kesiyor. Bir müftüden, bir validen, bir kaymakamdan, bir milletvekilinden değil 83 yaşında, ilkokul mezunu Sürmeneli bir abimizden bahsediyorum, camiye git gel, evinde otur denilecek yaştaki bir insandan. Yine geçtiğimiz Ramazan döneminde beni aradı, "Ramazan kumanyası dağıtmam lazım, acil 20 ton açi-

İnsanımız gününü üçe ayırırsın, üçte birini istirahatete, üçte birini maişetine, üçte birini de Allah rızası için hayır işlerine, insanlığa hizmete ayırırsın; kendi kabiliyetine, mizacına ve müktesebatına göre gönüllü olarak bir iş yapsın. Bu adanmışlık, bu gönüllülük çok değerlidir.

çek yağı ihtiyacım var." dedi. Tabii yağ sıkıntısı vardı o günlerde. Ben de İlim Yaymanın yurtlarına yağ alıyorum, İYC Adana Şubesi Başkanı Hüseyin Nuri Çomu'nun yağ fabrikasından. Sıkıntılı zamanda İlim Yaymaya hibe alırken başka bir talepte daha bulunmayayım diye, biraz da sıkılarak arayıp "Yağ üretebiliyor musunuz, yağ bulunabiliyor mu, biz parayla almak istesek, kaçta alabiliriz?" diye sordum. "Hayırdır?" dedi. Ben "Suriyeli yetimlere, muhtaç ailelere kumanya olarak" deyince "Kızım! Kızım! Gel!" diye bağırды. Ben "Allah Allah, hayırdır inşaallah." derken "Hafız bir kızım var, şimdi odadan çıkıyordu, durması için ona seslendim, hoparlörü de açıyorum. Kızım, "Baba sen bu mültecilere niye hiç bakmıyorsun, onlara hizmet etmiyorsun?" dedikten hemen sonra, o daha odamdan çıkmadan sen beni aradın. Allahu Ekber! Ne kadar yağ lazım?" dedi. "20 ton." dedim. "Hemen yarın gönderiyorum." dedi. Sübhanallah! Ben fiyat sorayım, yağı nereden bulabileceğimizi öğreneyim, zaten İlim Yaymanın yağını veriyor, ayrıca külfet olmayayım diye düşünürken kızı babasına sözünü söylemiş bile. Onun için yola çıkmak önemlidir, yolda etrafımızı devamlı kontrol etmek, kimi nasıl bu hayra katarız diye bakmak önemlidir. Sen niyetini alıp vazifeni yap, Allah Teâlâ kendi yolunda olanlara zaten yardımını gönderir.

İsmbülten

Röportaj

Hocam 2023, 2071 deniyor. Cemiyetimiz için de 2051 diyelim. 100. yılında İlim Yayma Cemiyetini nerede görmek istersiniz? Nasıl bir vizyonumuz var?

İlim Yayma Cemiyeti, Allah'ın izni ve lütfuyla insanlığa, ümmete, topluma hizmet eden güzel bir kurum. Ben inanıyorum ki bu güzellik yıllarca devam eder. Tabii hizmet alan arkadaşlar da buldukları yerlerde buna benzer hizmetleri başlatırlarsa bu bizi ziyadesiyle mutlu eder. Bugün birikimli insanların İlim Yayımda gördükleri güzellikleri çoğaltarak illerimizde hatta ilçelerimizde öncülük ettikleri hareketler, insanımızı bilhassa gençlerimizi iyiliğe ve gönüllülüğe alıştırmak üzere başlattıkları projeler yıllar sonra çok büyük hizmetlere vesile olabilir. Hiç olmazsa topluma hizmet edilmiş olur, toplumda kötülükler ve olumsuzluklar değil iyilikler öne çıkar. Bir genç bir ilçenin gidişatını değiştirebilir mi? Bir öğretmen bir okulun kültürünü değiştirebilir mi? Allah'ın izniyle değiştirebilir. Ben diyorum ki insanımız gününü üçe ayırsın, üçte birini istirahate, üçte birini maişetine, üçte birini de Allah rızası için hayır işlerine, insanlığa hizmete ayırsın; kendi kabiliyetine, mizacına ve mükteşabatına göre gönüllü olarak bir iş yapsın. Bu adanmışlık, bu gönüllülük çok değerlidir. Eğer biz gençliğimize bu ruhu aşılayabilirsek, gençler de gittikleri yerlerde böyle bir hizmetin öncüsü veya parçası olurlarsa İlim Yayma Cemiyeti de toplum da çok daha iyi noktalara gelir inşaallah.

Hocam siz muhterem büyüklerimizden ve gelecek nesillere yol açma vazifemizden bahsedince İlim Yayma Cemiyetinin ilk bültenlerinden birisi aklımıza geldi: Yıl 2, Sayı 2, Ocak-Şubat-Mart 1995 bülteni. Dış kapakta "Bize geleceği bıraktılar" başlığı ile Abdurrahman Gürses Hocaefendi ve Yusuf Türel Bey'in birlikte resmi var. Tabii o dönem Genel Başkan Hasan Sağlam Paşa, Genel Müdür ve Dergi Yazı İşleri Müdürü isesizsiniz. Bu bülteni görünce neler canlandı gözünüzün önünde, 90'lı yıllara dair?



İsmbulten

Röportaj



İlim Yayma Cemiyeti, İslamî camiaya umut olmuş bir cemiyet, ümmetin ortak bir kurumu ve fevkalade kıymetli hizmetler... İlim Yayma Cemiyetinde bulunduğum için Allah'a hamd ü senalar olsun. İyi ki beni böyle bir kurumla tanıştırdı, çalışma fırsatı, hizmet etme imkânı ihsan buyurdu. İlim Yayma sayesinde toplumun hem maddi hem manevi açıdan en değerli, en zengin, en güzel insanlarıyla bir arada olmak; Hasan Sağlam Paşa, Yusuf Türel Amca, İsmail Niyazi Kur-

“Çocuklar bana makam arabası alacaksınız, ona benzin koyacaksınız, bir de şoför tutacaksınız, vakfın parasını harcayacaksınız. Yok, buna benim gönlüm razı olmaz. Ben minibüse biner gelirim, vapura biner geçerim, oradan da otobüse biner Beyazıt'a gelirim.” (İYC Genel Başkanı Hasan Sağlam Paşa)

tulmuş Beyefendi ve diğer büyüklerimle mesai arkadaşlığı yapma şerefi bana nasip oldu.

Hasan Sağlam Paşa'yı hususiyetle yad etmek isterim. Çok güzel bir insandı, İlim Yayma Cemiyetinin 1986 yılından itibaren vefatına kadar, on altı yıl süreyle en uzun süreli genel başkanlığını yaptı, ben de 1988'den itibaren onun yanında genel müdürlük yaptım. Hasan Sağlam Paşa, o yaşa gelmiş bir emekli tuğgeneral olmasına rağmen evi yoktu, İstanbul'da kirada oturuyordu. Erenköy'den minibüsle Kadıköy'e, Kadıköy'den vapurla Sirkeci'ye, Sirkeci'den otobüsle Beyazıt'a, oradan da yürüyerek İbnü'l-Emin Han'daki İlim Yayma Cemiyetine gelirdi, yani yetmiş yaşında üç vesait kullanarak ve ardından yürüyerek. Makam arabası alırdıramadık. “Çocuklar bana makam arabası alacaksınız, ona benzin koyacaksınız, bir de şoför tutacaksınız, vakfın parasını harcayacaksınız. Yok, buna benim gönlüm razı olmaz. Ben minibüse biner gelirim, vapura biner geçerim, oradan da otobüse biner Beyazıt'a gelirim.” derdi. Cemiyete gelmekle kalmazdı, herkes gibi onun da bölgesi vardı, kapı kapı dolaşır, yardım toplardı, hayır sahiplerine birlikte giderdik. Üstelik astım hastasıydı. Tabii çok daha farklı zorluklar da yaşadı. Mesela 28 Şubat sürecinde Sıhhiye'deki orduevinde bir akşam konaklarken Genelkurmay'dan talimat geliyor, “Hasan Sağlam Paşa'yı çıkartın. Orada kalamaz.” diye. Ama o bir emekli tuğgeneral olarak bu rencide edici tavra, kendisine çok ağır

İsmbulten

Röportaj

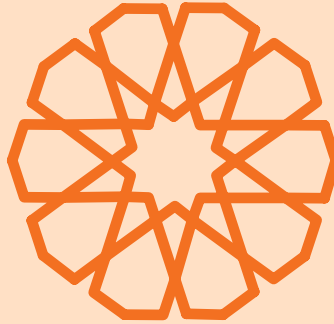
gelen bu dışlamaya rağmen “İlim Yayma Cemiyetinde bulunduğum bu süre, İmam-Hatip nesline yapmış olduğum bu hizmet hayatımın en önemli dönemidir.” diye iftihar etti, istifa etmeyi asla düşünmedi ve vefat edene kadar da genel başkan olarak kaldı. Böyle güzel bir insan, böyle ihlas ve samimiyetle çalışan bir insan. Allah Teâlâ rahmet eylesin. Bize de bu ihlas ve samimiyeti nasip etsin. Amin.

Hocam kıymetli vaktinizi ayırdınız. Gayet güzel ve samimi bir sohbet oldu. Gerçekten çok istifade ettik. Teşekkür ederiz. Son olarak neler söylemek istersiniz?

Nezaketiniz için ben teşekkür ederim. Bu vesile ile başta Nurbanu Sultan olmak üzere Atik Valide Medresesi’nde emeği olan bü-

İlimler ve Sanatlar Merkezini faaliyete geçirmemize ve yürütmemize destek veren, katkı sunan, vesile olan herkese, bilim kurulundaki değerli hocalarımıza, idareci kardeşlerimize bilhassa başından itibaren projeye sahip çıkan Murat Ülker Bey’e teşekkür ediyorum.

tün geçmişlerimize Allah’tan rahmet niyaz ediyorum. Bu tarihi medreseyi yeniden ihya etme yolunda İlimler ve Sanatlar Merkezini faaliyete geçirmemize ve yürütmemize destek veren, katkı sunan, vesile olan herkese, bilim kurulundaki değerli hocalarımıza, idareci kardeşlerimize bilhassa başından itibaren projeye sahip çıkan Murat Ülker Bey’e teşekkür ediyorum. Allah Teâlâ cümlemizi Habîb-i Edîb’ine (aleyhissalâtüveselâm) layık ümmet kılsın; razı olduğu kulları zümresine ilhak eylesin. Amin.



İsmbulden

İSM TEMEL EĞİTİM SEMİNERLERİ



İSMBULTE

Temel Eğitim Kademesi Seminerleri, İSM öğrencilerinin 5 yıl boyunca takip edecekleri ana müfredatı oluşturur. Devam takibinin sıkı bir şekilde yapıldığı müfredatın esası klasik usulle modern usulü bir arada tatbik etmeye dayanır. Öğrenciler sene başında ilan edilen akademik takvim çerçevesinde, her seminerden vize ve final imtihanlarına tabi tutulur. Bu sınavlardan ortalama 80 puanın altına düşmemesi istenir. Ayrıca öğrencinin fakülte ortalamasının da 4,00 üzerinden asgari 3,00 olması gerekmektedir. Genel seminerler İslami İlimler, Sosyal Bilimler, Dil Bilimleri ve İrşad Seminerleri olmak üzere 4 ayaktan oluşur. İslami İlimler ve Alet İlimleri başlıklarında Osmanlı medrese geleneği ve müfredatı esas alınır. 5 seneye yayılmış Eğitim Kademesi programının ilk iki senesi Alet İlimleri ve Modern Arapça ağırlıklı olup birinci senenin ikinci döneminden itibaren İslâmî İlimlerle ilgili klasik kaynaklar okunmaya başlanmakta, son bir buçuk sene ise İngilizce seminerlerine ağırlık verilmektedir. Sosyal Bilimler Seminerleri ise ikinci seneden itibaren her dönem bir seminer olacak şekilde planlanmıştır. Seminerler güz ve bahar dönemlerinde 12-14, yaz döneminde ise 7-8 hafta sürmektedir. Güz ve bahar dönemlerinde haftada ortalama 16-18 saat seminer verilmekte, yaz yoğun programında ise bu sayı 26-30'a çıkmaktadır. Böylece, İlimler ve Sanatlar Merkezinin beş senelik eğitim programını tamamlayan bir öğrenci senede yaklaşık olarak 700, beş senede ise toplamda 3500 saate yakın seminer almış olmaktadır.

İSM Temel Eğitim Kademesi Seminerleri, geçtiğimiz 14 yılda olduğu gibi 2021-2022 döneminde de bütün ciddiyetiyle devam etti. 8 ayrı gruptaki 64 lisans öğrencisine yönelik olarak sürdürülen seminerler kapsamında 41 ayrı başlık altında seminer düzenlendi. Yaz, güz, bahar ve yaz dönemi olmak üzere 4 dönemde 56 hoca'nın görev aldığı seminerlerde toplam 4456 saat seminer yapıldı. Dönem içinde yapılan seminerler ve hocalarının listesi şu şekildedir:

5
dönemde

8
grup

64
lisans
öğrencisi

4456
saat seminer

56
hoca

41
farklı
seminer

İsmbulten

İSM 2020-2021 YAZ DÖNEMİ SEMİNERLERİ		
	Seminer	Hoca
Hazırlık Sınıfı	Klasik Arapça	Yakup Kara, Hasan Basri Mert
	Modern Arapça	Hüseyin el-Hasan
	Fıkıh	Mustafa Karapınar, Abdurrahman Yıldırım
	Metin-Tatbik	Ahmet Emin Akyüz, Emrah Alağaç
	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
1. Sınıflar	İrşad	Mehmet Demir
	Akâid	Muhammed Musa Çiçekdağı
	Fıkıh	Batuhan Buğra Akartepe
	Modern Arapça	Abdurrahman Haraş
	Hadis Usulü	Bekir Kuzudişli
2. Sınıflar	Sosyolojiye Giriş	Yunus Öztürk
	İrşad	Muhammed Okumuş
	Fıkıh	Mahmut Taşçı
	Vaz'	Abdullah Yıldırım
	Kelam	Güvenç Şensoy
3. Sınıflar	Türk Modernleşmesi	Ali Osman Çakmak
	Yazma Eserler	Arafat Aydın
	İrşad	Muhammed Beyler
	Fıkıh Usulü	Mustafa Tanrıver
	Siyaset Bilimi	Abdullah Enes Tüzgen
4. Sınıflar	Tarih Metodolojisi	Zahit Atçıl
	Main Course	Amer Hakeem
	Grammar	Shady Jammal
	Reading	Mehmet Zahit Sezer, Yunus Öztürk,
	Writing	Güvenç Şensoy, Tanık Çaşkurlu
İSM 2021-2022 GÜZ DÖNEMİ SEMİNERLERİ		
	Seminer	Hoca
Hazırlık Sınıfı	Klasik Arapça	Hamza Ünal, Mustafa Karapınar
	Modern Arapça	Hüseyin el-Hasan
	Kur'an-ı Kerim	Muhammed Daştan, Ahmet Emin Akyüz
	Temel Seminer	Ali Osman Çakmak, Ahmet Çelik, Yunus Öztürk
	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
1. Sınıflar	İrşad	Mahmut Salih Eser
	Klasik Arapça	Hasan Basri Mert
	Fıkıh	Abdurrahman Yıldırım
	Modern Arapça	İbrahim Mansur
	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
2. Sınıflar	Sosyolojiye Giriş	Yunus Öztürk
	İrşad	Muhammed Okumuş
	Fıkıh	Batuhan Buğra Akartepe
	Kitabet	İbrahim Mansur
	Hadis Usulü	Bekir Kuzudişli
3. Sınıflar	Psikoloji	Arif Yasin Kavidir
	İrşad	Halit Zevalsiz
	Belâgat	Abdullah Yıldırım
	Fıkıh Usulü	Mustafa Tanrıver
	İktisat	Baha Mücahid Şahin
4. Sınıflar	Main Course	Shady Jammal
	Grammar	Mehmet Aydın
	İrşad	Muhammed Coşkun
	Şerhü'l-Akâid	Selman Çakır
	Sosyal Teori	Nurullah Ardıç
5. Sınıflar	Grammar	Mehmet Aydın
	Ac. Reading	Mehmet Zahit Sezer, M. Habib Saçmalı
	Ac. Writing	M. Habib Saçmalı
	Upper-Intermediate Ac. Reading	M. Habib Saçmalı
	Upper-Intermediate Ac. Writing	M. Habib Saçmalı
World History	Kasım Kopuz	



İSMBülten



İSM 2021-2022 BAHAR DÖNEMİ SEMİNERLERİ

	Seminer	Hoca
Hazırlık Sınıfı	Klasik Arapça	Hamza Ünal, Mustafa Karapınar
	Modern Arapça	Hüseyin el-Hasan
	Kur'an-ı Kerim	Ahmet Emin Akyüz
	Metin-Tatbik	Ahmet Emin Akyüz, Ahmet Enes Duman
	Temel Seminer	Mustafa Tanrıver, Mehmet Demir, Güvenç Şensoy
1.Sınıflar	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
	İrşad	Mahmut Salih Eser
	Klasik Arapça	Hasan Basri Mert, Yakup Kara
2.Sınıflar	Modern Arapça	Enes Hammudi
	Fıkıh	Abdurrahman Yıldırım
	Sosyolojiye Giriş	Yunus Öztürk
	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
3.Sınıflar	İrşad	Muhammed Okumuş
	Fıkıh	Batuhan Buğra Akartepe
	Kelam	Güvenç Şensoy
	Mantık	Ömer Odabaş
	Kitabet	Ömer Elbeyli
4.Sınıflar	İktisat	Mustafa Metin Başbay
	İrşad	Halit Zevalsiz
	Belâgat	Abdullah Yıldırım
	Fıkıh Usulü	Mustafa Tanrıver
5.Sınıflar	Grammar	Mehmet Aydın
	Main Course	Shady Jammal
	Reading	Mehmet Aydın
	Şerhu'l-Akâid	Selman Çakır
	Alan Seminerleri	Mehmet Zahit Sezer, Mustafa Tanrıver, Cengiz Güler, Furkan Yüksel, Ahmet Enes Duman
6.Sınıflar	Ac. Reading 1	Tarik Çaşkurlu
	Ac. Writing 1	Shady Jammal
	Ac. Reading 2	Tarik Çaşkurlu
	Ac. Writing 2	M. Ali Başak

İSM 2021-2022 YAZ DÖNEMİ SEMİNERLERİ

	Seminer	Hoca
Hazırlık Sınıfı	Klasik Arapça	Mustafa Karapınar, Hamza Ünal
	Modern Arapça	Hüseyin el-Hasan
	Fıkıh	Yasir Beyatlı
	Metin-Tatbik	Mehmet Zahit Sezer
	Ferdi Muhadese (Modern Arapça Tatbik)	Hüseyin el-Hasan
1.Sınıflar	İrşad	Güvenç Şensoy
	Akâid	Ahmet Emin Akyüz
	Fıkıh	Abdurrahman Yıldırım
	Modern Arapça	Hüseyin el-Hasan
2.Sınıflar	Hadis Usulü	Bekir Kuzudişli
	Sosyolojiye Giriş	Yunus Öztürk
	İrşad	Muhammed Okumuş

İSM İhtisas Çalışmaları

Hazırlayanlar

Mahmut Salih Eser, Cengiz Güler, Nedim Aydın

İ S M İ H T İ S A S Ç A L I Ş M A L A R I H A K K I N D A

2007 senesindeki kuruluşundan itibaren İSM bünyesinde farklı formatlarda devam eden lisansüstü düzeydeki faaliyetler, 2018-2019 döneminde “**İSM İhtisas Çalışmaları**” biriminin açılması, 2019-2020 döneminde İSM asistanlık sisteminin başlatılması, 2020-2021 döneminde Yeni Valide binasının açılması ve mezunlardan müteşekkil İhtisas Çalışmaları Komisyonunun kurulması ile giderek ciddi bir ivme yakalamış, daha nitelikli ve düzenli bir çerçeveye kavuşmuştur. 2021-2022 senesinde ise önceki senelerden elde edilen tecrübelerin değerlendirilmesiyle yeni sahalar ve usullerde programlar yürütülmüş, ayrıca istikrarlı bir gelişim için yol haritasının çıkarılmasına gayret edilmiştir.

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki faaliyetler akademik olan ve olmayan, periyodik olan ve olmayan şeklinde farklı kategoriler halinde yürütülmektedir:

İSM mezunlarının yanı sıra dışarıya da açık olan, gerek katılımcılar gerekse faaliyetler bakımından sabit olmayıp dinamik bir biçimde işleyen akademik faaliyetlerdeki esas gaye; öğrenci ve araştırmacıların ilgili bilim dallarında ileri seviyede okuma, tartışma, telif gibi çalışmalar yapabilmelerine zemin hazırlamak, teorik ve pratik çalışmaları birlikte yürütebilmelerine imkân sağlamak, danışman-öğrenci ilişkisini güçlendirmek ve kolektif çalışma ruhunu canlandırmaktır. Bunun yanında farklı grupların çalışmalarını ortak projeler etrafında ilerletebilmeleri ve bu çalışmaları ilim dünyasına kazandırmaları da hedeflenmektedir. Çalışmalar ele alınan konunun ve formatın gerektirdiği şekilde farklı periyotlarla yürütülmektedir.

Buna göre, prensip olarak lisansüstü (doktora sonrası, doktora ve yüksek lisans) düzeydeki araştırmacılara yönelik olan ve büyük kısmı haftalık veya iki haftalık periyotlarla yürütülen faaliyetler “**Periyodik Akademik Programlar**” olarak adlandırılmaktadır. Bu kapsamda, İSM İhtisas Komisyonunun koordinesiyle bilim kurulu, idare, hoca, asistan ve araştırmacılarla yapılan istişareler ve yine ihtiyaç, talep ve imkâna dair değerlendirmeler neticesinde;

- 4-6 oturumluk tematik mahiyetli, yoğunlaştırılmış “**seminerler**”
- En az bir dönemlik, uzun soluklu, kadim/seçme metinlerin müzakeresine yönelik “**ileri okumalar**” ve “**okuma grupları**”
- aynı saha / dönem / probleme odaklanarak birbirini tamamlayan seminer dizileri ve okuma gruplarının bütünleştirilmesiyle oluşan “**seriler**”
- uzun soluklu ve yayın odaklı “**atölyeler**”
- özelleştirilmiş bir sahada ve kendine has işleyiş şartlarıyla ilerleyen ve sonuç odaklı olan “**projeler**”
- aynı sahada / konuda araştırma yapanlar arasındaki koordineyi sağlamaya ve daha verimli faaliyetlerin planlanıp yürütülmesine yönelik “**çalışma grupları**” düzenlenmektedir.

Periyodik olmayan akademik faaliyetler ise ihtisas konferansları, tez müzakereleri, kitap tahlilleri, saha buluşmaları, çalıştaylar gibi genellikle tek oturumluk olarak gerçekleşen programlardır.

Akademik olmayan faaliyetlere ise umumiyetle mezunlara yönelik olan geleneksel buluşma, iftar, pilav, piknik vs. etkinliklerle, âlim ve müessese ziyaretleri ve kültürel geziler misal verilebilir.

Öte yandan İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki bahsi geçen faaliyetlerin istişare süreciyle ve koordineli olarak planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi İSM İhtisas Çalışmaları Komisyonu ve her bir program için belirlenen faaliyet sekreterleri sayesinde mümkün olmaktadır. İSM Temel Eğitim Kademesinde danışmanlık, müzakerecilik vb. vazifelerde bulunarak temayüz etmiş mezunlarımız bu iki vazife çerçevesinde bilgi ve tecrübelerini, ihtisas düzeyinde ve nispeten daha kolektif ve sonuç odaklı bir çerçevede hizmete dönüştürebilmektedir.

İSM İHTİSAS ÇALIŞMALARI 2020–2021 DÖNEMİ
Periyodik Akademik Programlar (Sahalara Göre)

Fıkıh

Hidâye Okumaları (Aile Hukuku)	Mehmet Savaş
Sürekli ve Kırılma Bağlamında Fetva Usulü (İbn Âbidîn Örneği)	Mürteza Bedir
Fıkıhtan İslam İktisadına Ticari Ortaklık Hukuku	Necmeddin Güney
Klasik ve Modern Yaklaşımlar Işığında Mesârifü'z-Zekât	Hamdi Çilingir
Hukuk-ı İslâmiyye ve Istilâhât-ı Fikhiyye	Yasir Beyatlı

Kelâm – İslam Felsefesi

Merâtibu'l-Ulûm Perspektifinden el-Munkız mine'd-Dalâl Okumaları	Recep Şentürk
Yeni Platonculuğun Arapçaya İntikali	Cahid Şenel
Kelâm İlminin Bilimsel Kimliğine Dair Tartışmalar	Murat Kaş
Kelâm Fizik Kuramı	Mehmet Bulgen
İslam Düşüncesinde Zihnî Varlık ve Nefsü'l-Emr Tartışmaları	Murat Kaş
Tavâliu'l-Envar Okumaları (Kitâbu'l-Mümkinât)	Hamza el-Bekrî
İslam Düşüncesi Metinleri Tercüme Çalışmaları	Güvenç Şensoy

Tefsir – Arap Dilbilimi ve Felsefesi

Sosyal Gerçeklik ve Vaz' Kavramı İlişkisi	Abdullah Yıldırım
el-Fevâidü'z-Ziyâiyye (Molla Cami) Okumaları	Hüseyin Arslan

İslam Tarih ve Medeniyeti

Coğrafi, Siyasi, İlmi ve Kültürel Açılardan Maveraünnehir Havzası	Osman Aydınlı
Görsellerle Balkan Mirası	Ali Erken

Hadis

Hadis Rivayetinde Bağlam: Sebebü İrâdi'l-Hadis	Bekir Kuzudişli
--	-----------------

Tasavvuf

Yunus ile Seyr ü Sefer	Ali Cañçelik
------------------------	--------------

Din ve Ahlak Eğitimi

Osmanlı Son Döneminde Terbiye-i Etfâl Literatürü	M. Salih Eser
--	---------------

ihhtisas

2020-2021

Periyodik Programlar

(Atölye, Okuma Grubu, Seminer Dizisi
Çalışma Grubu, Proje)

Coğrafi, Siyasi, İlimi ve Kültürel Açılardan Maveraünnehir Havzası

Osman Aydınlı

Yeni Platonculuğun Arapçaya İntikali: Tarih, Eserler, Meseleler

Cahid Şenel

Kelam İliminin Bilimsel Kimliğine Dair Tartışmalar

Murat Kaş

Fıkhtan İslam İktisadına Ticari Ortaklık Hukuku

Necmeddin Güney

Kelam Fizik Kuramı

Mehmet Bulgen

Yunus ile Seyr ü Sefer

Ali Cançelik

Klasik ve Modern Yaklaşımlar İşığında

Mesârfü'z-Zekât

Hamdi Çilingir

Sosyal Gerçeklik ve Vaz' Kavramı İlişkisi

Abdullah Yıldırım

İslam Düşüncesinde Zihni Varlık ve Nefsü'l-Emr Tartışmaları

Murat Kaş

Görsellerle Balkan Mirası

Ali Erken

Molla Câmi Okumaları : el-Fevâidü z-Ziyâyye

Hüseyin Arslan

Tavâliu'l-Envâr Okumaları : Kitâbu'l-Mü'mkinât

Hamzeh al-Bakri

Hadis Rivayetinde Bağlam : Sebebü İrâdî'l-Hadis

Bekir Kuzudışli

Süreklilik ve Kırılma Bağlamında

Fetva Usulü: İbn Âbidin Örneği

Mürteza Bedir

Merâtibu'l-Ulüm Perspektifinden

el-Munkız mine'd-Dalâil Okumaları

Recep Şentürk

Hıdıye Okumaları: Aile Hukuku

Mehmet Savaş

Osmanlı Son Döneminde

Terbiye-i Etfâl Literatürü

M. Salih Eser

İslam Düşüncesi Klasikleri Tercüme Çalışmaları

Güvenç Şensoy

Hukuk-ı İslâmiyye ve İstihâat-ı Fıkhiyye Kamusu

Yasir Beyatlı



İlim Yayma
Cemiyeti
1984

İSM
İSLAMİ SAĞLIK MERKEZİ

İsm İhtisas Çalışmaları 2021-2022 Dönemine Genel Bir Bakış

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamında 2020-2021 döneminde düzenlenen periyodik programlar hakkındaki rapor ve değerlendirmeleri dikkate alan İSM İhtisas Komisyonu 2021-2022 döneminde yürütülecek programları seriler halinde ilerleyecek şekilde planlamıştır. Bu doğrultuda 2021-2022 döneminde çoğu haftalık periyotlarla 19 periyodik akademik program (okuma grubu, seminer dizisi, atölye, proje ve çalışma grubu) yürütülmüş olup hemen tamamı seri formatında devamlılığa sahiptir.

Salgın sebebiyle çoğu çevrimiçi düzenlenen programlara yurtiçinden ve yurtdışından dikkat çekici düzeyde başvuru ve katılım gerçekleşmiştir. Periyodik programların planlanmasından raporlanmasına kadarki bütün süreçte en üst seviyede ve verimlilikte yürütülebilmesi için her program için İSM mezunlarından “faaliyet sekreteri” belirlenmiştir. Faaliyet sekreterleri oturumların başlatılması, kaydedilmesi, yoklamasının alınması vb. teknik hususların yanı sıra hoca, katılımcılar ve idare arasında köprü vazifesi görmüş ayrıca faaliyetleri raporlayarak İhtisas Çalışmaları bilgi ve tecrübe havuzuna önemli katkılar sunmuşlardır.

İSM İHTİSAS ÇALIŞMALARINI 2021-2022 DÖNEMİ



İSM İhtisas Çalışmaları Komisyonu

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki akademik olan ve olmayan faaliyetlerin istişare süreciyle ve koordineli olarak planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi, İSM Temel Eğitim Kademesinde danışmanlık, müzakerecilik, vb. vazifelerde bulunarak temayüz etmiş mezunların bilgi ve tecrübelerini, ihtisas düzeyinde ve nispeten daha kolektif ve sonuç odaklı bir çerçevede hizmete dönüştürebilmeleri, İSM mezunlarıyla irtibatın daha sürekli ve verimli hale getirilmesi ve benzeri gayelere matuf olarak 2020-2021 senesi itibariyle her yıl İSM mezunlarından müteşekkil bir İhtisas Komisyonu kurulması kararlaştırılmıştır.

İSM İhtisas Çalışmaları Koordinatörü Mahmut Salih Eser'in rehberliğinde çalışmaları devam eden 2020-2021 ve 2021-2022 dönemlerinde İSM İhtisas Çalışmaları Komisyonunda görev alarak özverili katkılar sunan isimler şu şekildedir: Dr. Batuhan Buğra Akartepe (2015 mezunu), Dr. Fatih Şabani (2015 mezunu), Dr. Yasir Beyatlı (2018 mezunu), Tuncay Azar (2015 mezunu), Mustafa Karapınar (2017 mezunu), Muhammed Musa Çiçekdağı (2019 mezunu), Muhammet Daştan (2019 mezunu), Ahmet Enes Duman (2020 mezunu), Cengiz Güler (2020 mezunu), Emrah Alağaç (2020 mezunu), Hasan Erkam Çakır (2020 mezunu).

İSM İhtisas Çalışmaları Hoca, Koordinatör ve Danışmanları

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki faaliyetlere türüne göre çok sayıda hoca, danışman ve koordinatör katkı sunmaktadır. 2021-2022 senesinde salgın sürecinin devamı sebebiyle faaliyetlerin çoğu çevrimiçi yürütülmüştür. Bu sayede ihtiyaç duyulan başlıklarda farklı şehirlerde ve üniversitelerde vazife yapan uzman isimlere ulaşılmış, hem istifade artırılmış, hem de İSM ve İSM İhtisas Çalışmaları hakkında akademik çevrelerin bilgilendirilmesi mümkün olmuştur. 2021-2022 döneminde periyodik programlarımıza katkı sunmuş olan isimler şu şekildedir:

2021-2022 Senesi İSM İhtisas Çalışmaları Hoca, Koordinatör ve Danışmanları	
Mehmet Savaş Hoca	İstanbul Haseki Dini Yüksek İhtisas Merkezi, Fıkıh
Prof. Dr. Mürteza Bedir	İstanbul Üniversitesi, İslam Hukuku
Prof. Dr. Fatih Yahya Ayaz (2 program)	Çukurova Üniversitesi, İslam Tarihi
Prof. Dr. Halit Özkan	İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Hadis
Prof. Dr. Osman Demir	Ankara H. Bayram Veli Üniversitesi, Kelam
Prof. Dr. Orhan Şener Koloğlu	Uludağ Üniversitesi, Kelam
Prof. Dr. Tuncay Başoğlu	İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İslam Hukuku
Prof. Dr. Mesut Kaya	İstanbul Medeniyet Üniversitesi, Tefsir
Doç. Dr. M. Taha Boyalık (2 program)	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Tefsir
Doç. Dr. Ahmad Snobar	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Hadis
Doç. Dr. Said el-Murrî	Katar Üniversitesi, Hadis
Doç. Dr. Necmeddin Güney	N. Erbakan Üniversitesi, İslam Hukuku
Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Nebi Güdekli	Marmara Üniversitesi, Kelam
Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Arslan	Yalova Üniversitesi, Arap Dili ve Belagati
Dr. Öğr. Üyesi Murat Kaş	Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Kelam
Dr. Yasir Beyatlı	Bartın Üniversitesi, İslam Hukuku
Dr. Güvenç Şensoy (2 program)	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Kelam

İSM İHTİSAS ÇALIŞMALARI 2021-2022 DÖNEMİ
Periyodik Akademik Programlar (Sahalara Göre)

Fıkıh

Hidâye Okumaları (İbâdât ve Kerâhiyye)	Mehmet Savaş
Süreklilik ve Kırılma Bağlamında Mezhep ve Örf (İbn Âbidin Örneği)	Mürteza Bedir
Fıkıhtan İslam İktisadına Para ve Ahkâmı	Necmeddin Güney
Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-3 : Fıkıh	Tuncay Başoğlu
Hukuk-1 İslâmiyye ve Istilâhât-1 Fıkhiyye	Yasir Beyatlı

Kelâm – İslam Felsefesi

Kelâm'ın Teşekkülü-1: Bilgi ve Varlık	Hayrettin Nebi Güdekli
Kelâm'ın Teşekkülü-2: Tevhid ve Sıfat	Osman Demir
Kelâm'ın Teşekkülü-3: Adalet	Orhan Şener Koloğlu
Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-5 : Kelâm	Murat Kaş
Kelâm-Felsefe Tez Okumaları	Güvenç Şensoy
İslam Düşüncesi Metinleri Tercüme Çalışmaları	Güvenç Şensoy

Tefsir – Arap Dilbilimi ve Felsefesi

Belâgat'ın Teşekkülü (Cürcânî'den Sekkâkî'ye)	Mehmet Taha Boyalık
Meânî'nin Seyri (Cürcânî ve Öncesi)	Mehmet Taha Boyalık
Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-4 : Tefsir	Mesut Kaya
el-Fevâidü'z-Ziyâiyye (Molla Cami) Okumaları	Hüseyin Arslan

Hadis

Sahîh-i Buhârî Örneğinde Hadis Tenkit Yöntemine Bakışlar	Ahmad Snobar Saîd el-Murrî
Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-2 : Hadis	Halit Özkan

İslam Tarih ve Medeniyeti

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-1 : Tarih	Fatih Yahya Ayaz
Memlûk Asrında Ulema ve Devlet Ricâli: Vefeyât, Tabakât, Terâcim	Fatih Yahya Ayaz

ihhtisas

2021-2022

Periyodik Programlar

(Atölye, Okuma Grubu, Seminer Dizisi
Çalışma Grubu, Proje)

Kelâm'ın Teşekkülü-2: Tevhid ve Sıfat
Osman Demir

Kelâm'ın Teşekkülü-3: Adalet
Orhan Şener Koloğlu

Belâgat'ın Teşekkülü (Cürcânîden Sekkâki'ye)
Mehmet Taha Boyalıklar

Meânî'nin Seyri (Cürcânî ve Öncesi)
Mehmet Taha Boyalıklar

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-1 : Tarih
Fatih Yahya Ayaz

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-2 : Hadis
Halit Özkan

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-3 : Fıkıh
Tuncay Başoğlu

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-4 : Tefsir
Mesut Kaya

Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-5 : Kelâm
Murat Kaş

Memlûk Asrında Ulema ve Devlet Ricalî: Vefeyât, Tabakât, Terâcîm
Fatih Yahya Ayaz

Kelâm'ın Teşekkülü-1: Bilgi ve Varlık
Hayrettin Nebi Güdekli

Sahih-i Buhârî'de Hadis Tenkit Yöntemine Bakışlar
Ahmad Snobar & Saïd el-Murri

Fıkıhtan İslam İktisadına-2: Para ve Ahkâmı
Necmeddin Güney

Molla Câmî Okumaları (2. Yıl)
Hüseyin Arslan

Mezhep ve Örf (İbn Âbidin Örneği)
Mürteza Bedir

Hidâye Okumaları (10.Yıl)
Mehmet Savaş

Kelâm-Felsefe Tez Okumaları
Güvenç Şensoy

Hukuk-ı İslamiyye ve İstilâhât-ı Fikhiyye (2. Yıl)
Yasir Beyatli

İslam Düşüncesi Klasikleri Tercüme Çalışmaları (5. Yıl)
Güvenç Şensoy

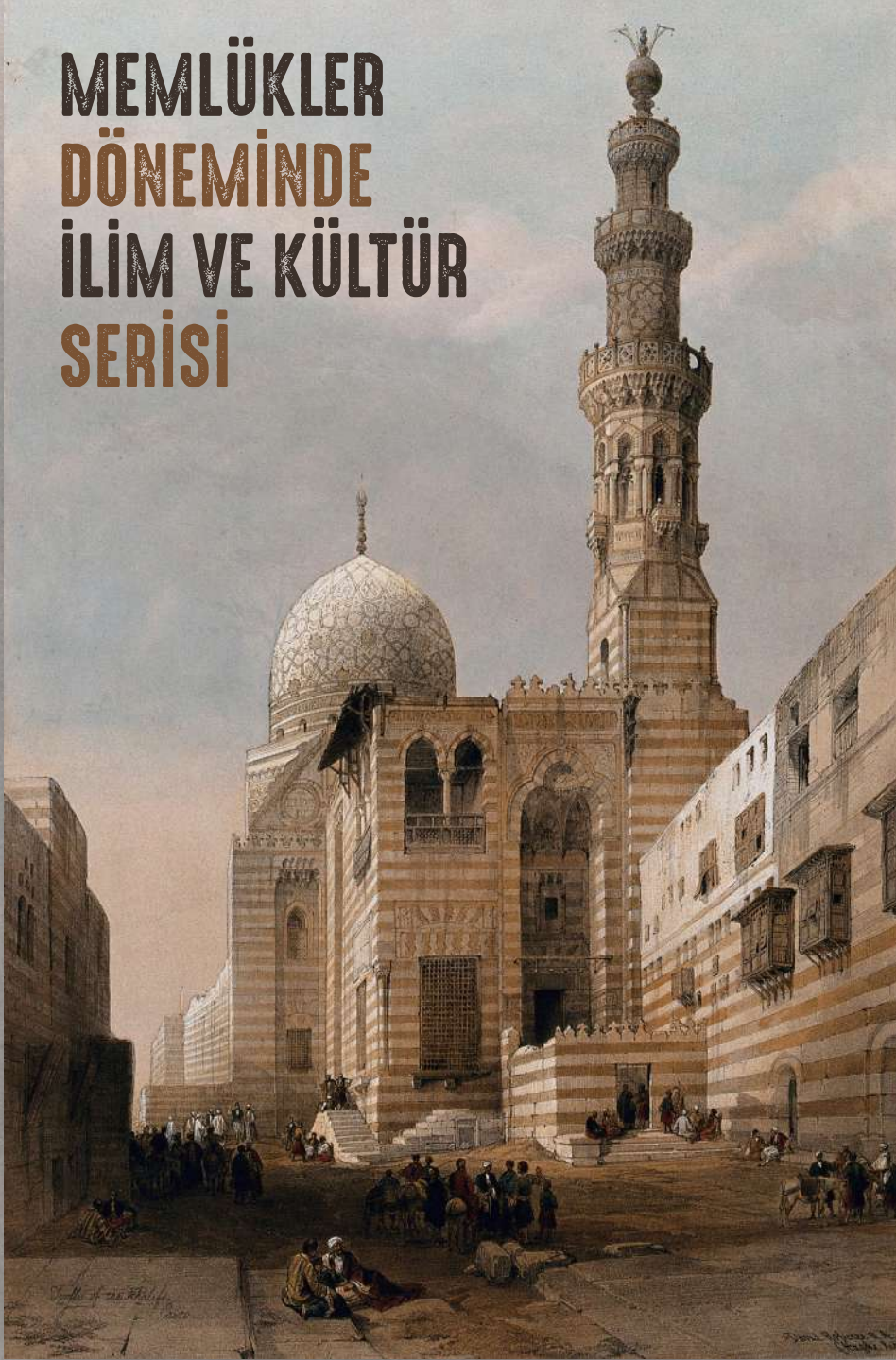


İlim Yayma
Cemiyeti

1971

İSM
İSLAMİ İLM VE KÜLTÜR MERKEZİ

MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR SERİSİ



MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR SERİSİ

İLİMLER VE SANATLAR MERKEZİ
İsm

**MEMLÜKLER DÖNEMİNDE
İLİM VE KÜLTÜR**
1. Devre (2021-2022)

Aralık | **Tarih** | Fatih Yahya Ayaz
Ocak | **Hadis** | Halit Özkan
Şubat | **Fıkıh** | Tuncay Başoğlu
Mart | **Tefsir** | Mesut Kaya
Mayıs | **Kelâm** | Murat Kaş
Şubat | **Tabakât** | Fatih Yahya Ayaz

İhtisas
seminer dizisi

28 Oturum (4 + 4 + 4 + 4 + 4 + 8)
Her bir saha için
ayrı başvuru alınacaktır.

İlim Yayıma
Cemiyeti
1951

Sınırlı Kontenjan
Online Katılım
ilimlervesanatlar.org

İslâm ilim, kültür ve medeniyet tarihinin en önemli zaman dilimlerinden biri olan Memlûkler Dönemi (h. 648-923 / m. 1250-1517) ilmi, siyasi, ekonomik, sosyal ve kültürel açıdan hususi özelliklere sahiptir. Memlûkler Dönemi ve bu dönemdeki ilmi ve kültürel hayat son senelerde farklı birçok sahada, bilhassa dönemin ilmi hayatında önemli yer teşkil eden tarih, fıkıh, tefsir, kelâm ve hadis alanlarında akademik araştırmalara konu olmuş, buna bağlı olarak nicelik ve nitelik açısından çok sayıda kıymetli eser üretilmiş ve bu üretim sempozyum, çalıştay gibi faaliyetler kanalıyla kamuoyu ile paylaşılmıştır.

Bu önemli birikimin genç araştırmacılarla buluşturulması temel gayesiyle İhtisas Çalışmaları kapsamında uzun soluklu bir seri düzenlenmiştir. “**Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür**” üst başlığı altında 2021-2022 ve 2022-2023 dönemlerinde -iki devre şeklinde- yürütülmesi planlanan seri 2021 senesi Aralık ayında başlatılmıştır.

Serinin 1. devresinde birbirini takip eden ve tamamlayan beş ayrı seminer dizisi (Tarih, Hadis, Fıkıh, Tefsir, Kelâm) ile yine bu seminer dizilerinde oluşan talep doğrultusunda başlatılan bir okuma grubu (Vefeyât-Terâcim-Tabakât) yoğun katılımı yürütülerek planlandığı üzere tamamlanmıştır. Serinin 2022-2023 döneminde de çeşitli seminer dizileri ve okuma gruplarıyla devam ettirilmesi planlanmaktadır.

Serideki faaliyetler için belirlenen temel format 4-6 haftalık seminer dizisi formatıdır. İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki diğer seminer dizilerinde olduğu bu serideki seminer dizilerinin gayesi şu şekilde ifade edilebilir:

- Sahada uzman olan hocanın tebliğ, makale, kitap yoluyla ortaya koyduğu formel bilginin yanı sıra informel bilgi ve tecrübesini genç araştırmacılarla buluşturmak.
- Sempozyum, çalıştay, kitap müzakeresi gibi faaliyetlerdeki hoca ile kısa süreli bir tanışma, genel bakış ve öğrenme yerine daha uzun soluklu bir irtibata, ilgi ve tecessüse kapı aralamak.
- Mevzubahis konu hakkında önemli görülen literatür ve mesâil ile öne çıkan ekol ve isimleri akademik bir metot ve çerçeve içerisinde katılımcılara sunmak
- Tek taraflı bir dinleme usulü yerine okumalarla güçlendirilen ve zaman yayılan bir zihnî hazırlıkla sahici bir istifade usulü koymak.
- Aynı sahaya ilgi duyan hocaları ve genç araştırmacıları birbirleriyle daha irtibatlı hale getirerek daha uzun soluklu ve çıktığı hedefli ortak çalışmalara vesile olmak.
- Genç araştırmacıları seminer dizisindeki konularda tez, makale vs. akademik çalışmalarda bulunmaya teşvik ve sevk etmek.

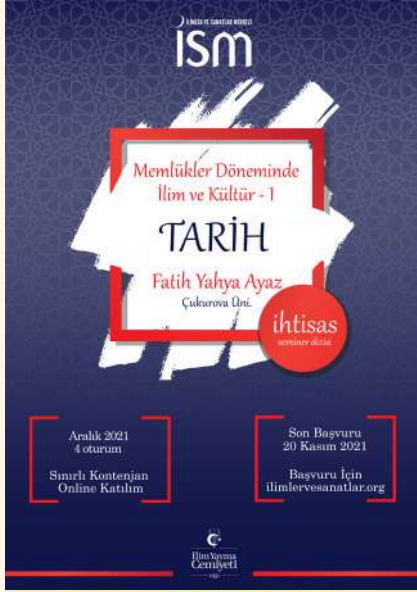
MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR-1: TARİH

Hoca

Prof. Dr. Fatih Yahya Ayaz (Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Sekreter

Ahmet Enes Duman (Marmara Üniversitesi, İslâm Tarihi, Yüksek Lisans)



İslâm tarihindeki en büyük Müslüman Türk devletlerinden biri olan ve h. 648-923 / m.1250-1517 yılları arasında Mısır, Şam ve Hicaz gibi önemli bölgelerin hâkimiyetini elinde tutan Memlûkler, tarihteki bu önemli konularını ve şöhretlerini, Moğol istilâsını durdurarak İslâm dünyasının batısını büyük bir tehlikeden kurtarmaları, Abbâsi hilâfetini Mısır'a getirmeleri ve Suriye ile civarındaki Haçlı prensliklerini ortadan kaldırarak bölgedeki müslüman hâkimiyetini kesinleştirmeleri gibi siyasi, askerî ve dinî başarılarıyla sağlamışlardır. Öte yandan Memlûkler Dönemi ilim, kültür ve medeniyet bakımından da İslam tarihinin en önemli dönemlerinden biri olarak kabul edilmekte, son senelerde bu saha giderek artan bir ilgiyle farklı araştırma ve etkinliklere konu edilmektedir. Memlûkler dönemi ne iyi bir şekilde nüfuz edilebilmesi için bu sürecin siyasi, ilmi ve kültürel yapısının bir bütün halinde ele alınması gerekmektedir. Bu minvalde İSM İhtisas Çalışmaları kapsamında yürütülmüş olan "Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür" serisi ile farklı sahalara mercek tutulması hedeflenmiştir.

Seri kapsamındaki ilk seminer dizisi "Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-1: Tarih" başlığı ile Prof. Dr. Fatih Yahya Ayaz'ın danışmanlığında gerçekleştirilmiştir. Bu seminer dizisinde serideki diğer seminer dizilerine

genel bir mukaddime yapılması, hakkında konuşulan bilhassa dönemin tarihi, siyasi, coğrafi ve idari açılardan daha somut bir zemine yerleştirilmesi ve ayrıca Memlûk tarihçiliğinin müzakere edilmesi hedeflenmiştir. Fatih Yahya Ayaz'ın kitap ve makalelerinin yanı sıra pek çok seçme akademik yayının takip ve tahlil edildiği seminer dizisinde ilk olarak Eyyûbilerin yıkılışı ve Memlûklerin ortaya çıkış süreçleri ile devletin temelini oluşturan Memlûk sistemi üzerinde durulmuş, sonrasında da Memlûk devletinin ağırlıklı olarak Selçuklu-Eyyûbî çizgisinden tevarüs ettiği siyasi ve askerî teşkilâta yaptığı müdahale ve katkılara işaret edilerek siyasi, idarî, askerî, adlî ve ilmî yapısı ortaya konmuştur. Akabinde Memlûklerin siyasi tarihi özlü olarak müzakere edilmiş, ayrıca ilmi ve kültürel yapısına dair genel bir bakış yapılmıştır. Son olarak Memlûkler döneminde önemli gelişmeler kaydeden ve oldukça canlı bir disiplin olan tarihçilik üzerinde durulmuş, Memlûk tarihçiliğinin önemli, özgün, güçlü ve zayıf yanları; imkân ve sınırları ele alınmıştır.

2021 yılı Aralık ayında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 31 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Eyyûbîler'in Son Dönemleri, Memlûk Devleti'nin Kuruluşu, Tarihi Arka Planıyla Memlûk Sistemi, İlk Sultanlar ve Kuruluş Dönemi
- 2. Oturum:** Siyasî Tarih, Bahrî ve Burcî Dönemleri Karşılaştırması, Dış İlişkiler
- 3. Oturum:** Ana Hatlarıyla Memlûk Devlet Teşkilâtı, Dinî ve Sosyal Yapı, Azınlıklar vb. Konular
- 4. Oturum:** Memlûk İlmî Yapısı, En Fazla Öne Çıkan Alanlar, Memlûk Tarihçiliği, Önde Gelen Tarihçiler

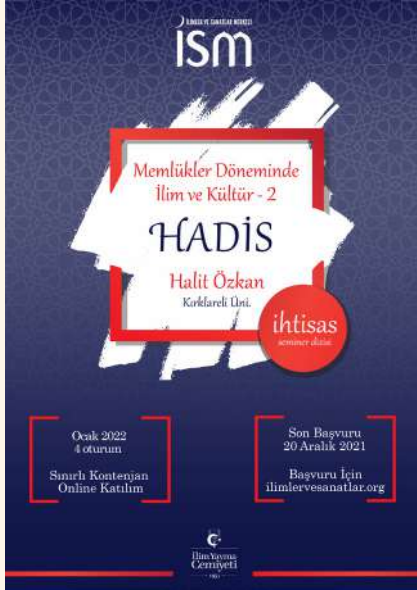
MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR-2: HADİS

Hoca

Prof. Dr. Halit Özkan (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi)

Sekreter

Furkan Yüksel (Marmara Üniversitesi, Hadis, Doktora)



Memlûkler dönemi (h. 648-923 / m.1250-1517) İslami ilimlerin birçoğuyla birlikte Hadis ilminde de çok önemli gelişmelerin görüldüğü bir dönemdir. Bütün İslam tarihinin en üretken dönemlerinden olan bu nispeten kısa süreç boyunca Hadis ilminin neredeyse bütün alanlarında sonraki dönemleri ciddi biçimde etkileyen belirleyici eserler kaleme alınmıştır. Bu da o dönemde Hadis ilminin gerek tedrisat gerek telifat açısından çok iyi bir durumda olmasından kaynaklanmaktadır.

“Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür” serisi kapsamında Prof. Dr. Halit Özkan’ın danışmanlığında “Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-1: Hadis” başlığı ile yürütülmüş olan dört haftalık seminer dizisinde dönemin Hadis ilmini ilgilendiren belli başlı meseleleri ele alınmıştır. Halit Özkan’ın “Memlûklerin Son Asrında Hadis (Kahire 1392-1517)” adlı eserinin esas alındığı programda hadis eğitiminin İslami ilimler eğitimi içindeki yeri, bu eğitimin verildiği kurumsal yapılar, kurumsal bağ olmaksızın verilen hadis eğitimi, muhaddislerin unvanları ve vazifeleri, hadisle ilgili eski ve yeni tartışma konuları, bu tartışmaların tarafları, bütün çeşitleriyle hadis dersleri, Hadis ilminin

ve muhaddislerin diğer ilim dallarıyla ilişkileri ve Hadis alanında üretilen literatürün değerlendirilmesi gibi hususlar üzerinde durulmuştur.

2022 yılı Ocak ayında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 49 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Hadis İlmi Açısından Memlûkler Döneminin Temel Özellikleri
- 2. Oturum:** Memlûklerde Hadis Eğitim Kurumları ve Ders Mekanları
- 3. Oturum:** Memlûklerde Muhaddisler ve Mansıplar, Muhaddis Aileleri
- 4. Oturum:** Hadis Dersleri, Rihleler, Tartışma Konularından Örnekler

MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR-3: FIKIH

Hoca

Prof. Dr. Tuncay Başoğlu (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi)

Sekreter

Mustafa Karapınar (İbn Haldun Üniversitesi, İslâm Hukuku, Doktora)



İslâm ilim ve kültür geleneği açısından velut bir zaman dilimini ifade eden Memlûkler döneminde, tarih ve hadisteki çalışmalar yanında fıkıh alanında da önemli gelişmeler görülmüş ve bu dönemde zengin bir telif faaliyetine tanıklık edilmiştir. Oluşturduğu hukuki sistem açısından diğer dönem ve muhitlerden farklılık arz eden, ayrıca eser telif türlerine getirdiği yeniliklerle de hususi bir yere sahip olan Memlûkler döneminde fıkıh ilmi de bu sebepten ayrıca üzerine eğilmeyi hak etmektedir.

Bu çerçevede, “Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür” serisinin üçüncü aşaması olan “Fıkıh” seminerinde Prof. Dr. Tuncay Başoğlu öncülüğünde geniş bir katılımıla Memlûkler dönemi fıkıhının genel çerçevesi çizilmeye çalışılmıştır. Tuncay Başoğlu’nun kitap ve makalelerinin yanı sıra pek çok akademik yayının takip edildiği seminer dizisinde öncelikle Memlûkler döneminin fıkıh ilmi açısından öneminin tespit etmeye dönük teorik bir çerçeve belirlenmiş, akabinde döneminde fıkıh yazım çeşitleri ve alanları üzerinde durulmuştur. Çizilen bu çerçeve doğrul-

tusunda dönemin birtakım fıkhi meseleleri ele alınmış, burada fıkıh çerçevesinde siyaset düşüncesi ayrıca incelenmiştir. Seminerde nihai olarak Memlûk medreselerinde fıkıh eğitimi söz konusu edilmiş ve Memlûkler’in oluşturduğu hukuki sistemin yapısı tetkik edilmiştir.

2022 yılı Şubat ayında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 32 kişi tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Fıkıh İlmi Açısından Dönemin Temel Özellikleri
- 2. Oturum:** Fıkıh Yazımı, Çeşitli Türler ve Alanlar
- 3. Oturum:** Memlûk Döneminde Gündemdeki Bazı Fıkıh Meseleleri
- 4. Oturum:** Fıkıh Eğitimi ve Memlûk Hukuk Sistemi

MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR-4: TEFSİR

Hoca

Prof. Dr. Mesut Kaya (İstanbul Medeniyet Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi)

Sekreter

Cengiz Güler (İstanbul Üniversitesi, Tefsir, Yüksek Lisans)



Memlûkler döneminde Kahire ve Şam, İslâm dünyasının en parlak eğitim kurumlarına sahip şehirleridir. Medreseler, camiler ve sufi hankahları kendilerine tahsis edilmiş müderris kadroları ve öğrenci burslarına sahiptir. Bu da çok canlı bir eğitim hayatının ortaya çıkmasını sağlamış, diğer İslâmî ilimler yanında tefsir de tarihinin en verimli dönemlerinden birini yaşamıştır. Adı geçen kurumlara mutlaka bir tefsir müderrisi de atanmış, derslerde ağırlıklı olarak Zemahşerî, Beyzâvî ve Begavî'nin tefsirleri okutulmuş, "Miâd" adı verilen halka açık tefsir dersleri düzenlenmiştir. Derslerdeki canlılık telif hayatını da etkilemiş, bir yanda İbn Teymiyye ve İbn Kesir gibi devrin velut yazarları tefsirde selefi çizgiyi inşa ederlerken diğer yanda Ebû Hayyân gibi müfessirler Zemahşerî çizgisinde müstakil tefsir telifini sürdürmüşler, Kutbeddin er-Râzî ve Bâbertî gibi âlimler ise *el-Keşşâf* üzerine yazdıkları şerh ve hâşiye türü eserlerle söz konusu çizgiyi derinleştirmişlerdir. Dolayısıyla Memlûkler dönemi, tefsir tedris ve telif geleneğinin canlı bir şekilde sürdürüldüğü ve klasik metinler üzerinden yeni tartışma alanlarının ihdas edilerek derinleştirildiği bir döneme karşılık gelmektedir.

Prof. Dr. Mesut Kaya danışmanlığında 2022 yılı Mart ayında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans ve doktora seviyelerinde 21 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Memlûkler Döneminde Medrese, Cami ve Hankahlarda Tefsir Derslerinin İcra Ediliş Biçimi, Müfredatta Yer Alan Eserler, Dersleri Veren Hocalar, Farklı Tefsir Tasavvurları ve Telif Edilen Eserlere Panoramik Bir Bakış
- 2. Oturum:** *Keşşâf* Şerhçiliği ve Bunların İlk Örnekleri Olan İbnü'l-Müneyyir El-İskenderî'nin *el-İntisâfı* ve Alemüddin El-İrâkî'nin *el-İnsâfı*; Kutbeddin Er-Râzî, Ekmeleddin Bâbertî ve Veliyyüddin Ebû Zür'a'nın Şerhleri; Zeylâî ve İbn Hacer'in *Keşşâf* Tahriri.
- 3. Oturum:** İbn Hacer El-Askalânî ve Tefsir İlmine Katkıları
- 4. Oturum:** Sehâvî ve Bikâî Arasında Kitab-ı Mukaddes'ten Nakilde Bulunmanın Meşruiyeti Tartışmaları ve Süyûtî'nin Tefsir İlmindeki Yeri

MEMLÜKLER DÖNEMİNDE İLİM VE KÜLTÜR-5: KELÂM

Hoca

Dr. Öğr. Üyesi Murat Kaş (Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi)

Sekreter

Nedim Aydın (Marmara Üniversitesi, Kelâm, Yüksek Lisans)



13.-15. yüzyıllar arasındaki zaman diliminde özellikle Şam-Mısır hattında hâkimiyet kuran Memlûkler döneminde dinî düşüncenin nasıl bir seyir takip ettiği sorusu, çeşitli açılardan incelenmeyi hak etmektedir. Memlûk topraklarını yoğuran düşünce, aynı zaman diliminde başta Konya, Kayseri, Sivas olmak üzere Anadolu coğrafyasından, Tebriz merkezli olarak Bağdat, Şiraz, Belh, Merv hattında hüküm süren İlhânî topraklarından, Semerkant ekseninde Anadolu, Orta Asya ve İran coğrafyasına hâkim olan Timurîlulardan, Delhi merkez olmak üzere varlığını sürdüren Delhi Sultanlığına ait topraklardan ve Mağrib hattında varlığını sürdüren Endülüs'ten beslenen kanallara sahiptir. Bu kanallar, İslam coğrafyasında üretilen düşüncenin Memlûklerin hâkimiyeti altındaki Şam-Mısır havzasına aktarılmasında önemli bir rol oynamıştır. İslam düşüncesinin on ikinci yüzyıldan sonraki seyrini, İbn Sînâcî felsefeyle karşılaşan dinî düşüncenin kendi akacağı yatağı bulma arayışı olarak görmek mümkündür. Bu açıdan bakıldığında bir taraftan Fahreddin er-Râzî'nin (v. 606/1210) gerek İbn Sînâcî düşüncesinin imalarını açığa çıkarmaya gerekse kelâm ilmine felsefi bir hüviyet kazandır-

maya yönelik çabaları, diğer taraftan İbn Arabî'nin (v. 638/1240) teori ve yöntem açısından meşşâî ve kelâmî düşünceye yönelttiği eleştiriler, dinî düşüncenin o dönemdeki krizini aşmaya yönelik arayışları temsil etmektedir. Memlûkler, söz konusu arayışların dinî düşüncenin hassasiyetleri ve duyarlılıkları açısından test edilip tartışıldığı bir süreçte tarih sahnesinde kendisine yer bulmuştur. Bu tabloda kelâm düşüncesi açısından cevaplanmayı bekleyen soru, kelâm ilminin, temel iddia ve kabullerini terk etmeden İbn Sînâ metafiziğinin temel kavram ve nosyonlarıyla dönüştürülüp geliştirilmesine yönelik çabanın, dayanakları, yöntemi ve tazammunları açısından dinî düşüncenin temel kodlarıyla uyumlu, meşru bir zeminden hareket edip etmediğidir. Memlûkler döneminde kelâm ilminin yeri, Râzî sonrası Kelâmî düşüncenin Memlûk coğrafyasına hangi kanallardan ulaştığı ve hangi tavırların ortaya çıkmasına sebebiyet verdiği sorularına odaklanan "Memlûkler Döneminde İlim ve Kültür-5: Kelâm" başlıklı seminer dizisinde klasik ve çağdaş eserlere atıfta bulunulmuş, ayrıca gündemde olan bazı tartışma konuları örnek metinler üzerinden müzakere edilmiştir. 2022 yılı Mayıs ayında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 19 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Memlûkler Döneminde Kelâm İlmi: Genel Çerçeve
- 2. Oturum:** Râzî Sonrası Kelâmî Düşüncenin Memlûk Coğrafyasında Alımlanışı
- 3. Oturum:** Kelâm vs. Usûlü'd-din
- 4. Oturum:** Memlûklerde Kelâm Tartışmaları

MEMLÜK ASRINDA ULEMÂ VE DEVLET RİCÂLİ: VEFYÂT, TABAKÂT VE TERÂCİM

Hoca

Prof. Dr. Fatih Yahya Araz (Çukurova Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi)

Sekreter

Ahmet Enes Duman (Marmara Üniversitesi, İslâm Tarihi, Yüksek Lisans)

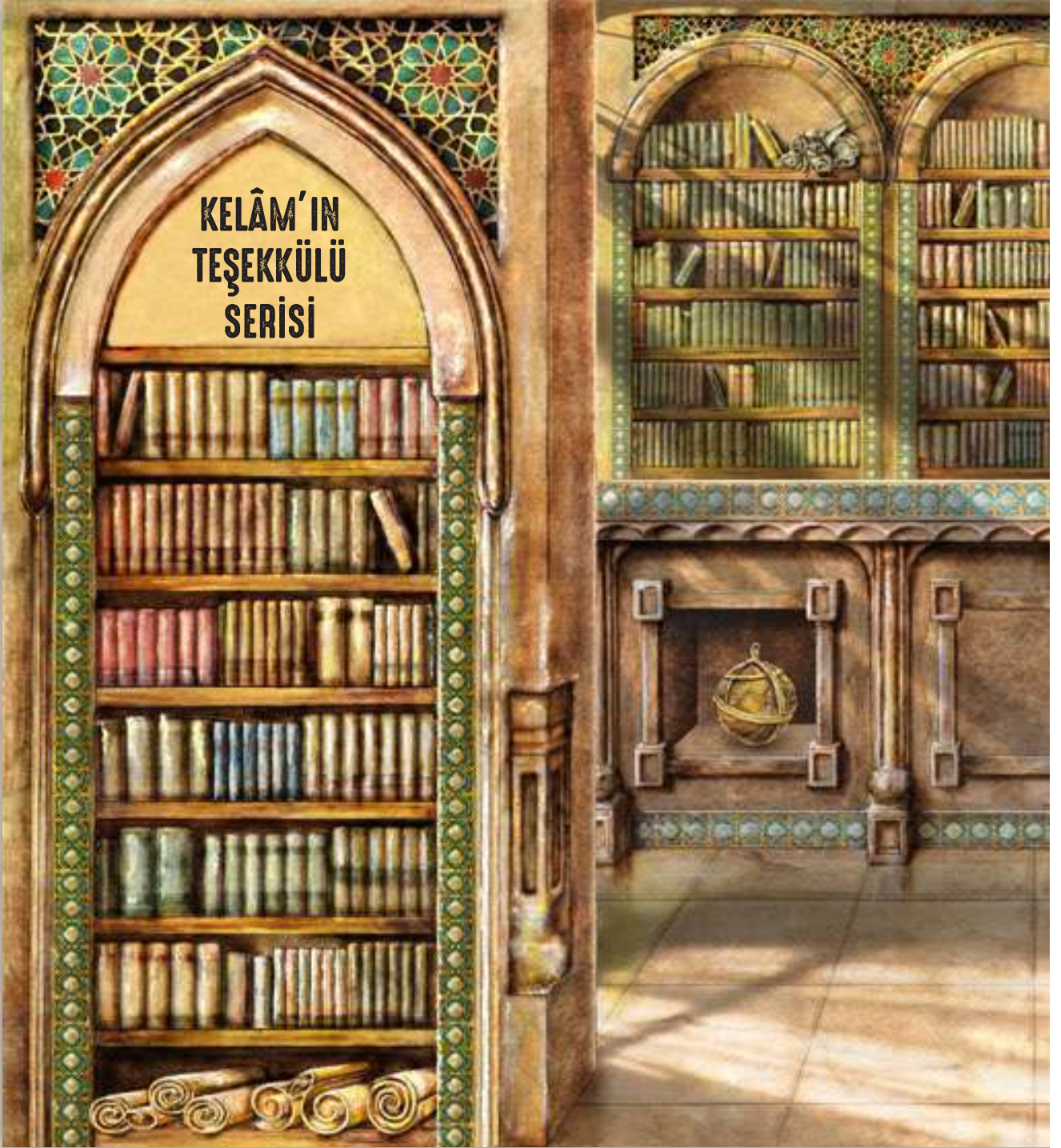


İslâm ilim ve kültür tarihinde biyografi yazıcılığı sahasında, telif amacı ve yöntemindeki değişikliklerle irtibatlı olarak tabakât, terâcîm, vefeyât, menâkıb, fadâil, sîret, ahbâr, meşayih gibi farklı türler ortaya çıkmıştır. İslâm Tarihi yazıcılığı açısından olduğu kadar İlimler Tarihi açısından da vazgeçilmez olmakla birlikte yeterince irdelenemediği ve teorik zemine taşınmadığı görülen bu biyografi literatürünün farklı sorular / meseleler çerçevesinde ancak belli bir dönem örnekleminde incelenmesi elzemdir. Öte yandan Memlûk Döneminde gerek yöneticilerin himaye ve teşvikleri gerekse halkın rağbeti sebebiyle ulemanın yanı sıra “evlâdünnâs”ın da tarih sahasında üretime yöneldiği, böylelikle İslâm tarihçiliğinin hem kemiyet hem de keyfiyet olarak öne çıktığı, aynı doğrultuda İslâm biyografi literatürünün de en hacimli ve önemli eserlerinin telif ve tasnif edildiği görülmektedir. Memlûk döneminde telif edilen vefeyât, tabakât ve terâcîm eserlerinin sözgelimi Bahrî Memlûkler ve Burcî Memlûkler şeklindeki dönemlendirme, müelliflerin mensup olduğu zümre, eserin telif gayesi, muhtevası, hacmi vb. farklı hususlardan hareketle yorumlanması sadece Memlûk dönemi tarihçiliğini değil dönemin ilmi kimliğini ve haritasını anlayabilmek açısından da hayli önemlidir.

“Memlûk Döneminde İlim ve Kültür” serisindeki “Tarih” seminer dizisi ile oluşan teveccüh üzerine Prof. Dr. Fatih Yahya Araz danışmanlığında başlatılan “Memlûk Asrında Ulemâ ve Devlet Ricâlî: Vefeyât, Tabakât ve Terâcîm” başlıklı okuma grubunda Memlûk döneminde telif edilen eserlerden hareketle şu sorulara cevap aranmıştır: “Biyografi eserlerinin yazıldıkları dönemdeki ve günümüzdeki akademik değeri nedir, bu eserler niçin ve nasıl yazılmıştır, bu eserlere hangi sorular nasıl sorulur, buradan harekete doğru bilgi ve sağlıklı yoruma nasıl gidilir, biyografi eserlerinin kullanımında kuşatıcı bir metot geliştirmek gerekli ve mümkün müdür? vb.” Şubat-Haziran 2022 tarihleri arasında çevrimiçi olarak 8 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 36 katılımcı tarafından tamamlanan okuma grubunun oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Memlûk Asrında Vefeyât, Tabakât ve Terâcîm Literatürüne Giriş: İbn Hallikân (Ö. 681/1282) ve *Vefeyâtü'l-A'yân* İsimli Eseri Hakkında Sunumlar
- 2. Oturum:** *Vefeyâtü'l-A'yân*'dan Seçme Metinlerin Tahlili
- 3. Oturum:** Safedî (ö. 764/1363), *Kitâbü'l-Vâfi bi'l-vefeyât ve A'yânü'l-Asr* Hakkında Sunumlar
- 4. Oturum:** *Kitâbü'l-Vâfi bi'l-vefeyât ve A'yânü'l-asr*'dan Seçme Metinlerin Tahlili
- 5. Oturum:** İbn Tağrıberdî (ö. 874/1470), *el-Menhelü's-Sâfi ve ed-Delîlü's-Şâfi* Hakkında Sunumlar
- 6. Oturum:** *el-Menhelü's-Sâfi ve ed-Delîlü's-Şâfi*'den Seçme Metinlerin Tahlili
- 7. Oturum:** Sehâvî (ö. 902/1497) ve *ed-Dav'ü'l-lâmi' li-ehli'l-karni't-tâsi'* Hakkında Sunumlar
- 8. Oturum:** *ed-Dav'ü'l-lâmi' li-ehli'l-karni't-tâsi'*den Seçme Metinlerin Tahlili, Programda Ele Alınan Müellif ve Eserlerden Hareketle Genel Değerlendirme

**KELÂM'IN
TEŞEKKÜLÜ
SERİSİ**





KELÂM'IN TEŞEKKÜLÜ SERİSİ

İslâm düşüncesinin üç sac ayağından biri olan kelâm, İslâm akaidinin esaslarını ispat ve muhaliflerden gelen şüpheleri defetmeyi gaye edinmenin yanında, bir bütün olarak varlık araştırmasını da üstlenmiştir. Büyük günah işleyeninin durumu hakkında başlayan tartışmalar insanın özgürlüğü meselesi üzerinden insanın Allah karşısındaki konumu, Allah-âlem ilişkisi ve Allah'ın sıfatları meselelerini kelâmcıların gündemi haline getirmiştir. Kelâmcılar bu doğrultuda varlıkların tasnifi ve bilginin sınırları problemleri etrafında bilgi ve varlık konularını araştırmış, burada belirledikleri çerçeve uyarınca insanın failliği ve ilahi sıfatlara dair meseleleri inceleme konusu yapmışlardır. Bu dönemde ele alınan konular ve kullanılan kavramlar “Mütekaddim Dönem Kelâmı”nı karakterize etmiş ve kelâmın ana yapısının belirlenmesinde etkili olmuştur.

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamında her biri alanının mütehasısı olan hocalarla yürütülmüş olan “Kelâm'ın Teşekkülü” serisinin ilk aşamasında, mütekaddim dönem Mu'tezilî kelâmcıların elinde şekillenen bilgi-varlık konuları ile ilahi sıfatlar ve insanın failliği meselelerinin incelendiği tevhid ve adalet konuları ele alınmıştır. Bu doğrultuda, ilk seminer dizisinde Basra Mu'tezilesi kelâmcıların elinde kelâmın nasıl varlık araştırmasına evrildiği bilgi ve varlık konuları çerçevesinde incelenmiştir. “Gerçekliğin ne olduğu” ve “bu gerçekliğin nasıl bilinebileceği” gibi soruların gündemlerinin merkezini oluşturan Mu'tezilî kelâmcıların varlıkların tasnifi ve bunların bilinebilme yolları üzerinden geliştirdikleri teoriler söz konusu edilmiştir. İkinci seminer dizisinde en genel anlamda varlık ve bilgi konularının incelendiği birinci seminerin bir devamı olarak sıfatlar bahsini, başka bir deyişle varlık ve bilgi konularındaki bulguların kendisine hizmet ettiği teoloji konularını ele almıştır. Üçüncü seminer dizisi yine mütekaddim dönem Mu'tezilî kelâmcıların ahlâk felsefesindeki görüşlerini ifade eden teknik bir terim olan “adalet” konusu çerçevesinde ilerlemiştir. Adalet konusu, varlık, bilgi ve teoloji konularında edinilen verilerin de ilk elden kullanıldığı bir alanı işaret etmesi hasebiyle ilk iki seminerin bir devamı olarak incelemeye konu edilmiştir.

Serinin 2021-2022 senesi programı birbirini takip eden ve tamamlayan üç ayrı seminer dizisi şeklinde tasarlanmış ve planlamaya uygun olarak yürütülerek tamamlanmıştır.



KELÂM'IN TEŞEKKÜLÜ-1: BİLGİ VE VARLIK

Hoca

Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Nebi Güdekli (Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Sekreter

M. Musa Çiçekdağı (Marmara Üniversitesi, Kelâm, Yüksek Lisans)



İslâm akâidini, deliller getirmek ve hasımları defetmek suretiyle temellendirme ve savunma işlevi gören kelâm ilminin “varlık araştırması yapan bir disiplin olup olmadığı” klasik ve modern dönemlerde tartışılan bir konudur. İbn Haldun’un kelâm tarihi anlatısında gün yüzüne çıkan ve modern kelâm tarihi yazımında da uzun yıllardır cari olagelen tasvire göre kelâm Gazzâlî’ye kadar varlık araştırmasıyla ilgilenmeyen savunmacı ve zât-sıfât merkezli bir disiplinden Gazzâlî ile birlikte varlık araştırması yapan bir disipline evrilmiştir. Fakat, başta Hayrettin Nebi Güdekli’nin “Kelâmın Tümel Bir Disiplin Olarak İnşâsı” başlıklı doktora tezi olmak üzere yakın zamanda yapılan bazı çalışmalarla kelâmın henüz teşekkül aşamasında Basra Mu’tezilesi kelâmcıları eliyle varlık araştırması yapan bir disiplin olduğu ortaya konmuştur.

“Kelâm’ın Teşekkülü-1: Bilgi ve Varlık” seminer dizisinde Dr. Öğr. Üyesi Hayrettin Nebi Güdekli ile, I. (VII.) yüzyılın son çeyreğinde tek tek teolojik problemlere ilişkin bir çözüm bulma arayışı neticesinde ortaya çıkan kelâmî düşüncenin, II. (VIII.) yüzyılın ikinci yarısından itibaren Mu’tezile kelâmcıları elinde bir disiplin olarak nasıl teşekkül ettiği ele

alınmıştır. Seminer dizisinde öncelikle başlangıç dönemi kelâmının içerik ve formu ele alınmış, bu dönemde kelâmî önermelerin içerik ve doğruluğunun büyük ölçüde naslardan hareketle belirlendiği; ancak Mu’tezile kelâmcılarının kelâmî önermelerin naslardan ziyade aklın belirlediği gerçeklik düzlemiyle doğrulanması gerektiğini düşünmeleriyle erken dönem kelâmî düşüncenin bilgi ve istidlâl teorisinde bir dönüşüm gerçekleştiği vb. hususlar masaya yatırılmıştır. Bu doğrultuda “gerçekliğin ne olduğu” ve onun uzantısı olarak “gerçekliğin nasıl bilinebildiği” soruları çerçevesinde kelâmcıların teşekkül döneminde ontoloji ve epistemoloji anlayışlarını nasıl oluşturdukları incelenmiştir.

Ekim-Kasım 2021 tarihlerinde çevrimiçi olarak 6 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 18 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** İlk Teolojik Problemler, Ekolleşmeler ve Kelâmî Önermelerin Teşekkülü. Önermelerin Doğruluğundan Varlık ve Bilgi Soruşturmasına Geçiş
- 2. Oturum:** Kelâmî Bilgi Teorisi: Bilginin Doğası ve Kaynakları
- 3. Oturum:** Kelâmî Yöntem Teorisi: Nazar ve İstidlâl: İstidlâl bi’ş-şahid ale’l-gaib.
- 4. Oturum:** Kelâmî Ontoloji
- 5. Oturum:** Tabiat Düşüncesi: Nazzâm, Muammer, Câhız
- 6. Oturum:** Varlık, Madumun Şeyiyeti ve Kipler

KELÂM'IN TEŞEKKÜLÜ-2: TEVHİD VE SIFÂT

Hoca

Prof. Dr. Osman Demir (Ankara Hacı Bayram Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi)

Sekreter

M. Musa Çiçekdağı (Marmara Üniversitesi, Kelâm, Yüksek Lisans)



Kelâm ilminin temel konusu, Yüce Allah'ın birliğini, teşbih ve tenzih ilkeleri arasında ve naslardan hareketle, diğer dinlere ve inkârcı akımlara karşı savunmayı hedefleyen ulûhiyettir. Bu sebeple ilk dönem metinlerinin merkezini; zât, sıfât, esmâ ve ef'âlin bilgisini muhataba doğru biçimde aktarmak için yapılan tartışmalar teşkil eder. Aşırı soyutlayıcı, cisimleştirici ya da insanbiçimci tanrı anlayışları arasında, dini metinlerde betimlenen; sıfatlı ve evrenle ilişkili, insan ve kainat üzerinde mutlak hakim ve güçlü bir yaratıcı anlayışının oluşumunda, bu türden çabaların büyük etkisi olmuştur. Bu sebeple siyasi ve sosyal etkenler bir yana bırakılırsa, İslâm kelâmının tevhid ve sıfât tartışmaları etrafında teşekkül ettiği rahatlıkla söylenebilir. Nitekim haberi sıfatlar ya da müteşâbihâtın (meselâ istivâ) anlaşılmasına yönelik farklı tavır ve yorumların mezhepleşmeye ve tevil kavramı ekseninde dini anlama ve yorumlama geleneğine olan etkisi müsellemdir.

Prof. Dr. Osman Demir ile kelâmın teşekkülünü tevhid ve sıfât problemi bağlamında ele alındığı bu seminer dizisinde ilgili başlıklar teşekkül

dönemi olarak nitelenen ve görece ilk üç asırla sınırlanan tarihi kesit içinde ve kronolojik bir bakışla ele alınmış, ilgili kişi, ekol ve orjinal metinlere de sıklıkla atıf yapılmıştır. Aralık 2021-Ocak 2022 tarihleri arasında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde toplamda 11 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Kelâmda Sıfât Probleminin Doğuşu (Sıfât Probleminin Ortaya Çıkışı ve Nedenleri, Teşbih ve Tenzih Arasında İlk Dönemde Tanrı Tasavvuru, Haberi Sıfât Tartışmaları ve İlk Ayrışmalar (Tevil ve Tevkîf), Öne Çıkan Şahıslar: Hasenü'l-Basrî, Ebû Hanîfe ve Cehm b. Safvân, İlahî sıfatlara dair erken dönem İbadi-Harici yaklaşım)
- 2. Oturum:** Mu'tezile'de Tevhid ve Sıfât Anlayışı (İlk Mu'tezilî Kelâmcılarda Tanrı Anlayışı, Sıfât, Mana ve Ahvâl Kavramları, Tevhid İlkesi ve Zât-Sıfât İlişkisi, Tanrıyı Kavramada Tenzih Yöntemi)
- 3. Oturum:** Ehl-i Hadiste Tevhid ve Sıfât Anlayışı (Haberi Sıfatlar Meselesi ve Tevil, Buhari ve Ahmed b. Hanbel'de Tanrı Tasavvuru, Esmâ-i Hüsnâda Tevkîflik ve Kıyasilik Meselesi)
- 4. Oturum:** Ehli Sünnetin Tevhid ve Sıfât Anlayışı (Küllâbiyye'de Zât-Sıfât İlişkisi, Eş'arînin Müteahhir Eserlerinde Sıfât Görüşü, Mâturîdî'de Marifetullah Meselesi)

KELÂM'IN TEŞEKKÜLÜ-3: ADALET

Hoca

Prof. Dr. Orhan Şener Koloğlu (Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi)

Sekreter

Nedim Aydın (Marmara Üniversitesi, Kelâm, Yüksek Lisans)



“Ulûhiyyet” konusuyla birlikte klasik kelâmın iki temel konu alanından birini oluşturan “ta’dîl-tecvîr” konusu esas itibarıyla “gaib” ve “şâhid” şeklindeki iki farklı varlık alanının birbiriyle olan ilişkisini, diğer bir deyişle Allah-âlem ilişkisini içermektedir. Bizzat âlemin yaratılmasının nedeni olması hasebiyle, âlemin en temel unsuru da insan olduğu için ta’dîl-tecvîr konusu kısaca “Allah-âlem ilişkisi” olarak özetlenebilir. Klasik kelâmın muhteva ve yapı açısından temel çerçevesini, aynı zamanda sonraki geleneklere mesnet teşkil edecek şekilde, belirleyen Mutezile, “ulûhiyyet” ve “ta’dîl-tecvîr” şeklindeki ikili yapıya mutabık olarak “tev-hid” ve “adalet” başlıkları altında kelâmını şekillendirmiş, Allah-âlem ilişkisiyle alakalı hususları “adalet” başlığı altında tasnif etmiştir.

“Kelâmın Teşekkülü” seminerlerinin üçüncüsü olan “Adalet” seminerinde Prof. Dr. Orhan Şener Koloğlu ile Mu’tezilî muhitin ürünü olan adalet kavramı teşekkül süreciyle ilişkili olarak ele alınmıştır. Daha ziyade Kâdî Abdülcebâr’ın metinleri merkeze alınarak çerçevesi belirlenen seminerde ilk olarak hüsün-kubuh meselesi ele alınmış ve böylelikle adalet

konusunun teorik zemini netleştirilmiştir. Hüsün-kubuh meselesindeki kabullerin şekillendirdiği teklif meselesi ikincil olarak incelenmiş, bununla irtibatlı olarak kulların fiilleri (ef’âl-i ibâd) problemi ele alınmıştır. Bahsedilen meseleler henüz teşekkül döneminde dahi Mu’tezile ile diğer ekoller arasındaki başlıca tartışma konularını teşkil etmektedir. Seminerde son olarak Mu’tezile’ye has teoriler olan lütüf ve aslah incelenmiş, Mu’tezile’nin bu teoriler ile çözüm bulmaya çalıştığı problemler irdelenmiştir.

Şubat-Mart 2022 tarihleri arasında çevrimiçi olarak 4 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde toplamda 13 katılımcı tarafından tamamlanan seminer dizisinin oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Adalet Konusuna Giriş ve Hüsün-Kubuh
- 2. Oturum:** Teklif
- 3. Oturum:** Ef’âl-i İbâd
- 4. Oturum:** Lütuf-Aslah

BELÂGAT'IN TEŞEKKÜLÜ SERİSİ

Ulûm-i Arabiyye içinde teorik çerçevesini en geç tamamlayan ilim olan Belâgat'ın bilimsel kimliğini kazanma süreci hicri V. yüzyıla kadar gitmektedir. Abdulkâhir Cürcânî'yle (ö. 471) birlikte teşekkülünü tamamlamış müstakil bir disiplin olarak karşımıza çıkan Belâgat'ın Cürcânî öncesi edebiyat tenkit literatüründe dağınık ve pratik durumunun ön planda olduğu düşünüldüğünde Cürcânî'nin bu sahadaki kurucu rolü tartışılmazdır. Nitekim Cürcânî'nin koyduğu teorik çerçeve sonrasında da esas itibarıyla muhafaza edilerek Râzî (ö. 606) ve Sekkâkî'nin (ö. 626) elinde birtakım tanımlama ve tasniflerle tekrardan yorumlanmıştır.



Belâgat ilminin teşekkül, değişim ve dönüşüm süreçlerine dair halen kapalı kalan noktalar olması farklı literatürler üzerinden daha titiz ve detaylı okumaların yapılmasını gerekli kılmaktadır. Bu ihtiyaca binaen daha ziyade Arap Dili ve Belagati ile Tefsir sahasındaki araştırmacılara hitap edecek şekilde “Belâgat'ın Teşekkülü” serisi başlatılmıştır. 2021-2022 yılında düzenlenen iki okuma grubundan ilkinde Belâgat ilminin Cürcânî'ye kadar teşekkülü erken dönem edebiyat tenkit literatürü üzerinden değerlendirilmiştir. Cürcânî'nin Kur'ân-ı Kerîm'in icazına dair ortaya attığı nazm düşüncesini Meânî ilmine dayandırdığı ve bu ilme erken dönem edebiyat tenkit literatüründeki nadir ve yüzeysel anlatımın çok ötesinde katkıda bulunduğu görülmüş ve bu noktada serinin ikinci okuma grubu olarak Meânî ilminin Cürcânî'ye kadar olan seyrinin ele alınmasına karar verilmiştir.

“Cürcânî ve öncesinde Meânî'nin Seyri” başlıklı ikinci okuma grubunda ise Meânî ilminin Cürcânî'yle birlikte ulaştığı olgunluk incelendikten sonra Cürcânî öncesinde edebiyat tenkit eserlerinin dışında farklı literatürler (nahiv, tefsir vb.) de takip edilerek bu ilme dair izler araştırılmış, Cürcânî'nin ortaya koyduklarıyla öncesindeki literatürlerde yer alanlar arasında mukayese yapılmış, Cürcânî'nin var olan bu birikimden ne ölçüde istifade etmiş olabileceğine dair sorular cevaplanmaya çalışılmıştır.

BELĀGAT'IN TEŞEKKÜLÜ-1: CÜRCÂNÎ'DEN SEKKÂKÎ'YE BELĀGAT'IN TEŞEKKÜLÜ

Hoca

Doç. Dr. Taha Boyalık (29 Mayıs Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi)

Sekreter

Cengiz Güler (İstanbul Üniversitesi, Tefsir, Yüksek Lisans)



Başlangıçta edebî tenkit formunda kendini gösteren edebiyat faaliyetleri Câhiz ile birlikte önemli bir sıçrama gerçekleştirmiş, İbn Sinân el-Hafâcî ve Abdülkâhir el-Cürcânî gibi âlimlerin katkılarıyla ise nazarî bir hüviyete kavuşmuştur. Belâgat ilmi diğer ilimlere nazaran geç bir dönemde V. (XI.) asırda teşekkülünü tamamlayabilmiştir. Belâgat ilminin teşekkülünü ve Sekkâkî'ye kadarki gelişimini öne çıkan isim ve eserler üzerinden ele almayı hedefleyen okuma grubunda öncelikle belâgatın Abdülkâhir el-Cürcânî öncesi gelişimi üzerinde durulmuş, Câhiliye dönemine kadar geriye giden edebî tenkit mirasının Cürcânî'ye gelinceye kadar geçirdiği aşamalar belli başlı klasik eserler üzerinden takip edilmiş ve ardından Cürcânî'nin *Delâilü'l-İcâz* ve *Esrârü'l-belâga'sı* ile yaptığı katkılar müzakere edilmiştir. Sonrasında Cürcânî'nin yaklaşımını yeni bir tertiple ele alarak *Nihâyetü'l-İcâz* adlı eserini yazan ve bu yolla Sekkâkî'ye öncülük eden Fahreddin er-Râzî'nin ve ayrıca Zemahşerî'nin katkıları tartışılmış ve Sekkâkî'ye giden genel süreç tahlil edilmiştir. Doç. Dr. Taha Boyalık danışmanlığında, Ekim-Aralık 2021 ta-

rihlerinde çevrimiçi olarak 10 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans ve doktora seviyelerinde toplamda 31 katılımcı tarafından tamamlanan okuma grubunun oturum başlıkları şöyledir:

- 1. Oturum:** Giriş: Belâgat'ın Teşekkül Süreci
- 2. Oturum:** Câhiliye Şairleri ve Muhadram Şairler; Emevî (41-132) ve Abbâsi (132-656) Döneminde Şiir ve Edebî Tenkit; Ebû Saîd el-Asmaî (ö.216): *Fuhûletü's-şuarâ*; İbnü's-Sellâm el-Cumahî (ö.231): *Tabakâtü's-şuarâ*
- 3. Oturum:** Câhiz (ö.255): *el-Beyân ve't-Tebyîn, Kitâbü'l-Hayevân*, Resâilü'l-Câhiz; İbn Kuteybe (ö.276): *eş-Şîr ve's-suarâ*
- 4. Oturum:** İbnü'l-Mu'tez (ö.296): *el-Bedî'*; Kudâme b. Cafer (ö.337): *Nakdü's-şîr, Nakdü'n-nesr*; Cevâhirü'l-elfâz; Mantığın Belâgat'e Etkileri
- 5. Oturum:** Âmidî (ö.371): *el-Muvâzene*; Kadî Abdülaziz el-Cürcânî (ö.392): *el-Vesâta*
- 6. Oturum:** Ebû Hilal el-Askerî (ö.400'den sonra): *Kitâbu's-sınâateyn*; İbn Sinân el-Hafâcî (ö.466): *Sırru'l-fesâha*
- 7. Oturum:** Abdülkâhir el-Cürcânî (ö.471): *er-Risâletü's-Şâfiye, Delâil, Esrâr*
- 8. Oturum:** Abdülkâhir el-Cürcânî II (Tartışma)
- 9. Oturum:** Abdülkâhir el-Cürcânî III (Tartışma)
- 10. Oturum:** Cürcânî Sonrası ve Kapanış

BELÂGAT'IN TEŞEKKÜLÜ-2: CÜRCÂNÎ VE ÖNCESİNDE MEÂNÎ'NİN SEYRİ

Hoca

Doç. Dr. Taha Boyalık (29 Mayıs Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi)

Sekreter

Abdullah Karaca (Ankara Üniversitesi, Tefsir, Doktora)



Cürcânî sistematik bir ilim olarak belagatin temellerini atan isim olarak bilinir. Cürcânî, *Delâilü'l-icaz* adlı eserinde meânî ilmini, *Esrârü'l-belâga*'da ise beyân ilmini tesis etmiş ve özellikle meânî alanında ve bu bağlamda geliştirdiği sözdizimi nazariyesiyle eşsiz katkılar sunmuştur. Cürcânî'nin meânî alanındaki nazariyelerini hazırlayan birikimi daha açık tabirle meânî bahislerinin Cürcânî öncesindeki seyrini, Cürcânî'nin meânî anlayışını göz önünde bulundurarak analiz etmeye odaklanan okuma grubunda Cürcânî öncesinde meânînin farklı disiplinlerdeki yansımaları aşağıdaki sorular çerçevesinde incelenmiştir: Cürcânî'nin belâgat ilminin teşekkülündeki özellikle de meânî ilmindeki rolü, zamanının entelektüel birikiminde yaşanan sıra dışı bir atılım düzeyinde midir? Cürcânî'nin bu konudaki başarısı, kendisinden önce dağınık halde incelenen konulara sistematik bir bütünlük kazandırmakla mı yoksa bu birikimi oldukça geliştirerek farklı bir yere kanalize etmekle mi öne çıkmaktadır? Cürcânî'nin katkısında kendisinden önceki birikim oldukça etkili ise, bu birikim hangi alanlarda/ilimlerde konumlanmıştır? Cürcânî öncesi erken dönem literatürü

“meânî” başlığında ele alınan konuların ne ölçüde farkındaydı? Tefsirlerde, nahiv eserlerinde, nahiv usulü eserlerinde, icâz tartışmalarında, edebî tenkit eserlerinde ve diğer İslâmî ilimlerde meânî ilmi ilkelerine ve inceliklerine ne ölçüde yer verilmiştir? Meânî bahisleri Cürcânî öncesinde sadece nahvî düzlemde mi yoksa fesahatin de dikkate alındığı bir düzlemde mi ele alınmaktaydı? Bu bağlamda bu iki düzlem birbirinden ne zaman ayrıştırılmıştır?

İnteraktif bir formatta yürütülmüş olan ve katılımcıların da hoca danışmanlığında döneme ait temel kaynak eserlerden tarama yaparak ve sunum hazırlayarak katkı sundukları okuma grubu Şubat-Haziran 2022 tarihlerinde çevrimiçi olarak 8 oturumda gerçekleştirilmiş ve farklı üniversitelerden yüksek lisans ve doktora seviyelerinde toplamda 14 katılımcı tarafından tamamlanmıştır. Seminerin oturum başlıkları şöyledir:

1. **Oturum:** Nazım Nazariyesinin Tarihi Arka Planı
2. **Oturum:** *Delâil*'de Nazım Nazariyesi
3. **Oturum:** Hatib el-İskâfî'de Meânî/Nazm Uygulamaları
4. **Oturum:** Sibeveyh'in *el-Kitâb*'ında Belagat ve Nazm
5. **Oturum:** Cahız'da Meânî
6. **Oturum:** Kudame, Âmidî, Askerî ve İbnü'r-Reşîk'te Meânî Bahisleri
7. **Oturum:** İcaz Mektebinde Meânî: Bâkıllanî, Hattâbî ve Kâdî Abdülcebbar
8. **Oturum:** *el-Keşşâf*'ta Nazım Nazariyesinin Tatbiki (Seçme Metinler)

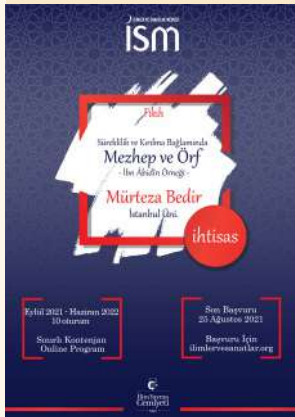
MEZHEP VE FETVA SERİSİ

Hoca

Prof. Dr. Mürteza Bedir (İstanbul Üniversitesi, İslâm Hukuku)

Sekreter

Muhammet Daştan (Marmara Üniversitesi, İslâm Hukuku, Yüksek Lisans)



İslam dünyasında fıkıh mezheplerinin teşekkülünü tamamlamasından XIX. yüzyılın ikinci yarısına kadarki uzun süreçte mezhep yapıları, fikhî bilginin üretiminin yöntem ve zeminini tesis etmek ve bu çerçeveyi devam ettirmek suretiyle geçmişte herhangi bir Müslüman devlet düzenindeki hukuki istikrar, güvenlik ve sürekliliğin sağlanmasında önemli bir role sahip olmuştur. Diğer mezhepler gibi Hanefî mezhebi de bir yandan bu sürekliliği devam ettirenken öte yandan ortaya çıkan yeni birtakım meselelere yön verme noktasında mezhep içi işleyişte esas alınması lazım gelen kaide ve esasları, fetva usulü veya mezhep içi tercih usulü çerçevesinde teorik bir yapıya kavuşturmuştur. Hanefî fakihleri arasında müsellem kabul edilmekle birlikte farklı edebî türler içerisinde dağınık bir biçimde yer almış olan fetvâ usulü kaideleri XIX. yüzyıla gelindiğinde Muhammed Emin b. Ömer İbn Âbidin (v. 1836) tarafından *Ukûdu Resmî'l-Müftî* ve bu eserin şerhi ile örf risalesi gibi müstakil eserler halinde derli toplu bir şekilde kayda geçirilmiştir. XIX. yüzyılın ikinci yarısında başlayan ve fikhın mahiyetinde ciddi değişim ve dönüşümlere sebep olan Mecelle süreciyle birlikte değerlendirildiğinde İbn Âbidin'in öne çıkardığı hususlar, ortaya koyduğu yenilikler ve tekliflerle bunlara sevk eden farklı saikler daha da önem kazanmaktadır.

Mezubahis dönemi ve İbn Âbidin'in yaklaşımını anlamaya matuf olarak 2020-2021 ve 2021-2022 dönemlerinde Prof. Dr. Mürteza Bedir ile "Süreklilik ve Kırılma Bağlamında Fetvâ Usulü (İbn Âbidin Örneği)" ve "Süreklilik ve Kırılma Bağlamında Mezhep ve Örf (İbn Âbidin Örneği)" başlıklarıyla iki atölye yürütülmüştür. İbn Âbidin'in *Şerhu Ukûdi Resmî'l-Müftî* adlı risalesi ile bu risalenin mütemmimi mahiyetinde olup örf odaklı olan *Neşru'l-Arf fi Binâi Ba'di'l-Ahkâm ale'l-Urf* adlı risalesi katılımcıların sunumları üzerinden tartışılmıştır. Serinin 2021-2022 döneminde 10 oturum halinde gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 18 katılımcı ile devam eden ikinci atölyesindeki oturum başlıkları şöyledir:

Süreklilik ve Kırılma Bağlamında Mezhep ve Örf (İbn Âbidin Örneği)

1. Oturum: İbn Âbidin'in Devraldığı İlmî Miras ve Dönemsel Bazı Problemler Üzerine Giriş
2. Oturum: Fetva Usulü ve Örf Risalesinin Telif Sebepleri Üzerine Değerlendirmeler

3. Oturum: Mezhep Fetva Usulünde Tercihin Bağlayıcılığı
4. Oturum: Rivayet Değeri Açısından Görüşlerin Hiyerarşisi
5. Oturum: Sahibi Açısından Görüşlerin Hiyerarşisi
6. Oturum: Görüşlerin Tercihinde Belirleyici Olan İlkeler ve Tashih Lafızları
7. Oturum: Zayıf Görüşle Fetva ve Kaza
8. Oturum: Örfün Manaları ve Delil Değeri, Şer'î Delil Karşısında Örfün Konumu
9. Oturum: *Zâhirurrivâye* Karşısında Örf ve Örf-i âmm-Örf-i hâs Ayrımı
10. Oturum: Örf Üzerine Bina Edilen Bazı Fikhî Meseleler

FIKIHTAN İSLÂM İKTİSADINA SERİSİ

Hoca

Doç. Dr. Necmeddin Güney (Necmettin Erbakan Üniversitesi, İslâm Hukuku)

Sekreter

Abdurrahman Yıldırım (İstanbul Üniversitesi, İslâm Hukuku, Doktora)



Tarih boyunca İslam ilim geleneğinde ve Müslüman toplumlarda her nevi muâmelât, dolayısıyla iktisadi ve ticari meselelere dair şer'î hükümler fıkıh ilmi çerçevesinde mütalaa edilmiş, yeni meselelere bu zaviyeden hareketle cevaplar bulunmuştur. İktisadın modern bir bilim olarak ortaya konulmasının neticesi olarak özellikle 1976 Mekke Konferansı'ndan bu yana İslam ekonomisi/iktisadının bilimsel bir çalışma alanı olması için çalışılmaktadır. Son dönemlerde üniversite bünyelerinde İslam İktisadı / İslam Finansı bölümlerinin de açılması ile bu sahaya yönelik akademik ilgi giderek artmış olup yayınlar hatırı sayılır bir niceliğe kavuşmuştur. Hükm-i şer'îyi belirleme hususundaki merciin fıkıh ilmi olduğunu hatırd tutma ve İslam İktisadı çalışmalarının fıkıh ilmi ile irtibatının lüzumunu vurgulama adına bu irtibatın mahiyetine yönelik programlar yapılması faydalı görülmektedir. Modern ekonomik kavram ve ilişkilerin ve bilhassa modern İslam iktisadının oluşum ve gelişiminin İslami ilimler (bilhassa fıkıh) ve Müslüman toplumların tarihi tecrübesinden hareketle incelenmesi ve tartışılması, araştırmacıların İslam ekonomisinin arka planını geniş bir perspektiften görmelerine, teorik ve pratik yönleriyle iktisadi faaliyetlerin şer'î ilkeler çerçevesinde nasıl gerçekleştirilebileceği hususunda çalışma yürütmelerine katkı sunacaktır. Bu gayeye matuf olarak İhtisas Çalışmaları kapsamında "Fıkıhtan İslâm İktisadına" serisi düzenlenmektedir.

2020-2021 senesinde düzenlenen "Ticari Ortaklık Hukuku" başlıklı ilk seminer dizisinin takdirle karşılanmış olmasından hareketle 2021-2022 döneminde de yoğun katılımı "Para ve Ahkâmı" başlıklı bir seminer dizisi yürütülmüş ve bu seminer dizisi İslami finans teknolojileri ve bilhassa kripto para üzerine bir akademik platformun oluşmasına vesile olmuştur. Serinin Kasım-Aralık 2021 tarihinde 4 oturum halinde gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 36 katılımcı tarafından tamamlanan ikinci seminer dizisindeki oturum başlıkları şöyledir:

Fıkıhtan İslâm İktisadına: Para ve Ahkâmı

1. Oturum: Paranın Tarihi, Türleri ve Fıkhi Hükümleri
2. Oturum: Bankaların Kaydi Para Üretimi, Para Standartları ve Altın Dinar Tartışmaları
3. Oturum: Kıymetli Evrakların (Çek-Senet) ve Kredi Kartlarının Fıkhi Hükümleri
4. Oturum: Dijital ve Kripto Paralar Alanındaki Gelişmeler ve İlgili Fıkhi Tartışmalar Olumlu Yaklaşım Örneği

İLERİ OKUMALAR

الشيخ ابو الكرم الماركي في حاشية الشهري مصنف المصباح في الفقه نحو جسامه طريق الشيخ ابو بكر
لعمري ان محسن من مردان مصنف النامة في الفقه نحو جسامه طريق الشيخ ابو بكر
وانما ان اللغات في بلادهم انما هي لغاتهم وهوذا احتجوا لا يعرفون من كلامهم في الفقه
وانما انجيلهم عملا مجردا وسماستورا وان يفتخروا على ما يرضاهم وان عدم صدق الاملاص
واما في حقنا من الحكمة فكلنا نعلم ان اهل كل لغة وله لغته واهل كل لغة وله لغته
واما في حقنا من الحكمة فكلنا نعلم ان اهل كل لغة وله لغته واهل كل لغة وله لغته
واما في حقنا من الحكمة فكلنا نعلم ان اهل كل لغة وله لغته واهل كل لغة وله لغته

الشيخ ابو الكرم الماركي في حاشية الشهري مصنف المصباح في الفقه نحو جسامه طريق الشيخ ابو بكر
وانما ان اللغات في بلادهم انما هي لغاتهم وهوذا احتجوا لا يعرفون من كلامهم في الفقه
وانما انجيلهم عملا مجردا وسماستورا وان يفتخروا على ما يرضاهم وان عدم صدق الاملاص
واما في حقنا من الحكمة فكلنا نعلم ان اهل كل لغة وله لغته واهل كل لغة وله لغته
واما في حقنا من الحكمة فكلنا نعلم ان اهل كل لغة وله لغته واهل كل لغة وله لغته



121

بألا لكونيون ان معنى ما واللام بعد ما معنى الما والمعنى ما هذان الاسحار ان قالوا وقد كثر
استعمال مثل هذا نحو قوله وان نظنك لمن الكاذبين وان انت لا تدري ان كانا لم نلبنا
كل هذا وما لنا بجده سبيله ويدل على صحة هذا الوجه قوله ابن كعبان خان الاسحار
وقال احرون اي هي المحففة من القليلة لانها اذا حقت جازان لا تقبل واللام في الخبر ان
للفرق بين النابتة والمخففة كقوله وان كلك اجمع لدينا محضرون وهذه هي قراءة الخليل
ابن احمد رحمة الله وترا ابو عمرو ان هذين بالتشديد وبالياء وبها قرأ عيسى ابن عمر
وهذه القراءة هي على الوجه الظاهر المعروف ولا اعتراض عليه في الاعراب فالواو لكتة خالف
خط المصحف قال ابو عمرو وان لا يخفى من الله ان اقران هاذان وهذا ما قاله لانه بلغه
وجه تلك القراءة وكمن امام سفل اللغات الكثيرة وتشده عن اللغة واللغات وقرا الباقون
ان هاذان بالتشديد وبالياء وفي المصاحف هي مكتوبة كذلك وقد ذهب بعض الناس
الى الخطبة قرأها فحكي عن ابى عمرو بن العلاء انه قال هي لحن لوجه له وهذا ما قاله
قاله يظنه وليس كل طين مصيب ذكر عن هشام عن ابن عروة عن ابيه عن عائشة انها
سالت عن قوله في الملتقى النساء الراحون الى قوله والمفتحة وعن قوله في المائدة ان الذين
اسموا والذين هادوا والصائبون وعن قوله ان هاذان لساحران ثقالت يابن
اخى هذا خطا من الكاتب وروى عن عثمان انه قال ان في المصاحف خطا سقیمه
العرب بالسنتهم وعن ابان قال قرئت هذه الآية عند عثمان فقال لحن وخطا ثقيل
لهذا تغتبه فقال دعوه فانه لا لحن خراسا ولا حرم حلالا وهذا كله لا يصح ولا ثبتت
روايته ولم يوجد في القرآن حرفا له وله وجه صحيح في العربية وقد قال تعالى لا يمتنع
الباطل من بين يديه ولا من خلفه تنزل من حكم حميد والقرآن محفوظ من الزيادة بلا والله
والنقصان ونما نقولك عن ردهن الحجابة عن عثمان وعنه انه قال لو صح نصور خطا
والنقصان ونما نقولك عن ردهن الحجابة عن عثمان وعنه انه قال لو صح نصور خطا



10

ان كتابه في الفقه المصباح في الفقه نحو جسامه طريق الشيخ ابو بكر

İLERİ OKUMALAR

İslami ilimler üzerine ihtisas düzeyinde çalışmalar yapacak olan araştırmacıların klasik/kadim/muteber metinler hakkında vukûfiyet kesbetmeleri gerektiği açıktır. Öte yandan İslami ilimler sahasındaki muteber metinler ise gerek seviye gerek telif gerekse tedris cihetlerinden bir olmayıp zamanla farklılaşmış ve sözgelimi vecîz (özlü), vasît (orta seviye) ve basit (geniş kapsamlı) tabir edilen eserler vücuda gelmiştir.

Üniversite lisans sürecinde ve İSM Temel Eğitim Kademesinde İslami ilimler sahasında bazı kaynak eserler okunmaktaysa da hem zaman kısıtı hem de seviye itibarıyla bunlar daha ziyade giriş mahiyetindeki metinler olup ileri okuma ve tartışmaların anahtarı mahiyetindedir. Nitekim İSM'nin kurulduğu ilk yıllardan itibaren lisansüstü araştırmacıların bu ihtiyacına yönelik programlar düzenlenmiştir.

İSM İhtisas Çalışmaları kapsamında düzenlenen ve ihtisas düzeyinde ileri metinlerin sahanın uzmanı hocalar nezaretinde okunması ve müzakere edilmesi usulüyle yürütülen İleri Okumalar, metinlerin nasıl anlaşılıp günümüz akademi diline aktarılacağı hususlarında fayda sağlamanın yanı sıra, katılımcılara ileri metinleri okutma hususunda pedagojik formasyon da kazandırmaktadır.



Bu gayelere matuf olarak daha önceki yıllarda Merğînânî'nin *el-Hidâye'si*, Fahreddin Râzî'nin *el-Muhassal'ı*, Beyzâvî'nin *Tavâliu'l-envâr'ı*, Molla Câmî'nin *el-Fevâidü'z-Ziyâiyye'si* takip edilmiştir. 2021-2022 döneminde ise daha önceki senelerde başlayan iki önemli okuma grubu Hidâye Okumaları ve Molla Câmî Okumaları haftalık periyotla devam ettirilmiştir.

HİDÂYE OKUMALARI (10. YIL)

Hoca

Mehmet Savaş Hoca (*İstanbul Haseki Dini Yüksek İhtisas Merkezi, Fıkıh*)

Sekreter

Dr. Batuhan Buğra Akartepe (*İstanbul Üniversitesi, İslâm İktisadi*)

İlk başladığı 2012 Eylül ayından beri istikrarlı olarak devam eden Hidâye Okuma Grubunda, İmam Merginânî tarafından telif edilen, Hanefî mezhebinin en temel kaynaklarından addolunan ve asırlarca Osmanlı medreselerinde ihtisas kitabı olarak tedarik edilen *el-Hidâye* isimli eser okunmaktadır. Türkiye'nin önde gelen fıkıh âlimlerinden olan ve yaklaşık kırk yıldır bu eseri Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul Haseki Eğitim Merkezi başta olmak üzere birçok halkada okutmuş olan Mehmet Savaş Hoca ile yürütülen Hidâye Okumaları'nın temel amacı, ihtisas düzeyindeki fıkıh öğrencileriyle Hanefî fıkıh geleneğine ait ileri bir metnin ayrıntılı bir şekilde hazmedilerek okumasını gerçekleştirmektir.

2021-2022 senesinde 21 oturum devam eden okuma grubuna İSM mezunlarından ve İSM dışından yüksek lisans, doktora ve post-doktora düzeylerinde 95 araştırmacı iştirak etmiş ve katılımcıların ekseriyetini İslam hukuku alanında lisansüstü çalışmalar gerçekleştiren öğrenciler teşkil etmiştir. Haftada bir gün olmak üzere Perşembe günleri, 10:00-13:00 arasında iki blok halinde online olarak gerçekleştirilen okuma grubunda 2020-2021 dönemini tamamlayacak şekilde Hidâne ve Nafaka bahisleri takip edilmiştir. Akabinde verilen aradan sonra iki bloktan ilki Kerâhiyye diğeri ise İbâdât olacak şekilde programa devam edilmiştir. Her hafta okumalar tamamlandıktan sonra soru- cevap usulüyle günümüzde ortaya çıkan yeni meselelere ve hükümlerine değinilmiş olması da programa ayrı bir kıymet kazandırmıştır.

MOLLA CÂMÎ (EL-FEVÂİDÜ' Z-ZİYÂİYYE) OKUMALARI (2. YIL)

Hoca

Dr. Öğr. Üyesi Hüseyin Arslan (*Yalova Üniversitesi, Arap Dili ve Belağatı*)

Sekreter

Hasan Basri Mert (*Marmara Üniversitesi, Arap Dili ve Belağatı, Doktora*)

Müteahhir dönem nahiv ilminin önde gelen âlimlerinden Abdurrahman Câmî'nin (ö. 898/1492) telif ettiği *el-Fevâidü'z-Ziyâiyye* (Molla Câmî), Sibeveyhî'nin *el-Kitâbı* ve Zemahşerî'nin *el-Mufasssalı* ile birlikte Arap gramerine dair kaleme alınmış en temel üç eserden birisi olan ve İbnü'l-Hâcib (ö. 646/1249) tarafından telif edilen *el-Kâfiye*'nin en önemli şerhlerinden birisidir. İslam dünyasının hemen her köşesinde asırlar boyunca medrese kitabı olarak okutulmuş olup kırk kadar şerh ve haşiyesi kaleme alınmış olan Molla Câmî, nahve ilave olarak vaz' ve mantık konularını da içermesi hasebiyle dil felsefesinin de kendisine yer bulduğu bir metin olarak görülmüş, bu itibarla Arap dilinin inceliklerini son derece sistemli bir şekilde gün yüzüne çıkarmış adeta yeni bir nahiv edebiyatının oluşmasına öncülük etmiştir. Nitekim sonraki *Kâfiye* şerhleri Molla Câmî'ye atıfta bulunmaktan müstağni kalamamıştır. Dolayısıyla eserini Muharrem Efendi ve *el-İkdü'n-Nâmî 'ale'l-Câmî* gibi haşiyeler yardımıyla okunması geçmişte olduğu gibi günümüzde de Arap gramerini en üst seviyede anlamak isteyen ilim talebeleri için kaçınılmazdır. Bu gayeye İSM İhtisas Çalışmaları kapsamında 2020-2021 dönemi Şubat ayından beri yürütülmekte olan ve 2021-2022 döneminde 33 oturumla devam eden Molla Câmî Okumaları'na Arap Dili ve Belağatı, Tefsir, İslam Hukuku ve Kelam sahaharındaki 15 lisansüstü araştırmacı katılmıştır. Haftalık periyotla gerçekleşen oturumlarda Molla Cami metni atlanmaksızın, kadim usul üzere ve şerhleriyle birlikte takip edilmiş; konular tahlil, müzakere ve ilave okumalarla derinlemesine ele alınmıştır. Program sayesinde Molla Câmî'nin nahvî birikimi, şârihlerin nahvî konuları hangi zeminde tartışarak derinleştirdikleri, Osmanlı entelektüel ilmi hayatının nahiv yönünden zenginliği gibi hususların tafsilatıyla incelenmesi hedeflenmiştir. Program Molla Camî'nin başından başlayıp gayri munsarıflar hakkındaki bahsin tamamlanmasıyla nihayete erdirilmiştir.

SAHÎH-İ BUHÂRÎ ÖRNEĞİNDE HADİS TENKİT YÖNTEMİNE BAKIŞLAR

Hoca

Doç. Dr. Ahmad Snobar (29 Mayıs Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi)
Doç. Dr. Said el-Murrî (Katar Üniversitesi, Hadis)

Sekreter

Mahmut Sabuncu (Harran Üniversitesi, Hadis, Doktora)



İmam Buhârî'nin *Sahih*'indeki hadis tenkit yöntemini anlamaya yönelik olarak düzenlenen ve "İmam Buhârî'nin hadis ve ravi seçimindeki şartları ile *Sahih*'indeki şartları nelerdir, bunlara *Sahih-i Buhârî*'den hangi tatbîkî misaller getirilebilir? İmam Buhârî bazı kitaplarında bizzat zayıflıklarını ifade ettiği birtakım zayıf râvilerle diğer bazı kitaplarında neden yer vermişti? Dârekutnî, *Sahih-i Buhârî*'deki bazı hadisleri neden tenkit etmiştir? Bu tenkidin *Sahih-i Buhârî* lehine olması mümkün müdür? İmam Buhârî'nin *Sahih*'i yoluyla Ehl-i Beyt ile ve Şiilerle ilişkileri nasıldır? Bu husus, onun *Sahih*'indeki hadis tenkit yöntemini anlamada nasıl etkiye sahiptir? *İmam Buhârî*'nin hadis seçimleri ve bazı metinlerdeki tasarrufları üzerinde ideolojik bir etki-den (hukuki ideoloji, akîdevî ideoloji, siyâsî ideoloji) söz edilebilir mi? İmam Buhârî'nin tahric ettiği hadislerde bizzat ona göre sahih olmayan hadisler veya lafızlar var mıdır? İmam Buhârî'den *Sahih* hakkında gelen rivayetler farklılıklarının sebebi nedir, bu rivayet farklılıklarının *Sahih-i Buhârî*'nin asıl nüshasını tespit etmedeki etkisi nedir?" gibi

sorulara odaklanan atölyede pratikten teoriye gitme usulü esas alınmıştır. Katılımcıların kaynak metinlerden araştırmaları elde ettikleri sonuçlar hocalar ve diğer katılımcılar tarafından müzakere edilmiş, böylelikle İmam Buhârî'nin tatbikatının arkasındaki fikir ve nazariye anlaşılmasına çalışılmış ve ayrıca bazı çağdaş çalışmalar üzerinden sonuçların sağlanması yapılmıştır.

Ekim-Aralık 2021 tarihinde çevrimiçi olarak 8 oturumda gerçekleştirilen ve farklı üniversitelerden yüksek lisans, doktora ve post-doktora seviyelerinde 12 katılımcı tarafından tamamlanan atölyenin oturum başlıkları şöyledir:

1. **Oturum:** Genel Giriş ve Alak Suresi'ndeki Secde ile Alakalı Rivayetin Tahlili
2. **Oturum:** İmâm Buhârî'nin *Sahih*'inde Tenkit Edilen Râviler
3. **Oturum:** İmâm Buhârî'nin Râvilerin Semâni Tespitteki Metodu
4. **Oturum:** İmâm Buhârî'nin Müdellislere Karşı Tavrı
5. **Oturum:** Dârekutnî'nin Buhârî'ye Yaptığı Eleştiriler
6. **Oturum:** İmâm Buhârî'nin Râviler ile İhticacı
7. **Oturum:** İmâm Buhârî'nin Hakkında Tevsik Edici İfadeler Bulunmayan Râvilerle Karşı Metodu
8. **Oturum:** Genel Değerlendirmeler

KELÂM-FELSEFE TEZ OKUMALARI

Koordinatör Dr. Güvenç Şensoy (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi)

Sekreter Emrah Alağaç (Marmara Üniversitesi, Kelam, Yüksek Lisans)



Son yıllarda Türkiye akademisinde İslâm düşüncesi alanında yapılan tez çalışmalarında artış görülmektedir. Bilhassa kelâm ve felsefe alanında gerçekleştirilen neşirler ve yapılan tercüme bu alanlarda yapılan çalışmaların artmasında etkili olmuştur. Mütekaddim dönem ve müteahhir dönem kelâmı; İbn Sînâ, Fahreddin er-Râzî, Seyyid Şerif Cürçânî gibi isimler ve kelâm ve felsefenin keşişim noktaları bu çerçevede dikkat çeken çalışmalardır. Bu çalışmalar Türkiye akademisinin İslâm düşüncesine olan vukufiyetini artırmanın yanında, uzun yıllardır cari olan birtakım yanlış kanaatlerin tashihine de katkı sağlamaktadır. Buna binaen Dr. Güvenç Şensoy koordinatörlüğünde her biri tez yazım aşamasında yahut tez yazma adayı olan katılımcılar tarafından kelâm-felsefe alanlarında, önemli bir kısmı yakın zamanda yazılan ve kitaplaştırılan tezler belirlenmekte ve katılımcılar tarafından okunup notlandırılarak müzakere edilmektedir. Tezlerin İslâm düşüncesini anlamaya dönük katkıları, başarıları, yazarın tezi kaleme almadaki yönemi; bunların yanında eksik bırakılan noktalar ve göze çarpan hatalar

müzakere esnasında konuşulan konular arasındadır. Ayrıca okuma grubunun her bir katılımcısı tarafından tahlil edilen kitaplaşmış tezler hakkında akademik bir değerlendirme yazısı kaleme alması beklenmekte ve uygun görülen değerlendirme yazıları muhtelif akademik dergilere gönderilmektedir.

Okuma grubunun Aralık 2021-Haziran 2022 tarihleri arasında Yeni Valide Binası'nda 7 oturumda gerçekleştirilen ilk devresine farklı alanlardan yüksek lisans seviyesinde 9 kişi katılmıştır. Okuma grubunda tahlil edilen tez/kitaplar şunlardır:

- 1. Oturum:** Eşref Altaş, *Fahreddin er-Razi'nin İbn Sina Yorumu ve Eleştirisi*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2016.
- 2. Oturum:** Murat Kaş, *Seyyid Şerif Cürçani'de Zihni Varlık* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2017).
- 3. Oturum:** Bilal Taşkın, *İslam Düşüncesinde Varlık Tartışmaları: Sadeddin et-Teftazani Merkezli Bir İnceleme*, İstanbul: İz Yayıncılık, 2020.
- 4. Oturum:** Yunus Öztürk, *Kelam-Metafizik İlişkisi: Farabi Eksenli Bir İnceleme*, İstanbul: Litera Yayıncılık, 2021.
- 5. Oturum:** Güvenç Şensoy, *Sadrüşşeriâ'da Varlık ve Ulûhiyyet* (İstanbul: Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2022)
- 6. Oturum:** Mehmet Aktaş, *Tanım veya Hakikat: Cüveynî'nin Kelam Sisteminin Analizi*, İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.
- 7. Oturum:** Abuzer Dişkaya, *Aklın Sınırlarında Metafizik Felsefi Akledilirler Öğretisi*, İstanbul: Ketebe Yayınları, 2021.

İSLÂM DÜŞÜNCESİ METİNLERİ TERCÜME VE NEŞİR ÇALIŞMALARI (5. YIL)

Koordinatör

Dr. Güvenç Şensoy (Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi)



İSM Eğitim kademesinde tahsil edilen Akaid ve Kelâm alt yapısı sonrasında İslam Düşünce geleneğindeki kadim eserlerin ihtisas seviyesinde daha hususi gruplarla okunması, tartışılması ve tahlil edilmesi, sonrasında ise ihtiyaca göre tahkik, tercüme ve telif çalışmalarına konu edilmesi gayelerine matuf olarak 2017 yılının Mart ayından beri faaliyet göstermekte olup akademik katkı sunacağı düşünülen tercüme ve latinizelerin yayınlanması için kolektif bir çabayı ortaya koymaktadır. Bu çerçevede basılmış olan bazı çalışmalar şu şekildedir:

Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi

Genel olarak Sünni Kelam ekollerinin klasiklerinin Türkçeye kazandırılması amacıyla Recep Alpyağıl editörlüğünde Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi serisinin bir parçası olarak yürütülen proje kapsamında 2017-2018 döneminde *Matürîdî Gelen-eki*, 2018-2020 döneminde ise *Eş'arî Gelen-eki* üzerine yoğunlaşmış, bu kapsamda Arapça ve İngilizce dillerindeki 18 makale ve kitap bölümü Türkçe'ye kazandırılarak yayınlanmıştır.

Din Felsefesi Açısından Mâtürîdî Gelen-Eki: Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi-3, İz Yayıncılık, İstanbul: 2017.

Din Felsefesi Açısından Eş'arî Gelen-Eki Klasik ve Çağdaş Metinler Seçkisi-5, İz Yayıncılık, İstanbul: 2020.

İbn Miskeveyh'in *el-Fevzü'l-Asğar* Adlı Eseri

İbn Miskeveyh'in metafiziğe dair en sistematik telifi olan eserde Allah'ın varlığı ve ispatı, nefis ve halleri ve son olarak da nübüvvet meselesi ele alınmaktadır. İngilizce ve Fransızca dillerine tercümesi bulunan eserin Türkçe'ye tercümesi çalışma grubumuz tarafından tamamlanarak basılmıştır.

Tanrı, Nefis ve Nübüvvet: el-Fevzü'l-Asğar, İbn Miskeveyh, (ed. Güvenç Şensoy, çev. Emrah Alağaç, Mehmet Zahit Sezer), EndülüS Kitap, İstanbul: 2020.

Zebîdî'nin İthâfû's-sâdeti'l-müttakin bi-şerhi esrâri İhyâ'ulûmi'd-din Adlı Eserinin Mukaddimesi

M. Murteza Zebîdî tarafından on bir yıllık sürede tamamlanan ve Ehl-i Sünnet'in kelimî açıdan iki kurucu unsuru olan Mâtürîdî ve Eş'arî geleneklerine dair bilgiler, mukayeseler ve önemli tespitler içeren İhya Şerhi'nin Mukaddime kısmı çalışma grubumuz tarafından tercüme edilerek 2021 yılında yayınlanmıştır.

Kavâidu'l-Akâid-Mukaddimetü'z-Zebîdî, Gazzâlî-Zebîdî, (ed. Güvenç Şensoy, çev. Ahmet Emin Akyüz, Nedim Aydın), EndülüS Kitap, İstanbul: 2021.

İzmirli İsmail Hakkı'nın "İslam Alimleri ve Mütefekkirleri" Makale Dizisi

İzmirli'nin Ceride-yi İlmiye'de neşredilen ve Gazzâlî'nin hayatını, geçirdiği süreçleri ve ilmi birikimini ele alan "Gazzâlî" makale dizisi özellikle Gazzâlî'ye kadarki sürece dair değerlendirmeleri ve Gazzâlî-felsefe ve Gazzâlî-tasavvuf ilişkisine dair tahlilleri bakımından dikkate değerdir. Çalışma grubumuz tarafından latinize edilen makaleler, 2022 yılında yayımlanmıştır.

Âlim ve Mütefekkir İmam Gazzâlî, İsmail Hakkı İzmirli (ed. Güvenç Şensoy, haz. Muhammed Çınar, Nedim Aydın), EndülüS Kitap, İstanbul: 2022.

HUKUK-I İSLÂMİYYE VE İSTİLÂHÂT-I FIKHİYYE (TASHİH VE NEŞİR)

Koordinatör

Dr. Yasir Beyatlı (Bartın Üniversitesi, İslâmi İlimler Fakültesi)



Hukuk-u İslamiyye ve Istilahat-ı Fikhiyye Kamusu Osmanlı bakiyesi ulemadan ve Türkiye Cumhuriyeti'nin beşinci Diyanet İşleri Başkanı merhum Ömer Nasuhi Bilmen (1883-1971) tarafından kaleme alınmış bir eserdir. İlim tahsilini Osmanlı döneminde tamamlayan Bilmen, Fatih dersiâmi Tokatlı Şakir Efendi'den ilmi icazet almış, açılan imtihanı kazanarak dersiâmlık şehâdetnâmesi elde etmiş, ayrıca şer'î mahkemelere hakim yetiştirmek için kurulmuş olan Medresetü'l-Kudât'ı da başarıyla bitirmiştir. Osmanlı döneminde dersiâmlıktan Meclis-i Tedkîkât-ı Şer'iyye üyeliğine kadar çeşitli vazifeler ifa eden Ömer Nasuhi Bilmen, cumhuriyet kurulduktan sonra da sahip olduğu imkânlar dahilinde ulum-i şer'iyyeye hizmet etmeye gayret etmiş seçkin şahsiyetlerden biridir. Cumhuriyet devrinde ifa ettiği son görev bir yıldan az olmak üzere Diyanet İşleri Başkanlığı'dır. Yaşadığı dönemde özellikle toplum tarafından ihtiyaç duyulan temel metinler kaleme almış olan Bilmen, bu bağlamda ilmihal, fıkıh, akaid ve başka alanlarda çeşitli eserler telif etmiştir.

Ömer Nasuhi Bilmen'in çalışmamıza konu olan eseri *Hukuk-u İslamiyye ve Istilahat-ı Fikhiyye Kamusu* da büyük ölçüde müellifin Osmanlı döneminde Hey'et-i Te'lifiyye üyeliğinde bulunduğu sırada hazırlanmış ve yayınlandığı zaman büyük bir boşluğu doldurmuştur. Latin harfleriyle İslam hukukunda yayınlanmış ilk eser olmanın yanı sıra en hacimli eser olma ayrıcalığını taşıyan eserde fıkıhın, hukuka dair bölümleri mezhepler arası mukayese ile birlikte sistematik bir şekilde ele alınmıştır. İlk olarak 1949-1952 yılları arasında İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi tarafından basılan eserin daha sonra ofset şeklinde birçok baskısı yapılmıştır. Ancak sekiz cilt hacmindeki bu eserin metnine yönelik basıldığından bugüne -günümüzdeki bazı sadeleştirme çalışmalarını göz ardı edersek- herhangi bir çalışma ortaya konmamıştır.

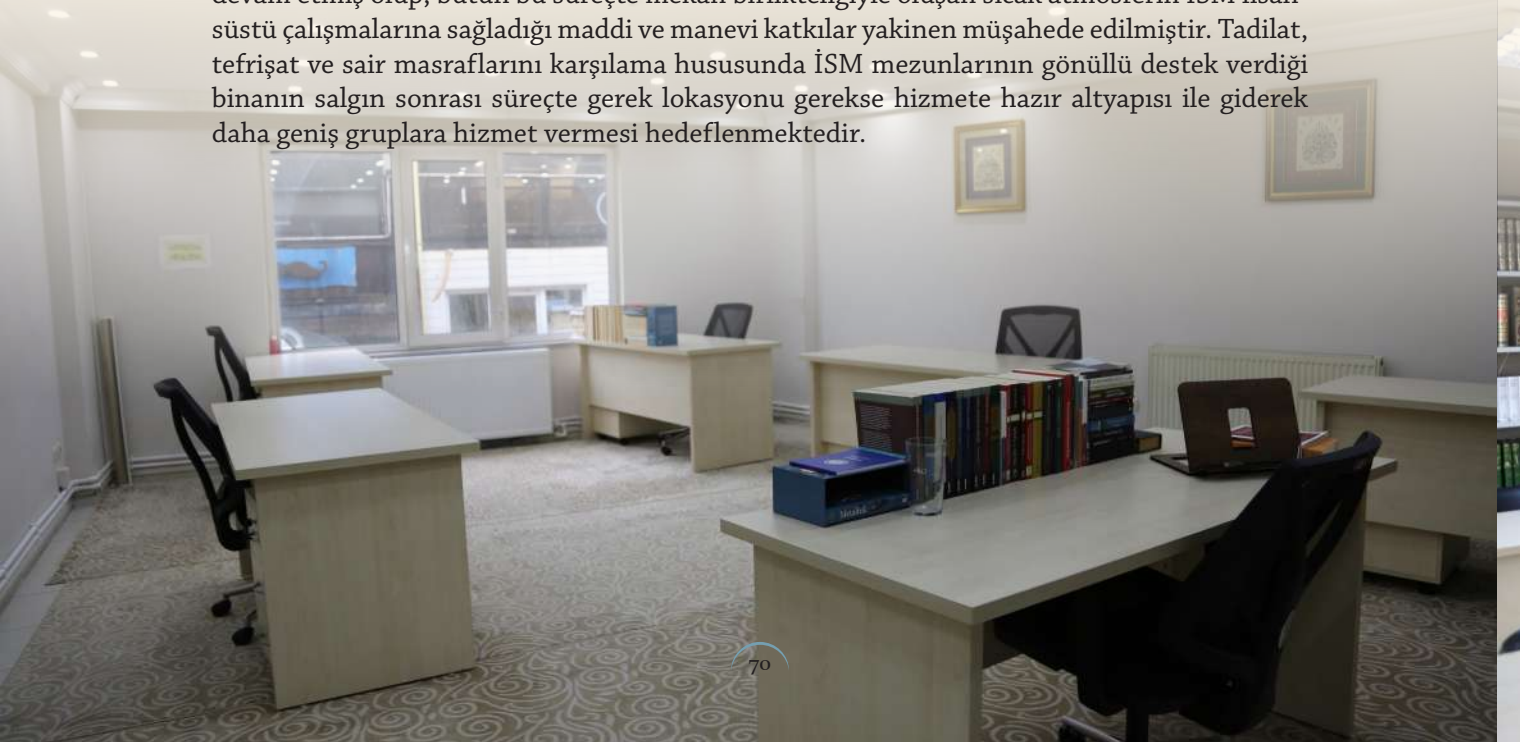
Bu boşluğu kapatmak adına İSM İhtisas Çalışmaları bünyesinde 12 kişilik bir genç akademisyen grubuyla birlikte eser yeniden gözden geçirilerek baskıya hazırlanmaktadır. Bu kapsamda eserin imlası gözden geçirilerek, latin harflerine yeni geçilmiş bir dönemde yazılmış olmasının getirdiği imla problemleri giderilmekte, baskıdan kaynaklanan hatalar giderilmeye çalışılmakta, eserin sadeleştirmeye gitmeden modern bir kisse ile tekrar basılması hedeflenmektedir. Çalışmanın kısa bir süre içinde tamamlanması ve 2022 yılı içerisinde neşredilmesi hedeflenmektedir.

YENİ VALİDE EĞİTİM VE İHTİSAS BİNASI



İSM'nin 2017 senesinde 10. yılını tamamlamasıyla yeni bir döneme girilmiş, İSM mezun sayısının artması ile ihtisas faaliyetleri giderek daha çeşitli ve derinlikli bir noktaya evrilmiştir. Atik Valide Medresesi'nde lisansa yönelik olan Temel Eğitim Kademesi ile birlikte İhtisas Çalışmaları kapsamındaki faaliyetlerin de yürütülmesi hususunda ciddi zorluklar ve kısıtlar doğunca 2020 yılının ilk aylarında Üsküdar merkezindeki bir bina devralınarak tadilat ve tefrişatı hızlıca tamamlanmış ve "Yeni Valide Eğitim ve İhtisas Binası" olarak hizmete açılmıştır.

İSM İhtisas Çalışmaları ve İSM Temel Eğitim Kademesi öncelikli olmak üzere ortaokul ve lise öğrencileri (Miftah) ile uluslararası öğrencilere (EVFA) yönelik faaliyetlere de ev sahipliği yapan binada idare, hoca ve asistan odaları, atölye ve çalışma grubu salonları (üç adet), konferans salonu (70 kişilik), ihtisas kütüphanesi ve çalışma merkezi, mescid, sistem odası, yemekhane ve kantin bulunmaktadır. İSM İhtisas Çalışmaları kapsamındaki periyodik programların çoğu salgın sebebiyle çevrimiçi olarak devam etmişse de Yeni Valide Eğitim ve İhtisas Binası İSM idaresi, hocaları, mezunları ve asistanları tarafından aktif olarak kullanılmaya devam etmiş olup, bütün bu süreçte mekan birlikteliğiyle oluşan sıcak atmosferin İSM lisanüstü çalışmalarına sağladığı maddi ve manevi katkılar yakinen müşahade edilmiştir. Tadilat, tefrişat ve sair masraflarını karşılama hususunda İSM mezunlarının gönüllü destek verdiği binanın salgın sonrası süreçte gerek lokasyonu gerekse hizmete hazır altyapısı ile giderek daha geniş gruplara hizmet vermesi hedeflenmektedir.



İSM İHTİSAS KÜTÜPHANESİ VE ÇALIŞMA MERKEZİ



İSM mezunları öncelikli olmak üzere İslami İlimler ve Sosyal Bilimler sahaslarındaki lisansüstü araştırmacıların kütüphane standartlarında, teknik altyapısı halledilmiş bir ortamda çalışma yapmalarına imkan sağlamak amacıyla Yeni Valide Eğitim ve İhtisas Binası'nın bir katı İhtisas Kütüphanesi ve Çalışma Merkezi olarak tanzim ve tefriş edilerek normal şartlarda 30 kişiye aynı anda hizmet edecek hale getirilmiştir.

Öte yandan 2019-2020 döneminde M. Musa Çiçekdağı ve Muhammet Daştan sorumluluğunda başlayan kapsamlı kütüphane kurma çabaları, 2020-2021 ve 2021-2022 dönemlerinde İSM mezun ve hocalarından Yasir Beyatlı, Muhammet Daştan ve Mehmet Buğra Sezer sorumluluğunda devam etmiş ve bu hususta hatırı sayılır bir ilerleme kaydedilmiştir. Atik Valide Medresesi'ndeki İSM Kütüphanesi ile İSM'ye yönelik yurtlarda bulunan eserlerin bir araya getirilerek taranması ve düzenlenmesi ile başlayan süreç, mezunlarımızdan ve hayırseverlerden bağış yoluyla kitap kabulleri ve tasnif işlemleri ile devam etmiştir. Bunlara ilaveten kütüphane envanterinin kayıt ve kataloglaması ve satın alma yoluyla yeni çıkan nitelikli matbuatın kütüphaneye kazandırılmasına yönelik ekip çalışmaları başlatılmıştır.

Hâlihazırda İslami ilimler, sosyal bilimler ve müracaat eserleri ağırlıklı olan kütüphanemizde farklı dillerde 10.000 kadar eser bulunmaktadır.



İSM ASİSTANLIĞI

2019-2020 dönemi itibariyle yeni bir düzenlemeyle uygulamaya konulan ve ihtisas kademesine yeni ve güçlü bir soluk getiren İSM Asistanlığı, İSM mezunu olup da bir süre daha gerek akademik gerekse idari bilgi ve tecrübe kazanmak isteyen İSM mezunu lisansüstü öğrencilere hitap etmekte olup yüksek lisans ve doktora süresince devam eden çok yönlü bir programdır. İSM mezunları arasından akademik yetkinlik ve hizmet liyakati esaslarıyla İSM Bilim Kurulu tarafından seçilen asistanların temel sorumlulukları “İSM İdaresi tarafından tevdi edilen idari veya akademik vazifeleri yerine getirmek, İhtisas Çalışmalarına akademik ve idari katkı sunmak, Temel Eğitim Kademesinde danışmanlık, müzakerecilik, abilik gibi muhtelif görevler üstlenerek katkı sunmak” şeklinde belirlenmiştir. İSM Asistanlığına 2019 senesinde iki, 2020 senesinde altı, 2022 senesinde ise iki lisansüstü öğrenci kabul edilmiştir. Kendi akademik çalışmalarının ve lisansüstü eğitimlerinin yanı sıra İSM bünyesinde gerek akademik ve gerekse idari sahalarda aktif görev alarak tecrübe kazanan İSM asistanlarının güçlü işbirliği ve sağlıklı görev dağılımı prensipleri ile 2021-2022 senesinde yürüttükleri bazı vazifeler şu şekildedir:

- İhtisas Çalışmaları Komisyonu Üyeliği
- İhtisas Faaliyet Sekreterlikleri (Seminer Dizisi, Okuma Grubu, Atölye, Çalışma Grubu vs.)
- İhtisas Çalışmaları Genel Faaliyet Takibi ve Kaydı
- İhtisas Kütüphane ve Çalışma Merkezi Sorumlulukları
- İSM Temel Eğitim Kademesi Seminer Hocalıkları (Kur’ân-ı Kerim, Akaid, Metin-Tatbik, İngilizce)
- İSM Temel Eğitim Kademesi Eğitim Komisyonu ve Danışmanlık Komisyonu Üyelikleri
- İSM Temel Eğitim Kademesi Sınıf Danışmanlıkları
- İSM Temel Eğitim Kademesi Hazırlık Sınıfı Kitap Tahlil Sorumluluğu
- İSM Bilgi İşlem (Altyapı, web, sosyal medya) Sorumluluğu
- Yeni Valide Binası Açma-Kapatma, Güvenlik, Kantin vs. Sorumlulukları
- Miftah (Lise Programı) Koordinatörlüğü ve Seminer Hocalıkları



MEZUNLARIMIZDAN

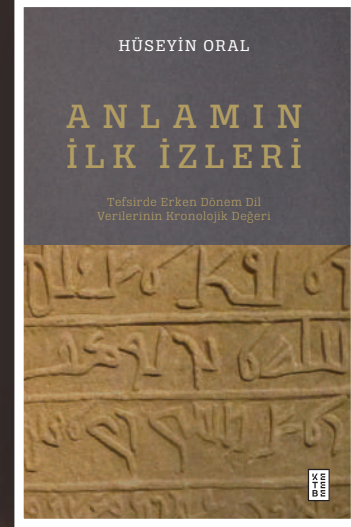
A. YENİ KİTAPLAR (2021 ve 2022)

Daha önceki senelerde olduğu gibi 2021 ve 2022 senelerinde de İSM mezun ve mensuplarının akademik tarzda yeni kitap, makale, kitap bölümü, kitap değerlendirmesi vb. çalışmaları yayınlanmıştır. Eser sahibi bütün arkadaşları tebrik eder, devamını Allah Teâlâ'dan niyaz ederiz. 2021 ve 2022 senelerinde neşredilmiş olan bazı kitaplar hakkında temel bilgi ve tanıtım metinleri aşağıdadır:

Hüseyin Oral, *Anlamın İlk İzleri: Tefsirde Erken Dönem Dil Verilerinin Kronolojik Değeri*, İstanbul: Ketebe Yayınları, 2022, 272 s.

“Kur’ân’ın dili Arapçadır.”

Bu meşhur önermenin yanlış olduğu söylenemez; bununla birlikte doğru olması da ancak durağan bir hakikate mutabık olmasıyla mümkündür. Halbuki dil, sürekli olarak değişime uğramakta; zamana ve mekâna göre farklılık göstermektedir. O halde bu önermeye karşılık zihinlerde belirmesi gereken soru şudur: “Hangi Arapça?” Bilindiği üzere Kur’ân’ın ilk muhatapları, on dört asır önce Mekke ve Medine civarında yaşayan insanlardır. Dolayısıyla Kur’ân’ın doğru anlaşılması, bu insanların konuştuğu dile ulaşılmasına bağlıdır. Ancak ne yazık ki bu dile dair nüzul dönemi kaynaklı veriler son derece sınırlıdır. Bu durumda dildeki değişimden asgari düzeyde etkilenmek için nüzul dönemine en yakın verilere ulaşmak gerekmektedir. Bu minvalde nüzul dönemine yakın olan bir dil verisinin uzak olan verilere göre daha değerli olduğu tezini ileri süren bu eser, Kur’ân’ın anlamının ilk ve en eski izlerine hangi kaynaklardan ulaşılacağını tespit ederek bu kaynakların nasıl kullanılacağına ve verilerin nasıl değerlendirilmesi gerektiğine dair bir metot önerisinde bulunmaktadır.



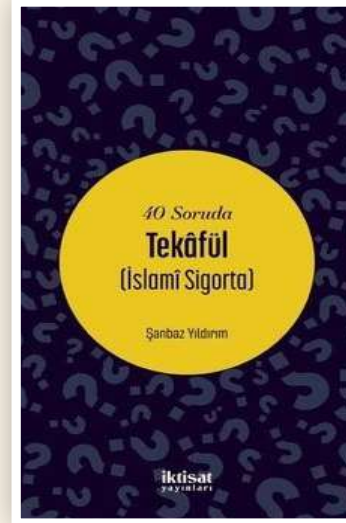
Hacı Bayram Başer, *Sûfiler ve Sultanlar-Klasik Dönemde Tasavvuf-Siyaset İlişkileri*,
İstanbul: Klasik Yayınları, 2021, 167 s.

Bu kitap, İslam tarihinin klasik döneminde (miladi yedinci ve on birinci yüzyıllarda) sûfiler ile halifeler, emirler, valiler ve kadılar gibi yönetici ve devlet görevlilerinin ilişkisini, tasavvufun gelişim sürecine etkileri bakımından incelemektedir. Tasavvufun “kimlik krizi” yaşadığı ve Emevîler ya da Abbâsîler gibi güçlü merkezî yönetimlerin olduğu bu süreçte, sûfiler kendilerini fakihler, mütekellimler ya da başka gruplarla mücadele içinde bulurken siyasete karşı nasıl bir tutum geliştirmişlerdi? Yöneticiler sûfilere nasıl bakmıştı? Kitap bu tür sorulara cevap bulmamızı sağlayacak verilere odaklanmakta ve tasavvufun erken çağına ilişkin birtakım önyargılarımızı sorgulamayı amaçlamaktadır.



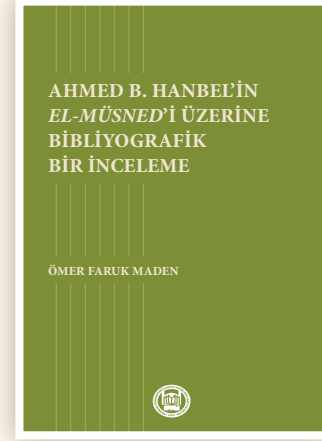
Şanbaz Yıldırım, *Kırk Soruda Tekâfül (İslamî Sigorta)*,
İstanbul: İktisat Yayınları, 2022, 120 s.

İslam iktisadı ile ilişkili uygulama ya da kurumlarla ilgili okuyucunun sorularına kısa, pratik ve nitelikli cevapların verildiği kitaplardan oluşan “40 Soruda Bilinmesi Gerekenler” dizisinin dokuzuncu kitabı olan bu eserde tekâfül konusu çeşitli yönleriyle 40 soru etrafında ele alınıyor. İnsan varlığı boyunca her daim risklere maruz kalmıştır. Buna karşılık riskin vuku bulması sonucu ortaya çıkan zararları ortadan kaldırmak amacıyla sigorta kavramı geliştirilmiştir. Tekâfül sigortası insanlara İslâmî finans ilkelerine uygun bir şekilde sigorta ihtiyacını karşılama imkânı sunmaktadır. Çünkü tekâfül sisteminde tüm süreçler İslam hukuk ilkelerine uygun hareket etmek durumundadır. Kitap böylesine önemli bir konuyu bir bütün olarak ele almakta; tarihinden uygulamasına ve etrafında oluşan sistem ve söylemlere kadar geniş bir alanı kapsamaktadır.



Ömer Faruk Maden, Ahmet b. Hanbel'in el-Müsned'i Üzerine Bibliyografik Bir İnceleme, İstanbul: İFAV Yayınları, 2022, 144 s.

Hadis edebiyatındaki müsned türünün en meşhur örneği olan Ahmed b. Hanbel'in *el-Müsned*'inin tarihî süreçteki önemi, alımlanma biçimleri ve öne çıkan nitelikleri nelerdir? Kitap, telifinin ardından ne tür katkılarla varlığını sürdürmüştür? Araştırmalar eserin hangi yönleri üzerinde odaklanmıştır? Kitabın otorite kazanma sürecinde ilgili literatürün etkisi nedir? *el-Müsned* çerçevesinde oluşan literatürü kronolojik ve coğrafi dağılım, çalışma türleri, müelliflerinin mezhebî aidiyetleri ve çalışma konularından hareketle inceleyen elinizdeki kitap bu gibi sorulara odaklanmaktadır. Eser, çağdaş hadis araştırmalarının ilgi ve istikametini görmek isteyenler için de bir rehber işlevine sahiptir.



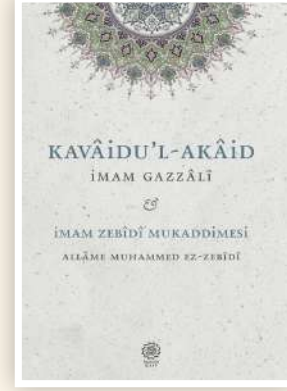
Elmalılı Hamdi Yazır, Osmanlı Vakıf Hukukuna Giriş: Ahkâm-ı Evkâf, (haz. Hamdi Çilingir) İstanbul: Vakıfbank Kültür Yayınları, 2021, 372 s.

Elmalılı Muhammed Hamdi Yazır (1878-1942), Osmanlı'dan Cumhuriyete uzanan döneme yakından tanıklık etmiş, İslam dünyasının modernleşme sürecindeki önemli siyasi, sosyal, iktisadi ve kurumsal tecrübelerle şahit olmuş ve söz konusu dönemin deneyimlerini entelektüel düzeyde derin tahlil ve tenkitlere tâbi tutmuş bir Osmanlı âlimidir. Elmalılı'nın geniş ilgi alanı içinde İslam toplumsal düzeninde çok önemli bir yer tutan vakıf müessesesi de bulunmaktadır. *Osmanlı Vakıf Hukukuna Giriş: Ahkâm-ı Evkâf* adlı bu eser onun 1910-1914 yılları arasında, İstanbul'daki Mekteb-i Mülkiye'de vakıf hukuku üzerine verdiği derslerin kaydını ihtiva etmektedir. Hamdi Çilingir'in yayına hazırladığı ve vakıf hukuku hakkında son derece zengin tahliller içeren bu eser, Elmalılı'nın klasik ve modern vakıf meselelerine yaklaşımını ortaya koymaktadır. Vakıfların birey, toplum ve devlet için faydaları ile ilim ve fikir hayatına katkıları gibi pek çok meseleyi ele alan *Ahkâm-ı Evkâf*, sadece vakıf hukukuna dair tespitleriyle değil, siyasi, felsefi ve psikolojik tahlilleriyle de geniş bir entelektüel zenginliğe sahiptir.



Gazzâli-Zebîdî, *Kavâidu'l-Akâid-Mukaddimetü'z-Zebîdî*, (ed. Güvenç Şensoy, çev. Ahmet Emin Akyüz, Nedim Aydın), Endülüs Kitap, İstanbul: 2021, 198 s.

İslami ilimler ve İslam düşüncesinde zirve şahsiyetlerden olan Hucce-tu'l-İslam İmam Gazzâlî bütün ömrünü ilim ve irfana adanmış ve Ni-zamiye Medresesindeki müderrislik göreviyle birlikte İslam akaidi ve tasavvuf alanında yazdığı eserlerle İslam'ın içinde zuhur eden fitne ve bidatlerle kıyasıya mücadele etmiştir. Bu yüzden kitapları Kur'an ve Sünnet metinlerinden sonra İslam dünyasının her bölgesinde asırlarca okunduğu gibi hâlâ da okunmakta ve ilgi görmektedir. Elinizdeki bu eser İmam Gazzâlî'nin İslam inanç esaslarına dair kaleme aldığı ve İh-yâ-u Ulûmi'd-din adlı eserine dercettiği *Kavâidu'l-Akâid* isimli muhalled kitabı ve bu kitaba İmam Zebîdî'nin İhya şerhinde yazdığı mukaddi-mesinden oluşmaktadır. İmam Zebîdî bu mukaddimede İmam Eşarî ve İmam Maturidî'nin hayatlarıyla birlikte, Ehli Sünnet ve'l-Cemaat kav-ramını, bu kavramı oluşturan unsurları, Eşarîler ve Maturidîler arasın-daki ihtilafı konuları, kelam ilminde kullanılan yaygın kavramları ve akaid alanındaki telif edilmiş eserleri zikretmiştir. İmam Gazzâlî'nin İslam inanç esaslarını ihtiva eden *Kavâidu'l-Akâid* eseriyle birlikte bu konuların bir arada yayınıyla İslam Akidesinin omurgasını temsil eden ana çizginin an-laşılmasına katkı sağlamak hedeflenmektedir.



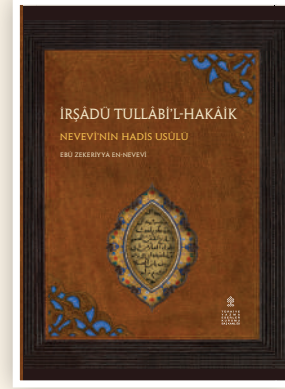
İbn Haldun, *Lübâbü'l-Muhassal-Kelâm ve Felsefenin Ana Konuları*, (trc. Abdüssamet Sarıkaya), İstanbul: İBER Yayınları, 2022, 240 s.

İbn Haldun; Endülüs ve Kuzey Afrika'da siyasî ve ilmî alanda önemli rol oynamış, pek çok âlim ve devlet adamı yetiştirmiş bir aileye mensuptur. İlk eğitimini hayatı boyunca ilim, eğitim ve öğretimle meşgul olmuş babasında almış; ardından Sultan Ebü'l-Hasan'ın mâiyetinde Endü-lüs'ten Tunus'a göç eden dönemin önde gelen âlimlerinden aklî ve naklî ilimleri tahsil etmiştir. Yetişmesinde en büyük tesire sahip olan hocası Muhammed b. İbrâhim el-Âbilî'den fıkıh usu-lü, kelâm, mantık, felsefe ve matematik dersleri almış; Fahreddin er-Râzî'nin kelâm ilmindeki usulünü öğrenmiştir. Elinizdeki bu eser, kelâm usulünün kurucu metinlerinden Fahreddin er-Râzî'nin *el-Muhassal*'ının, Nasîrüddîn-i Tûsî'nin esere yazdığı *Telhis*'inden yararlanılarak bazı ilavelerle kale-me alınmış bir özetidir. İbn Haldun'un, hocası Âbilî'nin etkisiyle te-lif ettiği eser, İspanya'da Escorial Library'de bulunan müellif hattıyla yazılmış nüshası esas alınarak Türkçeye ilk defa tercüme edilmiştir. Başkadılık vazifesinin yanı sıra pek çok devlet görevinde bulunmuş, günümüz sosyal bilimlerinin farklı dallarında kurucu kabul edilen İbn Haldun'un henüz on dokuz yaşında iken kelâm ve felsefe alanın-da ortaya koyduğu eser, onun gibi çok yönlü bir âlimin yetişmesini sağlayan ilmî geleneğin ve istifade etme fırsatını bulduğu son derece verimli ilmî ortamın niteliğini ortaya koymasından dolayı dikkat çekicidir.



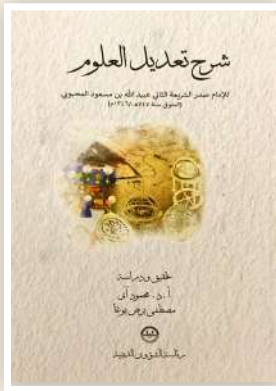
Ebû Zekerıyya en-Nevevî, *İrşâdu Tullâbi'l-Hakâik-Nevevî'nin Hadis Usûlü*, trc. M. Enes Topgöl-Ömer Faruk Maden, İstanbul: Türkiye Yazma Eserler Kurumu Başkanlığı Yayınları, 1. Baskı, 2021, 423 s.

Hicrî yedinci asrın (XIII. yy) önde gelen hadis ve fıkıh âlimlerinden Ebû Zekerıyyâ en-Nevevî tarafından kaleme alınan *İrşâdu Tullâbi'l-Hakâik* hadis usûlü ilminin temel meselelerini 65 başlık altında ele almaktadır. Dönemin üst düzey medreselerinden biri olan ve hadis alanında uzmanlaşmak isteyenlere ihtisas eğitiminin verildiği Dımeşk Eşrefiyye Dârülhadisi'nde ders kitabı olarak okutulmak amacıyla hazırlanmış olan eser, hadislerin sıhhatini tespitte gözetilmesi gereken ilkeler başta olmak üzere hadislerin türleri, temel hadis istılahları, cerh-tadilin işleyişi, râvi tabakaları ve biyografilerine dair verdiği malumatla doyurucu bir içeriğe sahiptir. *Nevevî'nin Hadis Usûlü* adıyla Doç. Dr. Muhammed Enes Topgöl ve Arş. Gör. Ömer Faruk Maden tarafından ilk defa Türkçeye kazandırılan bu çalışma Türkçe-Arapça karşılıklı metne eşlik eden ilave açıklamalarla, inceleme yazısı ve kapsamlı fihristle okuyucuların istifadesine sunulmuştur.



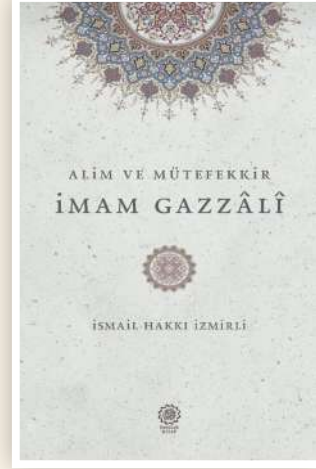
Sadrüşşeriâ es-Sânî, *Şerhu Ta'dilü'l-'Ulûm*, (nşr. Mahmut Ay-Mustafa Borsbuğa), Ankara: Riâsetü'ş-Şu'ûn ed-Diniyye (DİB Yayınları), 2022, 536 s.

Müteahhir dönem Mâtürîdî mezhebinin kurucu isimlerinden Ubeydullah b. Mes'ûd Sadrüşşeriâ es-Sânî'nin (v. 747/1346) kelâm, mantık ve astronomi ilimlerini kapsayan *Ta'dil* projesini *Ta'dilü'l-'Ulûm* metinlerini ve onlar üzerine yine aynı müellif tarafından yazılan şerhleri kapsamaktadır. Projenin astronomi kısmı daha önce Ahmad Dallâl tarafından, mantık kısmı ise yakın zamanda İbrahim Özkılıç tarafından neşredilmiştir. *Ta'dilü'l-'Ulûm*'un kelâm bölümü ise şerhiyle birlikte ilk defa Prof. Dr. Mahmut Ay ve Arş. Gör. Mustafa Borsbuğa tarafından neşredildi. Eser müteahhir dönem kelâmında Fahreddin er-Râzî (v. 606/1210) ile umûr-i âmme ve onunla irtibatlı konularda cari hale gelen pek çok kabule eleştirel bir gözle yaklaşmakta ve Mâtürîdî mezhebinin temel kabullerini müteahhir dönemin dil ve kavramlarıyla yeniden inşa etmektedir. Bu açıdan *Şerhu Ta'dilü'l-'Ulûm* müteahhir dönem Mâtürîdîliğinin kurucu metinlerinden biri olmanın yanında kelâm ve felsefenin kesişim noktalarının ortaya çıkan problemlere dair de özgün yaklaşımları ihtiva etmektedir.



İsmail Hakkı İzmirli, Âlim ve Mütefekkir İmam Gazzâlî, (ed. Güvenç Şensoy, haz. Muhammed Çınar, Nedim Aydın), Endülüs Kitap, İstanbul: 2022, 180 s.

Osmanlı son dönemi büyük âlimlerinden İsmail Hakkı İzmirli Cerîde-i İlmîyye'nin 1338/1919 tarihli 51. sayısında "İslâm Âlimleri ve Mütefekkirleri" başlıklı bir yazı dizisine başlamıştır. O, uzun bir sürece yaydığı bu projesinde muhtelif ekol ve düşünürleri ele almaktadır. Yazı dizisinin ele alınan ilk ismi İmâm Gazzâlî'dir. Elinizdeki eser Cerîde-i İlmîyye'de Osmanlı Türkçesi ile neşredilmiş olan yazıların derlenip transliterasyon formunda çevrilmesini içermektedir. Sözü edilen derginin "İslâm Âlimleri ve Mütefekkirleri" dizisinde yer alan "Gazzâlî" bölümü 1338-1341/1919-1922 yılları arasında yayımlanmış olup 51. sayı ile 78.-79. sayıları arasında yer almaktadır. İsmail Hakkı İzmirli, Gazzâlî'nin ilmi hayatını üç döneme ayırmıştır. Buna göre dönemler, atîk, cedîd ve âhir olarak incelenmiştir. Gazzâlî, birinci devrede kelâm ve felsefe, ikinci devrede tasavvuf ve üçüncü devrede hadis ilmi ile meşgul olmuştur. Gazzâlî'nin hayatını bu şekilde ele alması İzmirli'nin kelâm, felsefe, tasavvuf ve sayılan ilimlere göre kısa olsa da hadis ilminin gelişimi, dönüşümü, meseleleri ve ekolleri hakkında görüşlerini takdime imkân vermiştir. Kelâm ve felsefeyi ele aldığı kısımda söz konusu iki ilim arasındaki ilişkinin nasıl olması gerektiğine dair ifadeleri, yaşadığı dönemde temsilcisi olduğu Yeni İlm-i Kelâm hareketinin özelliklerini yansıtır seviyededir. Bundan dolayı İzmirli'nin Gazzâlî'nin felsefe ile ilişkisine dair yorumları, yaşadığı dönem kelâmcılarına tavsiye olarak okunabilir. Bu kısımda İzmirli'nin Bâtînî anlayış üzerinden İbâhi yaklaşıma yönelik eleştirileri dikkat çekmektedir. O, Gazzâlî'nin hayatının ikinci evresi olan tasavvuf evresine yönelik açıklamaların da tasavvufun mahiyetine dair tasvirler yapmaktadır. Bu kısımda seyr-i sülûk mertebeleri ve şathiyyât açıklamaları istifade edilecek açıklamalardır. Söz konusu bu derlemenin Gazzâlî'nin ilgi alanındaki ilim dalları ve muhatap aldığı ekollere dair İzmirli'nin faydalı tasvir ve tahlillerini içerdiğini söylemek gerekir. Eser, İmâm Gazzâlî'nin kelâm, felsefe ve tasavvuf gibi birçok alanda yazdıklarını toplu halde sunması itibarıyla İmâm Gazzâlî okuyucuları için önemli bir kaynak ve eserlerine bir köprü olacaktır.



Necmettin Kızılkaya, Batuhan Buğra Akartepe (ed.), Girişim Sermayesi: İslam Ekonomisi Açısından Bir İnceleme, İstanbul: İktisat Yayınları, 1. Baskı, Ekim 2021, 168 s.

Yaratıcı ve yeni fikirlere sahip kişiler tarih boyunca olagelmıştır. Bu fikirler, süregelen iktisadi alışkanlıkların dışında alternatif modeller geliştirilmesine yol açarak yeniliklere kapı aralamıştır. Günümüzde, özellikle teknoloji alanında birçok yenilik bu tür fikirlerin olgunlaşması sonucunda ortaya çıkmaktadır. Yeni fikirlere sahip bireylerin ve firmaların fon ihtiyacını karşılamak amacıyla söz konusu girişimlere ortak olmayı ifade eden girişim/risk sermayesi bu yönüyle önemli bir finansal enstrümandır. Bir tarafın riski üstlenerek sermayesini, diğer tarafın yaratıcı düşüncesini ortaya koyarak uzun vadede getiri elde etmeyi hedeflemeleri bu ortaklığın önemli bir özelliğidir. Bu açıdan girişim sermayesi, klasik finansman modellerinden farklı alternatif bir modeldir. Girişim sermayesinin kâr-zarar temelli ortaklık yapısı, İslam iktisadının gerçekleştirmek istediği amaçlara uygun bir niteliğe sahiptir. Bu nedenle başta katılım bankaları olmak üzere kamu kurumlarının ve özel kurumların, üniversitelerin, şirketlerin başvurabileceği önemli bir yatırım aracıdır.

Bu kitap, girişim/risk sermayesinin tarihini, mevcut durumunu, hukuki yapısını, iktisadi imkânlarını, vergi ve muhasebe boyutlarını incelemektedir. Bu açıdan gerek teorik açıdan gerek uygulama açısından ihmal edilmiş bu konuda önemli bir boşluğu doldurmayı hedeflemektedir.



Hamdi Çilingir, Hüseyin Önal (ed.), Son Dönem Osmanlı Hukuk Düşüncesi-Meseleler Fikirler ve Kurumlar, İstanbul: İLEM Yayınları, 1. Baskı, 2021, 284 s.

Osmanlı İmparatorluğu için 19. yüzyıl “en uzun yüzyıl” yapan unsurlardan biri hiç şüphesiz hukuk alanında yaşanan değişim ve dönüşümlerdir. Bu yüzyıl, diğer birçok alandaki gibi hukukun çeşitli veçhelerinde önemli değişimlere sahne olmuştur. Daha da önemlisi hukuk bu dönemdeki değişim ve dönüşümlerin hem bir aracı hem de itici bir gücü haline gelmiştir. 19. yüzyılda hukuk alanında olup biteni anlamak hukukun hem bu değişen yüzünü hem de bir araç olarak değiştirici yüzünü dikkate almakla mümkün olabilir. Hukukun bu iki yüzünü dikkate alarak son dönem Osmanlı hukuk düşüncesinin belli temel konularını ele alan bu çalışmada Tanzimat’tan Meşrutiyet’e suç ve ceza, II. Meşrutiyet sonrası şer’iye mahkemeleri ve kanun tadilleri ile medhal-i ilm-i hukuk gibi meselelere dair hayli ilgi çekici tartışmalara yer verilmektedir.



B. TAMAMLANAN TEZLER (2021 ve 2022)

2021 ve 2022 senelerinde İSM mezunları farklı sahalarda tez yazım süreçlerine devam etmiş, üç mezunumuz doktora tezini başarıyla savunarak doktor unvanı almış, dört mezunumuz ise yüksek lisansını tamamlamıştır. Tezlerini tamamlayan arkadaşlarımızı tebrik eder, hayırlı hizmetlere vesile olmalarını Allah Teâlâ'dan niyaz ederiz. 2021 ve 2022 senelerinde tamamlanan tezler hakkındaki temel bilgiler şu şekildedir:



Güvenç Şensoy



Yasir Beyatlı



Batuhan Buğra Akartepe

DOKTORAYI TAMAMLAYANLAR

İsim	Tez Başlığı	Tez Danışmanı	Üniversite	Bölüm	Sene
Güvenç Şensoy	Sadrüşşerîa'da Varlık ve Ulûhiyyet	Prof. Dr. Hatice Arpaguş	Marmara Üniversitesi	Kelam	2022
Yasir Beyatlı	Memlük Hanefîliği'nde İktâ Arazisinin İcâresi	Prof. Dr. Mürteza Bedir	İstanbul Üniversitesi	İslam Hukuku	2022
Batuhan Buğra Akartepe	Hisse Senedi Şer'î İzleme Kriterlerinin Analizi	Prof. Dr. Necmettin Kızılkaya	İstanbul Üniversitesi	İslâm İktisadı ve Finansı	2022

YÜKSEK LİSANSI TAMAMLAYANLAR

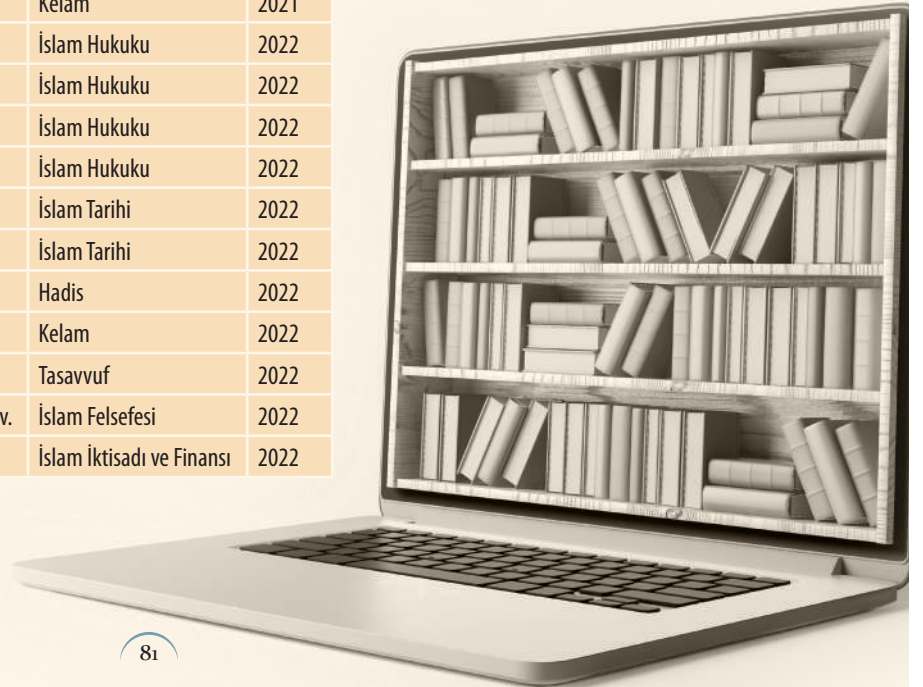
İsim	Tez Başlığı	Tez Danışmanı	Üniversite	Bölüm	Sene
Abdullah Kuluç	Girişim Sermayesi ve İslam Hukuku Açısından Tahlili	Doç. Dr. Abdullah Durmuş	İstanbul Üniversitesi	İslâm İktisadı ve Finansı	2021
Yusuf Buhan	Niftaveyh ve el-Maksûr ve'l-Memdüd Adlı Eseri	Dr. Öğretim Üyesi Yılmaz Özdemir	Marmara Üniversitesi	Arap Dili ve Belagatı	2022
Doğan Bekir Dökücü	Politik Karar Verme Tarzları ve Dindarlık İlişkisi Üzerine Nicel Bir Araştırma	Prof. Dr. Ali Ayten	Marmara Üniversitesi	Din Psikolojisi	2022
Halil İbrahim Salman	Osmanlı Literatüründe Ben Anlatılarına Bir Katkı: Abdullah Sâfî'nin (ö. 1898) <i>İftirâ Nâme'si</i>	Prof. Dr. Selim Karahasanoğlu	İstanbul Medeniyet Üniversitesi	Tarih	2022

C. YENİ DOKTORA VE YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİ (2021 ve 2022)

2021 ve 2022 senelerinde İSM mezunları farklı üniversitelerde ve sahalarda lisansüstü eğitimlerine devam etmişlerdir. Yeni mezunlar yüksek lisansa başlarken yüksek lisanslarını tamamlayanlar doktora programlarına dahil olmuşlardır. Cenab-ı Allah'tan arkadaşlarımıza lisansüstü eğitimlerinde ve ilmî hayatlarında muvaffakiyetler vermesini niyaz ederiz. 2021 ve 2022 senelerinde doktora ve yüksek lisansa başlayanlar hakkındaki temel bilgiler şu şekildedir:

DOKTORAYA BAŞLAYANLAR			
İsim	Üniversite	Bölüm	Sene
Furkan Şentürk	Colombia University	Islamic Studies	2021
Abdullah Kuluç	İstanbul Üniversitesi	İslâm İktisadı ve Finansı	2021
Doğan Bekir Dökücü	Marmara Üniversitesi	Din Psikolojisi	2022
Yusuf Buhan	Marmara Üniversitesi	Arap Dili ve Belagati	2022

YÜKSEK LİSANS BAŞLAYANLAR			
İsim	Üniversite	Bölüm	Sene
Ömer Faruk Gövercin	Marmara Üniv.	İslam Tarihi	2021
Muhammed Sezer Şahinkaya	Marmara Üniv.	İslam Tarihi	2021
Abdülvahap Zor	İstanbul Üniv.	İslam İktisadı ve Finansı	2021
Osman Kâmil Direk	Marmara Üniv.	Hadis	2021
Muhammed Furkan Doğan	İstanbul Üniv.	Din Sosyolojisi	2021
Nedim Aydın	Marmara Üniv.	Kelam	2021
Muhammed Oğur	İstanbul Üniv.	İslam Hukuku	2022
Osman Arabacı	İstanbul Üniv.	İslam Hukuku	2022
Abdurrahman Çavğa	İstanbul Üniv.	İslam Hukuku	2022
M. Eren Karadağ	İstanbul Üniv.	İslam Hukuku	2022
Yusuf Oktay	İstanbul Üniv.	İslam Tarihi	2022
M. Emin Ergin	İstanbul Üniv.	İslam Tarihi	2022
Beytullah Tozlu	Marmara Üniv.	Hadis	2022
Muhammed Çınar	İstanbul Üniv.	Kelam	2022
Mehmet Buğra Sezer	Marmara Üniv.	Tasavvuf	2022
Muhlis Sönmez	Medeniyet Üniv.	İslam Felsefesi	2022
M. Furkan Eren	İstanbul Üniv.	İslam İktisadı ve Finansı	2022



D. YENİ VAZİFELER

İSM mezunları bir taraftan lisansüstü eğitimlerine ve akademik çalışmalarına devam ederken bir taraftan da başta üniversiteler olmak üzere farklı kurum ve sahalarda hizmet vermektedirler. Allah Teâlâ'dan bütün mezunlarımıza vazifelerinde kolaylıklar ve üstün muvafakiyetler niyaz ederiz. 2021 ve 2022 senelerinde yeni vazife alan mezunlarımız hakkındaki temel bilgiler şu şekildedir:

İsim	Kurum	Vazife	Yıl
Alaaddin Göçer	Afyon Kocatepe Üniversitesi	İslam Tarihi Araştırma Görevlisi	2021
Abdülvahap Zor	Kuveyt Türk Katılım Bankası	Katılım Bankacılığı Uyum Uzman Yardımcısı	2021
Abdullah Seçgin	Yazma Eserler Kurumu	Uzman Yardımcısı	2021
Halil İbrahim Salman	Yazma Eserler Kurumu	Uzman Yardımcısı	2021
Emrah Alağaç	Erciyes Üniversitesi	Mantık Araştırma Görevlisi	2022
Muhammet Daştan	Bingöl Üniversitesi	İslam Hukuku Araştırma Görevlisi	2022
Muhammed Sezer Şahinkaya	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	İslam Tarihi Araştırma Görevlisi	2022
Abdullah Kuluç	İstanbul S. Zaim Üniversitesi	İslam İktisadı ve Finansı Araştırma Görevlisi	2022
Ömer Faruk Gövercin	Helal Akreditasyon Kurumu	Uzman Yardımcısı	2022
M. Furkan Eren	Ziraat Katılım	Danışma Komitesi Koordinasyon Asistanı	2022
Nedim Aydın	İYC İlimler ve Sanatlar Merkezi	Asistan	2022
M. Buğra Sezer	İYC İlimler ve Sanatlar Merkezi	Asistan	2022
Beytullah Tozlu	İYC Kadıköy Ortaöğretim Erkek Öğrenci Pansiyonu	Yönetim Memuru	2022

سنة ١٤٤٠ هـ
٢٠١٩ م



Mecid Mekki Müslümanca Hayat Hasbihal
İlim Yolculuğunda Karşılaşılan Zorlukları Aşmak Ahmet Arda Şensoy Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

Ahmet Murat Özel

Prof. Dr. Mustafa Kara Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri
Ahmet Arda Şensoy Mecid Mekki Prof. Dr. Bekir Kuzudişli
Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. İlyas Çelebi

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun
Prof. Dr. Mustafa Kara

Günümüzde
Bir İslam
Alimi Nasıl
Yetiştirmelidir?

Yazmak Üzerine

Yeni Dünya
Düzeninde

Uluslararası

İlişkiler ve
Türkiye'nin
Konumu

Doç. Dr. Ahmet Murat Özel

Prof. Dr. Recep Şentürk

Ahmet Arda Şensoy

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri

Hadis ve
Sünnet

Anlayışındaki
Farklılığın
Yöntemsel
Temelleri

Prof. Dr. İlyas Çelebi
Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Daru'l-Qasım

İlim-Amel
Birlikteliği
Üzerine

Prof. Dr. Mustafa Kara

Muhammed

Emmin el-Hulvanî

Mustafa Kara

Çağımızda
Kelam
Eğitiminin
Önemi

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri
Prof. Dr. Recep Şentürk

Doç. Dr. Ahmet Murat Özel

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. İlyas Çelebi

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Şeyh Muhammed

el-Hulvanî

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Recep Şentürk

Hadis ve Sünnet

Anlayışındaki

Farklılığın

Yöntemsel

Ahmet Arda Şensoy

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

KONFERANS SOHBETLER

Prof. Dr. Recep Şentürk Prof. Dr. İlyas Çelebi

Prof. Dr. Metin Yurdağür

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekri

Mecid Mekki

Günümüzde Bir İslam Alimi Nasıl Yetişmelidir?

Prof. Dr. Recep Şentürk

28 Temmuz 2021



İlimler ve Sanatlar Merkezi'nin 2021 dönemi yaz programı, 28.07.2021 tarihinde İSM Bilim Kurulu Başkanı Recep Şentürk hocamızın gerçekleştirdiği İkinci Sohbeti ile başladı. Sohbetin üç ana başlığı vardı: (1) Bir gelenek ya da kurum nasıl ihya edilir? (2) Klasik/geleneksel eğitim usulünün ihyasına olan ihtiyaç nasıl zahir etmiştir? (3) Günümüzde bir alim namzedinin sahip olması gereken asgari

vasıflar nelerdir? Söz konusu üç ana başlığın "İslam aleminde modernleşme ve eğitim" olgusu altında birleştiğini söylemek mümkündür. Klasik eğitim usulünün kurumsal tezahürü medreselerdir. Osmanlı döneminden günümüze intikal etmiş pek çok medrese bulunuyor olsa da bu mimari harikaların, yüz-yüz elli yıl kadar önceki fonksiyon ve vazifelerini ifa edebildiğini

Çağdaş dönemde klasik ilim geleneği ile organik bir bağı esas alarak kurgulanacak bir eğitim faaliyeti, medreselerin mezkûr tarihsel dönüşümünü dikkate almalıdır. Bu itibarla medreselerde modernleşme ve Tanzimat sonrasında yetişen alimler, şartları günümüz dünyasına daha yakın olduğu için, daha elverişli birer rol model olarak telakki edilebilir. Söz gelimi günümüzde bir hukuk alimi/bilgini tasavvur edilirken en az Sadruşşerîa, Mergînânî, Ebu's-suûd gibi isimler kadar Ahmet Cevdet Paşa da nazarı dikkate alınmalıdır. Bu vurgunun altında alimlerin toplumdaki sorunları çözen önder şahsiyetler olarak konumlandırılması yer almaktadır.

söylemek zordur. Fakat bu durum onların âtıl kaldığı manasına da gelmez. Nitekim pek çoğu farklı ticarî-iktisadî gayelerle faal halde tutulmaktadır; söz gelimi bir restoran, nargile kafe ya da müze olarak. O halde medreselerin sosyal hayatta her ne kadar ticarî-iktisadî de olsa bir yeri olmasına bakarak ihya edilmiş olduklarını söylemek mümkün müdür? Hocamız Recep Şentürk konuşmasında, bu çerçeveyi çizip soruyu ortaya koyduktan sonra cevabı tereddütsüz ve fakat mahzun bir şekilde verdi: Bu durum, ihya olmak bir tarafa, asli gayenin perdelenmesinden ötürü İslam eğitim mirasına

bir hakarettir. Öyleyse bir medresenin ihya edilmesi ne demektir ve nasıl mümkündür? Hocamıza göre ihyanın evvelemirdeki şartı medresenin varoluş gayesine uygun biçimde kullanılıyor olmasıdır ki, bir medresenin gaye illetinin eğitim-öğretim faaliyeti olduğu izahtan varestedir. Fakat söz konusu eğitim-öğretim faaliyetinin de mutlak ve içeriksiz olduğu vehmedilmemelidir. Hakkı bir ihya için medresenin eğitim-öğretim faaliyetinin İslam medeniyetinin anlam-değer dünyasından besleniyor olması gerekir. Görünen o ki “İslam aleminde modernleşme ve eğitim” meselesinin önünde sonunda gelip dayanacağı hayatî soruya ulaşımış bulunuyoruz: İslam’ın anlam-değer dünyasından neşet eden ve sonucunda bu dünya görüşüne mensup şuurlu fertleri yetiştirebilecek eğitim sisteminin bileşenleri nelerdir ve nasıl örgütlenmelidir? İşte bu soru bizleri doğrudan konuşmanın ikinci ana başlığı olan İslamî eğitim modelini islah ve ihya etme ihtiyacına götüren amillerin neler olduğu sorusuna ve buradan hareketle, üçüncü soruya, çağdaş dönemdeki bir ilim talibinin kuşanması gereken ilmî donanımın ne olması gerektiği meselesine götürür.

Batı medeniyetinin iktisat, siyaset, askeriye, eğitim ve bilim-sanat gibi bilimum sahalarda henüz iddia sahibi ve kurucu bir role sahip olmadığı Yenilenme Dönemi’ndeki (XII. ve XVI. yüzyıllar) Osmanlı Devleti’nde ideal ve gerçek kimliğini bulan medrese kurumu, her alanda gücü ve hâkim söyle-

mi elinde bulunduran Müslümanların eğitim etkinliğinin bir tezahürü ve somut bir üründü. Fakat “her günün muhakkak bir gecesi vardır” fehvasınca Müslümanların zamanla ve artan bir ivmeyle çeşitli etkinlik alanlarındaki gücü ve söylem üstünlüğünü Batı’ya kaybetmesiyle cari sistem ve kurumların gözden geçirilmesi ve tadil edilmesi ihtiyacı hasıl oldu. Hocamıza göre böylesi bir ihtiyacın uzantısı olarak gündeme gelen klasik eğitim usulünün ıslahı ve ihyası olgusu, günümüzde önceliğini ve yakıncılığını hala sürdürmekte olan İslami eğitim meselesine dair önemli bir hususa işaret eder: Çağdaş dönemde klasik ilim geleneği ile organik bir bağı esas alarak kurgulanacak bir eğitim faaliyeti, medreselerin mezkûr tarihsel dönüşümünü dikkate almalıdır. Bu itibarla medreselerde modernleşme ve Tanzimat sonrasında yetişen alimler, şartları günümüz dünyasına daha yakın olduğu için, daha elverişli birer rol model olarak telakki edilebilir. Söz gelimi günümüzde bir hukuk alimi/bilgini tasavvur edilirken en az Sadruşşerîa, Merginânî, Ebu’s-suûd gibi isimler kadar Ahmet Cevdet Paşa da nazarı dikkate alınmalıdır. Bu vurgunun altında alimlerin toplumdaki sorunları çözen önder şahsiyetler olarak konumlandırılması yer almaktadır. Her dönem ve toplumun temelinde farklı soru ve sorunlarla yüzleşmekte olduğu ve fakat yakın dönem ve toplumların şartlar bakımından daha çok benzeştiği göz önünde bulundurulursa, günümüz İslamî eğitim meselesi söz konusu olduğunda

Hakiki bir ihya için medresenin eğitim-öğretim faaliyetinin İslam medeniyetinin anlam-değer dünyasından besleniyor olması gerekir. Görünen o ki “İslam aleminde modernleşme ve eğitim” meselesinin önünde sonunda gelip dayanacağı hayati soruya ulaşmış bulunuyoruz: İslam’ın anlam-değer dünyasından neşet eden ve sonucunda bu dünya görüşüne mensup şuurlu fertleri yetiştirebilecek eğitim sisteminin bileşenleri nelerdir ve nasıl örgütlenmelidir?

yakın tarihimizi kemal-i ciddiyet ve nazarı ibret ile incelememizin gerekliliği açıkça ortaya çıkar. Zikredilen bu ahval ve şartlar altında, hocamızın bir alim namzedi için gerekli gördüğü şu somut yeterlikler daha anlamlı hale gelecektir: Farklı lisanlara hâkim olmak alim namzedinin mümeyyiz vasfıdır, dolayısıyla (1) İslam medeniyetinin kurucu dili olan Arapçayı ve modern düşüncenin ifade aracı olan İngilizceyi çok iyi bilmek ve ayrıca bu ikisine bir Doğu ve Batı dili daha ilave ederek dil bakımından tam donanımlı olmak; (2) İslami ilimlere dair bütüncül bir kavrayış ve bilgi sahibi olmak ve bu alanlardan birinde uzmanlaşmak; (3) Modern sosyal bilimlerin temel meselelerine eleştirel bir aşinalık sahibi olmak; (4) Fıkıhı güncel hayat içinde yorumlama ve uygulama meleskini haiz olmak elzemdir.

Mehmet Zahit Sezer

Hasbihal

Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun

3 Ağustos 2021



İSM Yaz programlarının önemli unsurlarından biri olan İkinci Sohbetlerinde 3 Ağustos 2021 Salı günü Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi emekli öğretim üyelerinden Prof. Dr. Mustafa İsmet Uzun hocamızla keyifli bir sohbet gerçekleştirdik. Uzun, sohbetinde CV’de olmayan hayatından ve üniversite zamanlarında tanıştığı pek kıymetli hocalarından bahsetti.

Uzun, 1949 yılında Trabzon’un Vakfıkebir ilçesinde dünyaya geldiğini belirterek sözlerine başladı. Daha sonra babasının Hüseyin Efendi ile yazışmalarından sonra onun tavsiyesi olarak Mustafa isminin, İstanbul’un meşhur evliyasından Yanyalı Şeyh Mustafa İsmet Efendi’ye nispetle de İsmet isminin kendisine layık görüldüğünü belirtti. Hüseyin Efendi’nin ilme

teşviki ile İstanbul'a gelen Uzun, eğitim hayatına Beyazıt ilkokulunda başladı. Bu dönemde kaynak alma imkânı bulunmadığı için kütüphanelere gitmek zorunda olduğunu dile getiren Uzun, araştırma becerisini henüz ilkokul yıllarında kazandığını ifade etti. Ayrıca babasının ilim meclislerine de katılan Uzun'un ilmi merakı erken yaşlarda başlamıştı. Hocamız, okuldaki başarısından dolayı Robert Koleji'nde ücretsiz yatılı kalma hakkı kazandığını, okuldaki hocalarının Robert Koleji'nde okuması konusunda baskıda bulunduğunu, fakat kendisinin İmam-Hatip okuma konusundaki dirayeti- nin onları bu fikirden vazgeçirdiğini belirtti. İstanbul İmam Hatip'e kaydolan Uzun, o dönemde buradan mezun olduktan sonra gidebilecekleri tek yüksek eğitim kurumunun Yüksek İslam Enstitüsü olduğunu zikretti. İlahiyat Fakültesinin dahi lise mezunu öğrenci kabul ettiğini dile getiren Uzun, lise mezunu olmak için Pertevniyal Lisesine kaydolup lise imtihanlarını dışarıdan vererek bu liseden mezun oldu. Edebiyata olan merakı sebebiyle İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümünü tercih eden Uzun, 1977 yılında da buradan mezun oldu. Uzun, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'ni okuduğu dönemde aynı zamanda Yüksek İslam Enstitüsü'ne de devam ettiğini, Esad Coşan Hocacafendi'nin babası Necati Coşan hocanın imam olması ve hizmete atılması konusundaki tavsiyesi üzerine Kasap Demirhun Camii'nde imam-hatiplik görevine başladığını dile getirdi. Uzun, bu dönemde hem iki fakülte okumuş hem imam-hatiplik görevini icra etmiş hem de çeşitli derneklerde aktif

Hocamız, okuldaki başarısından dolayı Robert Koleji'nde ücretsiz yatılı kalma hakkı kazandığını, okuldaki hocalarının Robert Koleji'nde okuması konusunda baskıda bulunduğunu, fakat kendisinin İmam-Hatip okuma konusundaki dirayeti- nin onları bu fikirden vazgeçirdiğini belirtti. İstanbul İmam Hatip'e kaydolan Uzun, o dönemde buradan mezun olduktan sonra gidebilecekleri tek yüksek eğitim kurumunun Yüksek İslam Enstitüsü olduğunu zikretti. İlahiyat Fakültesinin dahi lise mezunu öğrenci kabul ettiğini dile getiren Uzun, lise mezunu olmak için Pertevniyal Lisesine kaydolup lise imtihanlarını dışarıdan vererek bu liseden mezun oldu.

rol almıştır. Yüksek İslam Enstitülerinin asistan kadrosu açmasıyla birlikte İstanbul Yüksek İslam Enstitüsünde asistan olarak göreve başlamıştır.

Eğitim hayatında iz bırakan iki büyük hoca olduğunu belirten Uzun, bu isimlerin Ahmet Muhtar Büyükçınar ve Mahir İz olduğunu ifade etti. Sohbetine, İslami ilimleri kendilerinden taallum ettiği hocalarla olan bazı hatıralarını aktararak devam eden Uzun, verdiği kıymetli nasihatlerle sohbetini hitama erdirdi.

Ahmet Emin Akyüz

Hadis ve Sünnet Anlayışındaki Farklılığın Yöntemsel Temelleri

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

4 Ağustos 2021



İlimler ve Sanatlar Merkezi tarafından gerçekleştirilen “İkinci Sohbetleri” kapsamında 4.08.2021 tarihinde, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyesi ve İSM Bilim Kurulu üyesi Prof. Dr. Bekir Kuzudişli misafir edildi. Hadis özelinde sünnet anlayışındaki farklılıkların ana hatlarıyla- nereden kaynaklandığı, farklılıkların çıkış sebebi ve günümüzde

nasıl anlaşılıp hangi düzlemde tartışıldığı konusu sohbetimizin ana unsuru olarak işlendi. Sohbetin ana yargısı, hadis ve sünnet anlayışındaki farklılığın ve ihtilafın sebebinin esasında ekollerin yöntem farklılıklarından kaynaklanması şeklindedir.

Hocamız bu anlatıyı Hanefi-Şafi ayırımı gibi Sünni ekolün içerisinden yapmayı,

Ehl-i Sünnet, Şîa, Mu'tezile, Hâriciye gibi daha geniş bir alandan açıklamaya çalışmıştır. Bu konuda özellikle Şîa ile Sünni kaynakların farklılık arz etme sebepleri üzerinde durmuştur. Sözgelimi bunlardan belki de en önemlisi, sahabe anlayışı ve sünnet tanımıdır. Şîa'nın Sünni ekolün benimsediği hemen hemen hiçbir sahabeyi sahabe olarak kabul etmeyip Hz. Ali ve evladı gibi çok az ismi kaynak olarak göstermesini göz önüne aldığımızda farklılaşmanın ne denli derin olduğunu anlamış oluyoruz. Ehli Sünnet ve Şîa arasındaki ihtilafli konuların ana kaynağı bu nokta olup farklılıklar umumiyetle buradan ortaya çıkmaktadır.

Hocamız genel bir değerlendirme sonrasında ise, meseleyi Hanefî-Şafî ayırımı gibi daha özel ayrımlar üzerinden açıklamıştır. Mezheplerin benimsedikleri fukaha-mütekellimin usul anlayışlarının hadis-sünnet anlayışındaki farklılıklara ne denli sirayet ettiğini izah etmiş, "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedin, ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar (yıkayın)." (Maide/6) ayetindeki abdestle ilgili genel farklılaşmayı örnek göstermiştir. Ayrıca bu ayetin tefsirinde benimsenen hadislerdeki farklılığın hadisleri kabul etme şeklinden kaynaklandığını açıklayarak, İslam toplumlarındaki farklılaşmaların sünnet ve hadisleri anlayış farklılığından kaynaklandığını bir kez daha örneklendirmiştir.

Mezheplerin benimsedikleri fukaha-mütekellimin usul anlayışlarının hadis-sünnet anlayışındaki farklılıklara ne denli sirayet ettiğini izah etmiş, "Ey iman edenler! Namaz kılmaya kalkacağınız zaman yüzlerinizi, dirseklere kadar ellerinizi yıkayın; başlarınızı meshedin, ayaklarınızı da topuk kemiklerine kadar (yıkayın)." (Maide/6) ayetindeki abdestle ilgili genel farklılaşmayı örnek göstermiştir. Ayrıca bu ayetin tefsirinde benimsenen hadislerdeki farklılığın hadisleri kabul etme şeklinden kaynaklandığını açıklayarak, İslam toplumlarındaki farklılaşmaların sünnet ve hadisleri anlayış farklılığından kaynaklandığını bir kez daha örneklendirmiştir.

Sohbetin son kısımlarında ise günümüzde yaşanan problem ve tartışma noktalarının bahsi geçen alanlarla irtibatlı olduğuna ışık tutulmuştur. Nitekim, halihazırda birçok fikir ve düşünce farklılıkları geçmiş dönemdeki ekol tartışmalarının bir parçası/uzantısı olduğu anlaşılabilir bir olgudur. Hocamız, bu bahiste durumu genel bir şekilde ifade ederek zihnimizdeki konulara ve sorunlara dair genel bir çerçeve oluşturmuştur. Ayrıca bu bölümde konuyu Neo-Selefilik, Kurancılık, Tarihselcilik gibi güncel akımlarla örneklendirmiştir.

Muhammet Furkan Eren

Daru'l-Qasım

Şeyh Muhammed Emin el-Hulvanî

8 Ağustos 2021



İSM yaz programı İkinci Sohbetleri'nin bir başka konuğu, Hint asıllı alim Şeyh Muhammed Emin el-Hulvanî oldu. İngiltere de büyüyüp daha sonra İslami İlimler eğitimi için Hindistan'a giden ve Diyo-bend Medreselerine kaydolan el-Hulvanî, temel eğitimini bitirdikten sonra yeni bir eğitim öğretim kurumu inşa etmek amacıyla Amerika'ya intikal etti ve Amerika'da

Daru'l-Qasım adlı eğitim kurumunu tesis etti. Halihazırda bu kurumun başkanlık faaliyetini yürütmektedir.

Konuşmasında öz itibarıyla Müslümanlar arasında var olan ihtilaflar ve tefrika sorunu üzerinde duran el-Hulvanî konunun önemini şu sözleriyle belirtti: "Yaşadığımız bu çağda önem verdiğimiz meselele-

rin en başında gelmesi gereken, ümmetin birlik ve beraberliği meselesi olmalıdır.” Günümüzde tartışma konusu haline getirilen mezhepsel farklılıkların Müslümanların birliği önünde engel değil bir ihtiyaç olduğunu, ümmet mefhumunun da ayrılık üzerine değil tevhid ve vahdet kavramları üzerine bina edilmesi gerektiğini söyledi. Birlik ve beraberliği zedeleyen olguların başında tekfir meselesini ele alan el-Hulvanî, İslam dininin insanları cehennemden çıkarıp cennete koymayı prensip edinmesine rağmen birtakım aşırı görüşlü kimselerin İslâm’ın bu prensibine aykırı olarak insanları cennetten çıkarıp cehenneme koymayı ilke edindiklerini ve bunun sonucunda biz Müslümanların İslam’ın yanlış anlaşılma sorunu ile karşı karşıya olduğuna işaret etti.

Sonrasında Amerika’da devam eden ilmi çalışmalarının serüvenini anlatan el-Hulvanî, Amerika’ya ilk ziyaretinde İslami ilimlerin pasif bir konumda olduğunu, helal-haram kavramlarına ihtimam gösterilmediğini ve orada bulunan Müslümanların zihninde, bir alim ve bilge kişi olmaksızın İslami ilimlerin doğrudan kitaplardan elde edilebileceği düşüncesinin hâkim olduğunu gözlemlediklerini aktardı. Kendilerini bu sorunları çözmeye adanmış olduklarını ve çözüm olarak da “Daru’l-Qâsım” isimli ilmi müesseseyi kurduklarını belirtti. Daru’l-Qâsım’ın eğitim metodu üzerinde duran el-Hulvanî, genel

Günümüzde tartışma konusu haline getirilen mezhepsel farklılıkların Müslümanların birliği önünde engel değil bir ihtiyaç olduğunu, ümmet mefhumunun da ayrılık üzerine değil tevhid ve vahdet kavramları üzerine bina edilmesi gerektiğini söyledi. Birlik ve beraberliği zedeleyen olguların başında tekfir meselesini ele alan el-Hulvanî, İslam dininin insanları cehennemden çıkarıp cennete koymayı prensip edinmesine rağmen bir takım aşırı görüşlü kimselerin İslâm’ın bu prensibine aykırı olarak insanları cennetten çıkarıp cehenneme koymayı ilke edindiklerini ve bunun sonucunda biz Müslümanların İslam’ın yanlış anlaşılma sorunu ile karşı karşıya olduğuna işaret etti.

anlamda verdikleri eğitimin akademiye yönelik olduğunu ve metot olarak da “Klasik İslami İlim Geleneğini” takip ettiklerini anlattı. Hulvani, “Din tek ise ilim de tektir” mottosuyla bu yola başladıklarını, hedeflerinin ise İslami ilimleri tahsil etmiş bir kimsenin öğrendiği bilgiyi dünyanın her tarafında uygulamaya geçirebileceği bir sistem inşası olduğunu vurguladı.

Şemseddin Kazak

Hasbihal

Prof. Dr. Metin Yurdağür

10 Ağustos 2021



İlimler ve Sanatlar Merkezi 2021 yaz programı çerçevesinde düzenlenen “İkinci Sohbetleri” kapsamında 10 Ağustos 2021 tarihinde Prof. Dr. Metin Yurdağür ağırlandı. Konuşmasına “feyz” kelimesinin imalarını açıklamakla başlayan Yurdağür, genç öğrencilerin klasik kelimelere aşinalığının azaldığını dile getirdi. Yurdağür, nesiller arasında dil kopukluğu

yaşandığını ve her geçen gün bu kopuşun hızlandığını belirtti. Genç ilim talebelerinin dil kullanımlarının, bir meseleyi nasıl gördüklerini ve nezaket derecelerini dahi yansıttığını söyledi. Bu minvalde bir örnek serdeden Yurdağür, talebeler arasında gerçekleşen “-Bu dersi kimden aldın? -Filan hocadan aldım” şeklindeki diyalogların aslında hoca-talebe ilişkisini hafife

almak anlamı taşıdığını dikkat çekerek, hocca-talebe arasındaki ilişkinin alışverişten ziyade talebenin hocadan tefeyyüzü şeklinde düşünülmesi gerektiğine vurgu yaptı. Üsküdar Atik Valide Külliyesi'nde bulunduğumuz hatırlatan Yurdağür, bu muhitin Yahya Kemal Beyatlı'yı çağrıştırdığını zikrederek, Atik Valide Külliyesi'ndeki ilim talebelerine baş ucu kitabı olarak Beyatlı'nın kaleme aldığı *Aziz İstanbul* kitabını ivedilikle tavsiye etti. Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Beş Şehir* adlı eserine değinen Yurdağür, eserlerden hareketle bazı hatıralarını dile getirdi. Bitlis'te ifa ettiği öğretmenlik anılarından bahseden Yurdağür, Yüksek İslam Enstitüsü'nde geçirdiği yıllardan ve kendilerinden ilim tefeyyüz ettiği hocalarından anekdotlar aktararak konuşmasına devam etti. Hafız Yusuf Ararat, Mahmut Bayram ve Mehmet Emin Saraç gibi ulemâ-yı kibârdan tefeyyüz imkanına nail olduğunu dile getiren Yurdağür, ders meclislerinde vuku bulan hadiselerden örnekler vererek hocalarının faziletlerinden bahsetti. Bu hadiselerden biri Mehmet Emin Saraç'ın Fatih Camii'ndeki ders halkasında meydana gelmektedir. Bir gün ders işlenirken Ali Ulvi Kurucu meclisi teşrif etmiş ve halkada bulunan ilim talebelerine dua etmiştir. Bir hafta sonra yapılacak Yüksek İslam Enstitüsüne giriş sınavına hazırlanan talebelere, sınavda muvaffakiyet temennisinde bulunmuştur. Sınav sonuçları açıklandığı zaman ders halkasında Ali Ulvi Kurucu'nun duasını alan talebelerin çoğu enstitüye giriş hakkı kazanmıştır. Yurdağür, son olarak hocası Bekir Topaloğlu

lu'nun hatıratından parçalar naklederek ilim talebelerine Topaloğlu'ndan mülhem şu tavsiyelerde bulundu: "Kur'an okumayı ihmal etmeyin ve her gün mutlaka üzerine düşünerek Kur'an-ı Kerim okuyun. Günlük hadis okumaları yapın, hadisle meşgul olun. Siyer, İslam Tarihi ve Medeniyet Tarihi okumaları yapın. Baş ucu kitabı edinin ve uyumadan evvel kitaptan parçalar okuyun." Yurdağür, değerli tavsiyelerini zikrettikten sonra Bekir Topaloğlu anısına Ahmet Karataş tarafından kaleme alınan şu beyitleri inşad ederek konuşmasına son verdi:

*Ufûl etti maârif menba'ı şems-i cihân-ârâ
Hitâb-ı "irci'i"yi gûş edip uydu münadiye
Karardı âlem-i mânâ yetim kaldı kelâm ilmi
Hazân rüzgârını estirdi çerh eyyâm-ı şâdiye
Ne müşkil hâl imiş eyvah bu firkat bu meşakkat âh
Değil dosta Hudâ göstermesin hattâ e'âdiye
Nice bin türlü âsâr ile dehre mührünü vurdu
Yed-i tûlâ idi vâkıftı efkâr ü mebâdiye
Emâlî Şerhi, Tevhîd ü Kelâm İlmi, Yeni Kâmûs
Bidâye fî Usûli'd-dîn âyândır Zât-ı Hâdî'ye
Gezer dillerde nâmı Te'vîlât'ın Hakk'a şûkr olsun
Bi-hamdillâh geçer hepsi eyâdiden eyâdiye
Eyâ şâh-ı ma'ârif müctehidsin asl u fer'e sen
Dolaşsın rûz u şeb yâdın o vâdiden bu vâdiye
Alemdâr-ı Resûlillâh idin ilm ü fazilette
O sancak düşmesin yâ Rabbi aslâ dest-i âdiye
Şeriatten hakikaten nişandır cümle âsârın
Felek durdukça cân versin nice cism-i cemâdiye
Çekip bir "âh u vâh" Ahmed teessürle dedi târih:
"Refik oldu Bekir Hoca İmâm Mâtürîdî'ye"*

Muhammet Çınar

Mücâveretü'l-Ulemâ

Mecid Mekki

11 Ağustos 2021



İSM yaz dönemini diğer dönemlerden ayıran hususlardan biri, Atık Vâlide Medresesi'nin bahçesinde birbirinden kıymetli hocalarla gerçekleştirilen İkinci Sohbetleri'dir. İkinci Sohbetleri ilim yolcularına her daim salık verilen "mücâveretü'l-ulemâ", yani âlimlerle beraber olma düsturunu tatbik etmenin yanında sayısız tecrübeye vakıf olmanın imkanını

da sağlıyor. Bu tecrübelere vâkıf olmak ve ilim yolunun emektarları olan hocalarımızla teşrik-i mesaide bulunmak, bilginin yalnızca azıklarından bir azık olduğu ilim heybesini doldurma yolunda bize ölçülemez miktarda katkıda bulunuyor.

Bu sohbetlerden birini 11.08.2021 tarihinde Mecid Mekki Hocamızla geçleş-

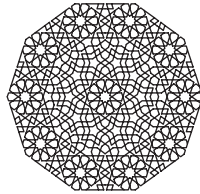
tirdik. 1957 yılında Halep'te doğan Mecid Mekkî, ilmî yolculuğunun önemli bir kısmını Mekke'de geçirdi. Lisans ve yüksek lisans derecelerini Mekke Ümmü'l-Kurâ Üniversitesinde aldı ve mezuniyetinin ardından uzun yıllar Mekke'de ikamet etti. Mekke'deki ikâmeti Mecid Mekkî'ye zamanın önemli âlim ve önderleriyle tanışma ve onlardan tefeyyüz etme imkânı sağladı. Nitekim o da ulemayla olan muhabbetini tanışmanın ötesine taşıyarak eserlerinin neşri ve isimlerinin yayılması hususunda çalışmalarda bulunarak onların ilim mirasına katkılarda bulundu.

Atik Valide Medresesi'nde gerçekleştirdiğimiz sohbetin önemli bir kısmını Mecid Mekkî Hocamızın zamanın önemli âlimleriyle geçirdiği bereketli vakitlere dair hatıraları oluşturdu. Hocamız başlangıçta ilmin mahiyetini, fıkıh kavramıyla birlikte değerlendirdi ve fıkıhın yalnızca delillerden hükümleri istinbat etmek olmadığını söyledi. Fıkıh bunun da ötesinde bir kavrayış melekesidir ve bu yalnızca bilgi edinmekle kazanılmamaktadır. Hocamıza göre, şartları gözetmek, halin gerektirdiklerini temin etmek ve bunlarla donanmak da fıkıhın kap-

Hocamız başlangıçta ilmin mahiyetini, fıkıh kavramıyla birlikte değerlendirdi ve fıkıhın yalnızca delillerden hükümleri istinbat etmek olmadığını söyledi. Fıkıh bunun da ötesinde bir kavrayış melekesidir ve bu yalnızca bilgi edinmekle kazanılmamaktadır. Hocamıza göre, şartları gözetmek, halin gerektirdiklerini temin etmek ve bunlarla donanmak da fıkıhın kapsamı içerisine girmektedir.

samı içerisine girmektedir. Hocamız daha sonra talebelik yıllarının başından itibaren kendilerinden istifade ettiği ve her biri zamanımızda etki bırakmış olan hocalarına değindi. Başta Abdulfettah Ebû Gudde olmak üzere Ali Tantâvî, Mustafa Zerkâ ve Ebu'l-Hasen en-Nedvî gibi kıymetli isimlerden bahsetti. Hocamız mezkûr âlimlerin tutum ve davranışlarını, ilimdeki titizliklerini ve bazı önemli çalışmalarını mevzu bahis ederek istifademize sundu. Sohbet, soru-cevap faslının ardından nihayete erdi.

Nedim Aydın



Kelam İlminde Yöntem ve Metodoloji

Prof. Dr. İlyas Çelebi

16 Ağustos 2021



İSM yaz programı kapsamında düzenlenen İkinci Sohbetleri'nde 16.08.2021 tarihinde İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. İlyas Çelebi konuk edildi. Genel olarak "İslami İlimlerde Yöntem ve Metodoloji" özel olarak ise "Kelam İlminde Yöntem ve Metodoloji" başlıklarının müzakere edildiği sohbette günümüzde-

ki yöntem tartışmalarına dair değerlendirilmelerde bulunuldu. İslami İlimlerin tedvîn ve tasnif çalışmalarının, usûl meselelerini düzenlemek için mi yoksa furû meselelerini düzenlemek için mi gerçekleştirildiği sorusuyla sohbete başlayan Çelebi, bu ilimler çerçevesinde teşekkül eden gelenekleri ifade eden kavramların analiz edilerek bu soruya şöyle cevap veri-

lebileceğini ifade etti: Tarikat, usûl gibi kavramlar, İslami ilimler çerçevesinde oluşan gelenekleri ifade eden kavramlar olup, her biri belirli bir nesne alanında nasıl hareket edileceğine işaret eder. Buradan hareketle rahatlıkla söylenebilir ki, İslami ilimlerin tedvîn ve tasnîf çalışmaları temelde usûl meselelerini düzenlemek içindir ve usûl, fûrûyu öncelemektedir.

Çelebi'ye göre İslamiyet'te usûlün üzerine bina edildiği temelde dört sacayağından bahsetmek mümkündür. Bunlar, vahiy, gelenek, dil ve insan-tabiat ilişkisidir. Bu unsurlardan ilk üçünün diğer disiplinlerce de çokça tartışıldığını dile getiren Çelebi, bu sebeple dördüncü unsuru yani insan-tabiat ilişkisini sohbetin temel konusu olarak tartışacağını ifade etti. Tabiat kanunları ile Tanrı arasında nasıl bir ilişki olduğu ilk dönemlerden itibaren düşünce geleneklerindeki temel sorulardan biri olagelmıştır. Ortaçağ boyunca tanrı-alem arasındaki ilişkiye dair temelde "hudûşçu" ve "sudûrcu" şeklinde ifade edebileceğimiz iki temel yaklaşım mevcuttur. "Hudûşçu" yaklaşım, alemin bütünüyle Tanrı'nın yaratmasıyla belirli bir zamanda meydana geldiğini ve alemdeki sürekliliğin Tanrı'nın her an yaratmasıyla gerçekleştiğini ifade eder. "Sudûrcu" yaklaşım ise Tanrı'nın sebep, bir bütün olarak âlemin sonuç olduğunu düşünen ve alemdeki nesnelere arasında zorunlu bir nedensellik varsayan tavrın genel adıdır. Tanrı tasavvuru ile de doğrudan ilintili olan Tanrı-alem ilişkisine dair yaklaşımlar metodolojiyi de etkilemiştir. Sudûrcu yak-

laşımın temsilcileri olan filozoflar, hudûşçu bir perspektifle alemde süreklilikten bahsedilemeyeceği ve bu sebeple sürekliliğin olmadığı yerde bir ilimden de söz edilemeyeceğini dile getirmişlerdir. Kelamcılar ise sudûrcu yaklaşımın iradesiz ve aleme müdahalesi söz konusu olmayan bir tanrı tasavvuruna sebebiyet verdiğini beyan etmişlerdir. Çelebi, Mâtürîdîlerin bu iki tavır arasında orta bir yaklaşım geliştirdiklerini ifade etti. Zira Mâtürîdîler, alemin işleyişini ilahi bilgi ile ilişkili bir kavram olan "hikmet" üzerine inşa etmişler ve böylece aleme dair bilgiyi hikmet kavramı ile sürekli hale getirmişlerdir.

Çelebi, 16. yüzyıl ile birlikte klasik dönemde insan zihni etrafında gelişen varlık araştırmasının artık bizzat nesnenin fiziksel gerçekliğini dikkate alan bilimsel bir yapıya kavuştuğunu ifade etti. Çelebi'ye göre yöntem olarak tecrübenin esas alındığı bu anlayışa İslam dünyası uzun bir süre mesafeli durmuştur. İslam dünyasında 19.yüzyılda başlayan bu tartışmaların serüveni ilk olarak Hindistan'dan başlamış, daha sonra Mısır'a oradan da İstanbul'a intikal etmiştir. 16. yüzyıl ile başlayan bu yeni bilimsel paradigma İslam dünyası tarafından yaklaşık iki yüzyıl boyunca ihmal edilmiştir. Bu sebeple bugün Müslümanların bu yeni yöntemi ve bu yöntem etrafında oluşan bilgi birikimini merkeze alması ve İslami kaynaklarla uyumlu yeni bir paradigma oluşturması gerekmektedir.

Ahmet Emin Akyüz

İlim-Amel Birlikteliği Üzerine

Prof. Dr. Recep Şentürk

18 Ağustos 2021



İlimler ve Sanatlar Merkezi tarafından gerçekleştirilen “İkinci Sohbetleri” kapsamında 18.08.2021 tarihinde hocamız Prof. Dr. Recep Şentürk misafir edildi. Sohbet iki tema çerçevesinde gerçekleşti. İlk olarak, ilim-amel birlikteliğinin ve faydalı ilmin ne anlama geldiğinin açıklandığı sohbette daha sonra ise Amerika’daki Müslümanların hayatına ışık tutuldu. Müslümanın, yalnızca ilimle kifayet etmesinin yanlış olduğunu dile getirerek

söze başlayan Şentürk, Müslümanca bir hayatın ilim-amel birlikteliği üzerine tesis edilmesinin gerekliliğine dikkat çekti. Bu gerekliliğe işaret eden en bariz göstergelerden birisi, ilim ile amel etmemenin İslam’da münafıklık alameti sayılmasıdır. Aynı zamanda amele dönüşen ilmin “faydalı ilim” (ilm-i nafi’) olarak, amele dönüşmeyen ilmin ise “faydasız ilim” (ilm-i gayri nâfi’) olarak nitelenmesidir. Bununla birlikte, insan için amel etmeyeceği bir

ilmi taşıması yalnızca yüküdür. Zaten amel etmek için öğrenilmeyen bir ilim başka bir takım dünyevi menfaatleri insanın gayesi haline getirir. Amel dışında dünyevi gayelere matuf bir ilim ise İslam'ın insandan beklediği tutuma muhaliftir. İlmin mukaddes bir şey olduğunu dile getiren hocamız, İslam hukukunda mukaddes şeylerin ticaret malı olamayacağına dikkat çekerek ilmin de bir kazanç aracı olamayacağını ifade etti. Şentürk, "ilim" kavramına açıklık getirdikten sonra "amel" kavramının mefhumunu netleştirerek konuya devam etti. Amelin tek bir seviye olmadığını belirten Şentürk, (1) şirkten kaçınıp tevhide iman etmek, (2) haramdan kaçınıp farzları yerine getirmek, (3) sünnetleri yerine getirip mekruhlardan kaçınmak, (4) adabı yerine getirmek şeklinde dört seviye amelden bahsetti. Müslümanın gayesinin dördüncü seviye amel olması gerektiğini ifade eden Şentürk, bu seviyenin Hz. Peygamber'in (sav) yaptığını yapmak, terk ettiğinden de uzak olmak anlamına geldiğini belirtti. Zira insanın gayesi kendi kalbini Hz. Peygamber'in (sav) kalbine benzetmektir. Hz. Peygamber'in kalbinin en önemli özelliği ise Allah'tan gafil olmamasıdır. İlim ve amel kavramlarına ve bunlar arasındaki ilişkiye netlik kazandıran Şentürk, konuya Avrupa'da İslam'ın haliha-zırdaki durumunu tasvir ederek devam etti.

İslamofobi çalışmalarının yaygın bir şekilde devam etmesine rağmen, İslam'ın dünyada en hızlı yayılan din olduğuna dikkat çeken Şentürk, aynı zamanda Müslümanların sosyal tabaka olarak da yükselişe geçtiğine işaret etti. Özellikle Amerika'daki insanların Müslümanlığı tercih etmelerinde temelde

üç saik bulunduğunu belirten Şentürk, bu saiklerin siyahiler ve beyazlar için farklılık arz ettiğini dile getirdi. Siyahilerin İslam'ı tercih etmelerindeki temel unsur, kendi kökenlerini keşfetmeleri ve bunun yanı sıra Müslümanlar arasında kardeşlik temelinde bir eşitliğin bulunduğunu idrak etmeleridir. Zira siyahiler, kendi kökenlerine yönelik araştırmaları sonucunda İslam'a yöneliyorlar ve aynı zamanda kendilerine yönelik ayrımcı tavırlar karşısında İslam'ın eşitlikçi tutumunu fark edince İslam dinini tercih ediyorlar. Beyazlar söz konusu olduğunda ise onlar, insanın dünyadaki anlamına ilişkin bir soruşturmaya, İslam'ın bütünlüklü ve tatmin edici bir cevabı olması sebebiyle İslam'ı tercih ediyorlar. Bugün için Amerika'daki en büyük eksiğin gençlere İslam'ı öğretecek bir kurumun bulunmamasını tespit olarak ortaya koyan Şentürk, bunun sebebinin sahâbedeki cihâd ruhunun kaybedilmesi olduğuna dikkat çekti. Bunun anlamı, bugün için Türkiye'den Amerika'ya seyahat eden Müslümanların yalnızca "almak" için yolculuk yaptığı, aslında "vermenin" çok daha öncelikli ve değerli olduğunun göz ardı edildiğidir. Zira ashâb Hz. Peygamber'den tefeyyüz ettikleri bilgilerin çok değerli olduğuna inanarak bu bilgileri dünyanın her köşesine taşımak için say-ü gayret etmişlerdir. Bizim de bugün aynı amaç ve azimle bu çabayı sürdürmemizin zorunlu olduğunu belirten Şentürk, bu yolda yöntemimizin "sevgi" olması gerektiğini ifade etti. Hz. Peygamber'in (sav) "Hediyeleşmek sevgiyi artırır." hadisine atıfta bulunan Şentürk, sevginin hediyeleşerek artacağını dikkatimize sundu.

Ahmet Emin Akyüz

Çağımızda Kelam Eğitiminin Önemi

Dr. Öğr. Üyesi Hamza el-Bekrî

8 Eylül 2021



İSM yaz programı faaliyetlerinin önemli bir parçasını oluşturun İkinci Sohbetleri kapsamında, İbn Haldun Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi öğretim üyelerinden Dr. Hamza el-Bekrî konuk edildi. Konuşmanın ana temasını “Çağımızda Kelam İlmini Öğrenmenin Önemi” olarak belirleyen Bekrî, konuşmasını ana başlık altındaki birçok farklı alt başlığa

değinerak gerçekleştirdi. Bekrî'nin değindiği birinci başlık, ilimlerin taksim ve tarifine dair. İlimleri temelde amelî ve nazarî olarak iki kısma ayıran Bekrî, ana maksadı pratik (uygulama) olan ilimleri amelî, asıl gayesi bilmek olan ilimleri nazarî başlığı altında değerlendirdi. Kelam ilmini de nazarî ilimler başlığı altında değerlendirerek nazarî ilimlerin yapısını

oluşturan akıl, nazar, istidlal gibi kavramları tarif eden Bekrî, bu ilimlerin yapısına dair açıklamalarda bulundu. İkinci alt başlığını aklın İslami ilimlerdeki rolü olarak belirleyen Bekrî, nazari ilimlerin yapısı üzerinden aklın günümüz çağında dönüşen ve değişen konumunu açıkladı. Bekrî, çağın değişen şartlarında aklın İslami ilimlerdeki konumunun tekrardan yükseltilmesi gerektiğine temas etti ve modern akıl anlayışından örnekler sundu. Aklın konumunu hakikate ulaştıran bir araç olarak tayin eden Bekrî, İslami ilimlerde aklın konumuna dair yaptığı açıklamalardan sonra bu anlayışın karşıtı bir kavrayış olarak batı felsefesinin değişen akıl algısından bahsetti. Kant'ın hakikat anlayışı, hakikatlerin eşyanın dışında olduğu anlayışına dayanan bilimler taksimi ve bu anlayışın fark edilmeksizin İslam düşüncesine de dahil olduğuna dair izahlarda bulundu. İkinci alt başlığın asıl mesajını çağımızda batı felsefesinin tam olarak kavranılarak aklın İslami ilimlerdeki konumuna tekrar yükseltilmesinin zorunluluğu olarak belirleyen Bekrî, sözü üçüncü bir alt başlık olarak kelam ilminin kendi iç yapısına ve bu yapının çağımızın sorunları ile olan ilişkisine getirdi.

Kelam ilminin bilgiye ulaştıran en önemli araçlarından olan nazar ve istidlali kelam ilminin geniş tanımını içerisinde anlatan Bekrî, bu iki araç üzerinden kelamın asıl maksadının nazari meseleler olduğunu, pratik alana dair problemlerin çözümüne yapısı ve maksadı gereği doğrudan katkı sağlayamayacağını, fakat her asırda var olan itikadi prob-

Bekrî, çağın değişen şartlarında aklın İslami ilimlerdeki konumunun tekrardan yükseltilmesi gerektiğine temas etti ve modern akıl anlayışından örnekler sundu. Aklın konumunu hakikate ulaştıran bir araç olarak tayin eden Bekrî, İslami ilimlerde aklın konumuna dair yaptığı açıklamalardan sonra bu anlayışın karşıtı bir kavrayış olarak batı felsefesinin değişen akıl algısından bahsetti. Kant'ın hakikat anlayışı, hakikatlerin eşyanın dışında olduğu anlayışına dayanan bilimler taksimi ve bu anlayışın fark edilmeksizin İslam düşüncesine de dahil olduğuna dair izahlarda bulundu.

lemlerin çözümünde kelamın asıl maksadını icra edeceğini, nitekim günümüz pratik sorunlarının temelinde de bu itikadi şüphelerin yattığını zikretti. Çağımız itikadi, ahlaki, siyasi ve kültürel problemlerinin batı felsefesinin var olanları kavrama biçimi ile doğrudan alakalı olduğunu, çağın farklı alanlara dair sorunlarının kalıcı çözümleri için kelam ilminin klasikteki ilim anlayışından kopmadan öğrenilmesi gerektiğini, bu alt başlığın en temel mesajlarından birisi olarak ortaya koydu. Kelamın yapısı, mahiyeti, amacı ve değerine dair kıymetli tespitlerde bulunan hocamız, öğrencilerden gelen soruları cevaplayarak konuşmasını sonlandırdı.

Hüseyin Samur

İnsan, Mekân, Medeniyet

Prof. Dr. Mustafa Kara

15 Şubat 2022



Bursa'da gerçekleştirilen İSM dönem arası kış kampında 15 Şubat 2021 tarihinde Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Emekli Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mustafa Kara ile bir oturum gerçekleştirildi. Oturum öncesinde katılımcılar tarafından okunan *Gönül Mektupları* ve *Gençlerle Gönül Gönüle* isimli kitapları üzerine konuşuldu.

Mustafa Kara, insan, şehir ve medeniyet kavramlarının ne anlama geldiği ve birbirleri ile irtibatını ortaya koyan bir girizgâh yaptı. Bu bağlamda insan kelimesinin ne anlama geldiğini açıklayarak sözlerine başlayan Kara, kelimenin kökenine ilişkin temelde iki görüşün bulunduğunu ifade etti. Bunlardan ilki, insan kelimesinin “nisyan” kökünden türediği

şeklindeki görüştür. “Unutmak” anlamına gelen nisyan aynı zamanda insanın en temel özelliklerinden birisidir. Kara, peygamberlerin hatırlatıcı olma vasfının insanın bu özelliği ile irtibatlı olduğunu ve peygamberlerin insana unuttuğunu hatırlatmak için gönderildiğini ifade etti. İnsan kelimesinin kökenine ilişkin bir diğer görüşün “ünsiyet” olduğunu dile getiren Kara, bu kelimenin dost anlamına geldiğini ifade etti. İnsanın dost olabilen ve dostluğunu sürdürebilen bir varlık olarak tanımlanabileceğini ifade eden Kara, dostluğun son noktasının Allah ile dost olmak olduğunu ve Kur’ân-ı Kerim’in bunu “Evlîyâullah” kelimesiyle dile getirdiğini beyan etti.

Kara, insan kelimesine ilişkin açıklamalarından sonra mekân kelimesinin ne anlama geldiğini ortaya koyarak sözlerine devam etti. İnsanoğlunun unuttuğunu hatırlaması için mekânın şart olduğunu, zira hatırlamayı sağlayan eğitimin ancak bir mekanla mümkün olduğunu dile getirdi. Bu konuda Suriye’yi örnek veren Kara, Türkiye’ye göç eden Suriyeli çocukların her ne kadar eğitim alsalar da mekânsal aidiyetleri bulunmadığı için eğitimlerinin hep eksik kalacağını belirtti. Mekân kelimesi ile irtibatlı bir diğer ise kavram şehirdir. Kara’ya göre şehirler birer meşher yani sergi salonlarıdır. Şehirlerdeki medeniyet yadigarlarının her birini sergi salonundaki tablolara benzeten Kara, bize düşen vazifenin öncelikle bu tabloları korumak, sonra okumak, sonra da anlamak olduğunu söyledi.

İnsan ve mekân kavramından sonra medeniyet kavramını açıklayan Kara, insanoğlunun yeryüzünde kurduğu en büyük orga-

“Unutmak” anlamına gelen nisyan aynı zamanda insanın en temel özelliklerinden birisidir. Kara, peygamberlerin hatırlatıcı olma vasfının insanın bu özelliği ile irtibatlı olduğunu ve peygamberlerin insana unuttuğunu hatırlatmak için gönderildiğini ifade etti.

nizasyonun medeniyet olduğunu belirtti. Tarihsel süreçte ortaya çıkan büyük medeniyetlerin üç sac ayağı üzerine kurulu olduğunu zikreden Kara, büyük medeniyetlerin bu üç alanda vasıflı şahsiyetlerin yetişmesiyle ortaya çıktığını belirtti. Bu alanlar; (a) ilim ve irfan alanı, (b) fikir ve felsefe alanı, (c) güzel sanatlar alanı. Kara, vasıflı insandan kastının ne olduğunu şu şekilde açıkladı: Ürettiği fikir ve sanata başka medeniyetlerin bigâne kalamayacağı ve öğrenmeye ihtiyaç duyacağı seviyede bilgi üreten kişi. Bir dönem Avrupalıların, İslam dünyasında üretilen bilgi birikimini temellük etmek için Osmanlı medreselerine Arapça öğrenmeye gelmelerini örnek veren Kara, İslam’ın da benzer tecrübeyi tercümeler döneminde yaşadığını hatırlattı. Bu açıdan bakıldığında her medeniyetin başka bir medeniyeti taklitle yola çıktığını ve sonrasında tahkike erdiğini rahatlıkla söyleyebileceğimizi ve her medeniyetin kendinden önceki medeniyetten etkilendiğini belirterek sözlerini sonlandırdı. Oturum, öğrencilerimizin kitaplar hakkındaki sorularının ardından çekilen hatıra fotoğraflarıyla nihayete erdi.

Ahmet Emin Akyüz

İlim Yolculuğunda Karşılaşılan Zorlukları Aşmak

Prof. Dr. Bekir Kuzudişli

20 Temmuz 2022



İSM 2022 yaz programı kapsamında haftalık olarak Valide-i Atik Medresesi'nde düzenlenen İkinci Sohbetlerinin ilkinde İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Öğretim Üyesi ve İSM Yönetim Kurulu Üyesi Prof. Dr. Bekir Kuzudişli konuk edildi. Sohbetin başında kendi ilim yolculuğundan, onu bu yola çıkaran sebeplerden bahseden Kuzudişli, dinleyicilere

onları da bu ilim yolculuğuna çıkaran sebebin aynı olduğunu hatırlattı. Kuzudişli, ilim yolculuğunun asıl gayesinin Hz. Peygamber'den (sav) günümüze kadar ulemanın gayreti ile nesilden nesile sahih olarak bize ulaşan dinimizi yine sonraki nesillere sahih olarak aktarmak olduğunu vurguladı. Kuzudişli, bunu yapmak için önce dini sahih olarak öğrenmek, yaşa-

mak, öğretmek ve yaşanması için yaygınlaştırmının gerektiğini, bu misyonu yerine getirebilmek için her birimizin hayatımızda birtakım yol ayrımlarından geçerek ilim talibi olmayı seçtiğimizi, dolayısıyla ilim taliplerinin genel anlamda ortak dertlerinin bu çerçevede bir görevi ifa etmek olduğunu ifade etti. Bu görev ise sarp yokuşları, dikenli yolları olan uzun bir yolculuktur.

Sohbetin devamında bu görevi ifa etme yolculuğunda karşılaşılan en büyük zorluğun niyeti daima sahih tutmak olduğunu ifade eden Kuzudişli, bunun ne kadar zor olduğunu ulemadan birinin şu sözüyle örneklemiştir: “Hayatım boyunca beni, niyetimi sahih tutmaktan daha çok yoran bir şey olmadı.” Böyle olması doğal bir durumdur. Zira kalp daima başka niyetlere kayar. Zaten kalp, ismini bu (dönmek, eğilmek) özelliğinden almaktadır. “Ya mukallibel kulûb sebbit kalbî ‘alâ dînîk” duasını Peygamberimiz’in (sav) daimî bir zikir olarak yapması bizim de her daim bu duayı zikrimizde tutarak niyetimizi yenilememiz gerektiğine işaret eder. Kur’an’dan sonra en muteber kitabımızın muellifi olan Buhari, kitabına “innemel a’mâlu bi’n-niyat” hadisi ile başlamaktadır. Normalde bed’ul-vahey ile başlanan bu telif türünde İmam Buhari’nin bu hadisle başlamasını şârihler şöyle açıklamaktadır: Buhari kitabına bu hadisle başlamakla okuyucularına bu kitabı okumalarındaki niyetlerinin sahihliğini, aynı zamanda kendisinin bu kitabı yazmadaki niyetini sorgulatıp hatırlatma yapmaktadır. Bu örneklerde de şahit olduğumuz üzere niyeti tashih etmek fevkalade önemli bir meseledir. İlim talipleri bu hususta çok dikkatli olmalıdır.

Diğer bir mesele ise ilmin temenni ile değil büyük bir gayret ve cehd ile olduğu gerçeğidir. “el-ilmu bi’t-taallum” hadisinden de anlaşılacağı üzere ilim tahsili bir tekellûf yani uzun süreç isteyen bir gayret sonucu elde edilebilir.

Diğer bir mesele ise ilmin temenni ile değil büyük bir gayret ve cehd ile olduğu gerçeğidir. “el-ilmu bi’t-taallum” hadisinden de anlaşılacağı üzere ilim tahsili bir tekellûf yani uzun süreç isteyen bir gayret sonucu elde edilebilir. Tam da bu noktada karşımıza çıkan bir diğer zorluk zaman yönetimidir. Müslüman bir ilim talibi asla zamanını boşa harcamamalıdır. Bu konuda Hz. Peygamber’in (sav) “İki nimet vardır ki insanların çoğu bu konuda aldanmıştır; sıhhat ve boş vakit” hadisine işaret eden Kuzudişli, bu hadis-i şerifi bir uyarıcı olarak daima zihnimizde tutmamız gerektiğini ifade etti.

Son olarak Türkiye’de ve sonrasında dünyada ilmi havanın değişmesine, daha sahih bir ilmi havanın hâkim olmasının gerekliliğine değinen Kuzudişli, bu hedef için çok gayret etmemiz gerektiğini ifade etti. Bunun da ancak Müslümanca bir ahlak, yaşantı ve ilmi şahsiyet sahibi olmakla, ilmi havayı başkalarının yönetmesine izin vermemekle ve bunu kendi öz değerlerimizle yapmakla mümkün olabileceğini söyledi. Kuzudişli, bu şuurla ilmi hayatımızı sürdürecektir, sak birçok zorluğu ve engeli aşabileceğimiz tavsiyesi ile sohbetini hitama erdirdi.

Ömer Faruk Bingöl

Hasbihal

Prof. Dr. Recep Şentürk

27 Temmuz 2022



Geleneğimizin hem ilmi hem de irfanî tazammun ettiği, nice vesilelerle izhâr edilebilir. Bunun en mümtâz örneklerinden biri de medreselerdeki ikindi sohbetleridir. Yoğun bir muhtevaya sahip bu sohbetlerdeki temel gaye, talebinin iman, ahlak ve şuur bakımından irşâd edilmesidir. Bu vesileyle, ilmin karargâhı olan medreseler ve talebeleri irfan ile de kucaklaşma imkânı bulmaktadır.

Geleneğimizin iftihar ettiğimiz bu uygulamasını ihyâ etmek amacıyla medresemizde icra ettiğimiz ikindi sohbetlerinden ikincisi İSM Yönetim Kurulu Başkanı Prof. Dr. Recep Şentürk ile yapıldı. Şentürk'ün sohbetinin ekseni İSM'nin niçin kurulduğu ve hangi hedeflerle büyümeye devam ettiğiydi. Şentürk'e göre bu soruların en temel cevabı İslam'ı yaşayacak ve yaşatacak ulemayı yetiştirmektir. Ulema

olmadan müstakim bir İslam toplumu tesis edilemez. Mamafih, çetrefilli modernleşme tecrübemiz ve maruz kaldığımız ciddi kırılmalar neticesinde azledilen ulemanın bıraktığı boşluk, “hüdâinâbit” aydın ve akademisyen tipleri tarafından hâlâ doldurulabilmiş değildir. Mezkûr iki tipin mahiyetleri gereği böyle bir yükü omuzlamaları da zaten mümkün görünmemektedir. O hâlde bizim ulemaya ihtiyacımız vardır ve İSM de bu ihtiyacı gidermek için katkıda bulunma amacıyla teşekkül etmiştir.

Şentürk’ün vurguladığı bir diğer husus, âlimin, akademisyen ve aydından farklı olarak ilim ve irfanı şahsında cemetmesi gerektiği idi. Akademisyen ve aydın için esas olan bilgiye erişmek iken, Müslüman âlimin ilmiyle amel etmek ve ilmini ibadullahın istifadesine sunmak gibi vazifeleri vardır. Zira âlim, peygamber varisidir. Dünyevî menfaat beklemeksizin, yalnızca rıza-ı ilâhî niyetiyle yerine getirmesi gereken sorumluluklarla mesuldür. Bu bakımdan âlim yalnızca ilimle yetinemez, irfân, ahlak ve irşâd ile de bezenmesi îcap eder.

Şentürk’ün altını çizdiği bir başka husus, bu âlim tipinin günümüz şartlarına mukabil donanması lazım gelen diğer unsurlar oldu. Halihazırda içinde bulunduğumuz şartlar altında yalnızca Arapça ve Türkçe ile iktifâ edemeyeceğimizi, evrensel bir bilim dili haline gelen İngilizceyi de ağızımıza katmak zorunda olduğumuzu vurguladı. İlâveten, bugünkü dünyayı ve insanı anlamak için sosyal bilimlerden de bîgane kalamayaca-

Çetrefilli modernleşme tecrübemiz ve maruz kaldığımız ciddi kırılmalar neticesinde azledilen ulemanın bıraktığı boşluk, “hüdâinâbit” aydın ve akademisyen tipleri tarafından hâlâ doldurulabilmiş değildir. Mezkûr iki tipin mahiyetleri gereği böyle bir yükü omuzlamaları da zaten mümkün görünmemektedir. O hâlde bizim ulemaya ihtiyacımız vardır ve İSM de bu ihtiyacı gidermek için katkıda bulunma amacıyla teşekkül etmiştir.

ğımızı belirtti. Şentürk’e göre âlimin görevi yalnızca bir zaman diliminde işlevsel olmuş ezberlerin şâkirdliğini yapmak değil, o günkü şartlar altında sunulabilecek en isabetli ve istifâdeli hizmeti sunmak olduğu için İngilizce ve sosyal bilimlere teveccüh etmek bugünün âlim adayları için elzemdir.

Şentürk sohbetini hitama erdirirken İSM’nin bugün ihtiyaç duyulan âlim tipini yetiştirme hedefinde olduğunu ve bunun için her birimizin zikrettiği hususlara ihtimam göstermemiz gerektiğini bir kere daha hatırlattı. Buna göre âlim adayları olarak bizler, her şeyden evvel Allah rızasını gözetmeli ve dünyevî menfaat beklememeli, ilim ile yetinmeyip irfân ile de süslenerek öğrendiklerimizle amel etmeli ve de zamanın gerektirdiği tecdidi, gelenek çerçevesinde gerçekleştirerek daima diri kalmalıyız.

Mehmet Buğra Sezer

Müslümanca Hayat

Şeyh Muhammed Emin el-Hulvanî

3 Ağustos 2022



İSM yaz programı kapsamında düzenlenen İkinci Sohbetleri'nde Daru'l-Qasim yöneticisi Şeyh Muhammed Emin el-Hulvanî konuk edildi. Hulvanî sohbetine günahın bu denli arttığı bir dönemde İslam'la müşerref olduğumuz için şükretmemiz gerektiğini dile getirerek başladı. Pek çok insanın İslam'ı bilmediğini veya yanlış bildiğini belirtti. Müslümanca

duruşumuzun ve diğer insanlara tebliğ faaliyetlerimizin nasıl olması gerektiği hakkında değerlendirmelerde bulundu. Hulvanî, bir alimin yapması gereken en öncelikli üç şeyden bahsetti. Ona göre bunların ilki, İslam dinini gerçek anlamıyla kavramaktır. Bu bağlamda marifetullah ve Peygamber'in (sav) sünnetine ittibayı ele alan Hulvanî, sünnete ittiba-

nın ibadet, ahlak, âdâb-ı muaşeret ve muamelelerimize yansımalarıyla gerçekleşeceğini dile getirdi. “Eğer Allah’ı seviyorsanız bana uyunuz ki Allah da sizi sevsin ve günahlarınızı bağışlasın.” mealindeki ayet-i kerimenin buna işaret ettiğinden bahsetti. İtikadımızı Resulullah’tan (sav) öğrendiğimizi ve bu itikadın da her şeyin Allah’ın elinde olduğuna inanmak olduğunu hatırlattı. Yine bu doğrultuda duanın önemini vurguladı ve duanın fikrin üstünde olduğunu belirtti. İkinci olarak insanları hidayete çağırma yöntemlerini araştırmamız ve bu düzlemde, insanlığın ilmi geleneğinin incelenmesinin önemli olduğunu belirten Hulvanî, fikri değişim süreçlerinin ortaya konulmasının zaruretine dikkat çekti. Alimin yapması gereken bir diğer ve son noktanın ise, talebe-ye ahlak ve muamelatı öğretmek, insanların bakışlarını analiz etmek ve düzenlemek, ayrıca davetin keyfiyeti hakkında müşaverede bulunmak olduğunu ifade etti.

Müslümanların üç büyük sorumluluğu olduğunu zikreden Hulvanî, bunların dini koruma, kafirle çatışma ve dava bilinci olduğunu dile getirdi. Gayrimüslimlerle olan ilişkilerin esaslarına değinen Hulvanî, bunu “İslam her türlü beşerî düzenin üstündedir” kabulüyle temellendirmektedir. Bu düzlemde davetimizin en güzel ve en güçlü davet olduğunu, akidemizin insanlar için en hayırlı akide olduğunu ve son olarak İslam’ın insanlığın içinde bulunmuş olduğu her türlü sıkıntıya bir çözüm sunduğunun bilincinde olunması gerektiğini dile getirdi. Hulvanî, sohbetin ilerleyen vakitlerinde Amerika’daki İslami faaliyetler hakkında bilgi verdi ve bu konuda gelen bazı soruları

Müslümanların üç büyük sorumluluğu olduğunu zikreden Hulvanî, bunların dini koruma, kafirle çatışma ve dava bilinci olduğunu dile getirdi. Gayrimüslimlerle olan ilişkilerin esaslarına değinen Hulvanî, bunu “İslam her türlü beşerî düzenin üstündedir” kabulüyle temellendirmektedir. Bu düzlemde davetimizin en güzel ve en güçlü davet olduğunu, akidemizin insanlar için en hayırlı akide olduğunu ve son olarak İslam’ın insanlığın içinde bulunmuş olduğu her türlü sıkıntıya bir çözüm sunduğunun bilincinde olunması gerektiğini dile getirdi.

yanıtladı. İlmin nasıl elde edileceği sorusuna istinaden ilmin, hilm ile elde edileceğini ifade ederek nefsimizi te’dir etmemiz gerektiği tavsiyesinde bulundu. İlim talibinin bu doğrultudaki sorumluluklarını hatırlatmayı da ihmal etmedi. Bir başka soruya cevaben ise Batı’daki İslami faaliyetlerin nasıl gerçekleştiğine değinerek bu faaliyetlerinin siyasi hürriyetler çerçevesinde yapıldığını, ayrıca iş adamı, tıpçı, hukukçu ve çeşitli mesleklere sahip Müslümanlardan da istifade edildiğini söyledi. Sohbet sonunda İSM ailesini Batı’da kurulan lisanslı ilk medrese olan, Hulvanî’nin yöneticiliğini üstlendiği Chiago merkezli “Daru’l-Qasim Geleneksel İslami Yükseköğrenim Enstitüsü”ne davet eden Hulvanî, teşekkürlerini dile getirdi.

Halil İbrahim Okşar

Yazmak Üzerine

Doç. Dr. Ahmet Murat Özel

10 Ağustos 2022



İSM yaz programı kapsamında düzenlenen İkinci Sohbetleri'nde İbn Haldun Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Ahmet Murat Özel konuk edildi. Genel anlamda "Yazım Türleri" ve özel anlamda "Yarı Akademik Yazım" konularının üzerinde durulduğu sohbette, sayısal bilimlerin işleyiş tarzı, sosyal bilimlerin tesis edilme ve tarihe kendini kabullendirme

süreci gibi meselelere temas edildi. Fakültelerin temel işlevinin, farklı sesleri gü-rültü koparmadan bir araya getirmek olarak açıklayan Özel, fakültenin kazanımlarından birisinin de fikirler hakkında temel cümleleri zihne yerleştirmek olduğu üzerinde durdu. Öğrencilik dönemi ve günümüz arasında yaptığı kıyaslamada günümüzde hoca neslinin daha incelikli bir

niteliğe kavuştuğunu belirtti. Özel, yazma yetisinin hocayla elde edilemeyeceğine değindikten sonra yazının ipuçları hakkında şu bilgileri paylaştı: Üniversite çevrelerinde sürekli karşılaştığımız yazı türü akademik yazı türüdür. Akademik yazı türü de: (a) Saf akademik yazı türü, (b) Yarı akademik yazı türü olarak ikiye ayrılmaktadır. Saf akademik yazı türü kurallarla işleyen, terminolojinin kullanıldığı, akademik şartların arandığı bir türdür. Dolayısıyla sosyal bilimlerle ilgili makalelerin okunma sayısının yirmi civarında olması şaşırtıcı gelmemelidir. Çünkü bu yazı türü sınırlı bir zümreye hitap etmektedir. Belirli bir alanın uzmanlarını ve yazarın zihninde hayalini kurduğu muhatap grubunu göz önüne aldığımızda, sosyal bilim yazılarının okunmasıyla ilgili veriler daha anlaşılır hale gelebilir. Bu durumu daha anlaşılır kılmak için tarihi süreçten de bahsetmek mümkündür. Laboratuvarında elde edilen buluşlar hem ekonomik bakımdan hem de savaş çalışmaları bakımından devlete gözle görülür bir yarar sağlamıştır. Bu sebeple, tarihe baktığımızda sayısal bilimlerin genellikle sarayda kendine yuva bulduğu ve devlet erkânı tarafından sahiplenildiği görülür. Sosyal bilimlere ise işleyiş prensipleri bakımından laboratuvar ortamıyla uyumluluk arz etmemektedir. Bu temel farklılıklardan dolayı sosyal bilimler kendileri için “üniversite” adını verdikleri yeni bir ortam hazırlamışlardır. Burada yetişen insanların temelinde iki borcu vardır. Birincisi ilmi çevreye olan borç. Bu borç zaten saf akademik yazı türüyle ifa edilmektedir. İkincisi ise kamuya olan borçtur. Özel,

Belirli bir alanın uzmanlarını ve yazarın zihninde hayalini kurduğu muhatap grubunu göz önüne aldığımızda, sosyal bilim yazılarının okunmasıyla ilgili veriler daha anlaşılır hale gelebilir. Bu durumu daha anlaşılır kılmak için tarihi süreçten de bahsetmek mümkündür. Laboratuvarında elde edilen buluşlar hem ekonomik bakımdan hem de savaş çalışmaları bakımından devlete gözle görülür bir yarar sağlamıştır. Bu sebeple, tarihe baktığımızda sayısal bilimlerin genellikle sarayda kendine yuva bulduğu ve devlet erkânı tarafından sahiplenildiği görülür.

bu borcun ise yarı akademik yazıyla ödenebileceğini vurgulamaktadır. Nitekim yazarın zihnindeki muhatap kitlenin sınırlarını genişleten bu yazı türü, daha fazla kişinin ilgisini çekecek ve yeni şeyler kazandıracak özelliklere sahiptir. İçerik olarak akademik ama üslup bakımından popüler yakalayan bu yazı türünde yetkinleşme sürecinden de bahseden Özel, düzenli olarak yazı yazmayı vurgulu bir biçimde tavsiye etti. Bununla birlikte bu türün iyi örneklerini okumak, içinde bulunulan üniversite ortamının rutin konularından ara ara sıyrılıp farklı dünyaları olan gruplarla bir arada bulunmak da geliştirici faaliyetler arasında yer alır. Özel’in sohbeti katılımcılardan gelen sorulara verilen cevaplarla son buldu.

Ferhat Tekin

Yeni Dünya Düzeninde Uluslararası İlişkiler ve Türkiye'nin Konumu

Ahmet Arda Şensoy

17 Ağustos 2022



Valide-i Atik Medresesi'nde düzenlenen İkinci Sohbetleri başlığı altında, The University of Nottingham'da doktora çalışmalarına devam eden Ahmet Arda Şensoy ağırlandı. Sohbetle uluslararası ilişkiler disiplininin ortaya çıkışı, tarihsel süreci ve Türkiye'nin uluslararası sistemdeki konumu değerlendirildi.

Uluslararası ilişkiler disiplininin, yüz yıllık bir geçmişe sahip olan yeni bir araştırma alanı olduğuna dikkat çekerek konuşmasına başlayan Şensoy, bu disiplinin ortaya çıkışının Birinci Dünya Savaşı sonrasına tekabül ettiğini söyledi. Bu türden büyük yıkımlara sebebiyet veren savaşların nasıl engellenebileceği sorusu etrafında şekillenen disiplin, bu açıdan savaş

merkezli bir disiplin olarak hayat bulmuştur. Liberal düşüncenin uzantısı olarak varlık bulan disiplin, özellikle Woodrow Wilson'un 1. Dünya Savaşı sonrasında izlediği politika ile şekillenmiştir. Wilson, devletler arasındaki iş birliği ve ekonomik bağımlılığın böylesi savaşları engelleyeceğini düşünmektedir. Çünkü ekonomik ilişkilerle birbirine bağımlı devletler arasındaki savaş, her iki tarafın da zarar görmesiyle sonuçlanır.

Şensoy, İkinci Dünya Savaşı'nın, Amerika'nın Birinci Dünya Savaşı sonunda kurmak istediği uluslararası düzeni kabul etmeyenler tarafından çıkarıldığını ifade etti. Birinci Dünya Savaşı'na nispetle çok daha geniş alanlara yayılan bu savaş sonunda Amerika, Birinci Dünya Savaşı'nda olduğu gibi uluslararası sistemi inşa ettikten sonra geri çekilen bir devlet pozisyonundan daha müdahaleci bir pozisyona geçmiştir. Bunun en net göstergesi ise Amerika'nın İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Milletler Cemiyetini revize ederek Birleşmiş Milletler'i kurması ve beş daimi üye sistemine geçmesidir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerika, uluslararası sistemi tek başına kuran bir devlet pozisyonunu kaybetmiş, bunun yerine Sovyetler Birliği ile birlikte farklı kutuplarda olmalarına rağmen uyum halinde çalışan iki süper güçten birisi konumuna düşmüştür.

1949-1991 yılları arasındaki soğuk savaş döneminde büyük savaşların meydana gelmediğini, bunun yerine vekalet savaşı adı verilen ve büyük devletleri temsil eden küçük gruplar arasındaki savaşlara şahitlik ettiğimizi ifade eden Şensoy, soğuk savaş sonrası dönemde Sovyetler Birliği altında-

ki devletlerin uluslararası sisteme entegre olma dönemini yaşadığımızı belirtti. Sovyetler Birliğinin dağılması uluslararası sistemi yeniden tek kutuplu hale getirmiştir. Amerika, soğuk savaş sonrası dönemde uluslararası sistemi dizayn ettiğini düşünerek geri çekilme politikası izlemeye başlamıştır. 11 Eylül 2001'de ikiz kulelere yapılan saldırıya kadar devam eden geri çekilme politikası, saldırının ardından büyük bir kırılma yaşamış ve bu tarihten itibaren Amerika, daha müdahaleci bir yöntem izlemeye başlamıştır. Afganistan işgalinin başlaması ve 2003 yılında Amerika'nın Irak'ı işgal etmesi bu politika değişikliğinin sonuçlarıdır. Bu süreç Obama'nın başkan seçilmesine kadar devam etmiştir. Obama, politika olarak Amerika'yı savaş bölgelerinden çıkararak uluslararası sistemden izole etmeyi denemiştir. Şensoy, 2016 sonrası Amerika'nın sistemden çıkmasının Türkiye'yi çok ciddi zorluklarla karşı karşıya bıraktığını dile getirdi. Bu zorlukların başında sınır içerisinde bombaların patlaması, sivil halkın ölmesi ve Suriye'de Esed rejiminin göç dalgasına sebep olması gelmektedir. Türkiye 2018 sonrası farklı bir yola girmiş, Amerika'nın yokluğunda ortaya çıkacak zararları yok etmeyi hedefleyen bir politika izlemiştir. Mesela, İsrail ile normalleşme süreci bunun bir parçası olarak okunabilir. Şensoy, Obama ile başlayan Amerika'nın geri çekilme politikasının Donald Trump dönemi istisna tutulursa bugün hala devam ettiğini, Türkiye'nin ise bu duruma göre pozisyon aldığını dile getirerek sözlerini tamamladı.

Ahmet Emin Akyüz



ÜRDÜN DİL PROGRAMI

İSM'de 2-3 yıllık klasik ve modern Arapça eğitimi alan öğrenciler, dil yeteneklerini geliştirmek, güncel Arapça bilgilerini artırmak ve bir Arap ülkesinde toplumsal, kültürel ve ilmi gözlemlerde bulunup tecrübe kazanmak üzere bir yaz dönemi için Ürdün'e gönderilmektedir. Ürdün'de alanının önde gelen kurumlarından biri olan Qasid Dil Enstitüsünde gerçekleşen bu eğitim yaklaşık 2 ay sürmektedir. 2022 Yaz programı kapsamında 17 İSM öğrencisi İSM Asistanı Ahmet Enes Duman nezaretinde 24 Haziran-23 Ağustos 2022 tarihleri arasında Ürdün Qasid Dil Enstitüsündeki 2 aylık programa katıldı. Öğrenciler bu süre zarfında ders, konferans, proje çalışmaları, sosyal ve kültürel geziler, âlim ziyaretleri gibi ilmi ve sosyal içerikli birçok çalışma gerçekleştirdi. Haftada beş gün ikişer blok Arapça ders alan öğrenciler, okuma, yazma, dinleme ve konuşma yeteneklerini geliştirdiler. Qasid Dil Enstitüsündeki derslerin yanında Medârik İslâmî İlimler Enstitüsündeki güncel konulu dersleri de takip eden öğrenciler, Ürdün'ün ilmi ortamını en iyi şekilde değerlendirmeye gayret etti.

Ürdün'deki yoğun eğitim programı yanında ülkenin tarihi, kültürel ve doğal güzelliklerini gezme fırsatı bulan İSM öğrencileri bu geziler sayesinde Ürdün'ü farklı yönleriyle tanıma şansını yakaladı. Başkent Amman içerisindeki birçok tarihi mekânın yanı sıra Salt Türk Şehitliği, Ölü Deniz, Vadi Mucib, Kerak Kalesi, Mute, Vadi Ram ve Akabe gibi ülkenin önemli tarihi ve doğal mekanlarını ziyaret etti.

Program kapsamında öğrencilerin her biri, konu seçimine henüz Ürdün'e gitmeden başladıkları saha araştırmaları yaptılar. Öğrencilerin Ürdünlülerle daha ileri ve konu bazı diyolaglara girmelerini sağlayan, yüz yüze mülakat tekniğiyle yapılan söz konusu çalışmanın konuları arasında, Ürdün'de din eğitiminden, akademyanın İslam dünyası hakkındaki çözüm önerilerine, Ürdün toplumunda dinin yorumlanma biçimlerinden aile yapısına kadar pek çok farklı başlık yer aldı. İki ay boyunca hazırlanan bu araştırmalar, programın sonunda Qasid hocalarının oluşturduğu heyetlere Arapça olarak sunuldu. Program sonunda sertifikalarını alan öğrenciler, verilen birkaç günlük serbest vakit sonrasında yurda döndüler.

Tematik Seminerler

2017-2018 Bahar Dönemi ile İSM lisans programına eklenen Tematik Seminerler, belirli bir tema etrafında kitap okuma, film izleme ve kavrama, tahlil ve akademik yazım becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bununla birlikte İlahiyat öğrencilerinin siyaset bilimi, bilim tarihi ve felsefesi, roman, hatırat vb. gibi pek çok farklı saha, disiplin ve yazım türüne ilişkin yeterli düzeyde bilgi sahibi olmasını sağlamak ve bunların kaynaklarını, tarihsel süreçlerini ve temel meselelerini görme imkânı sunmaktadır. Geçtiğimiz dönemde İSM'de işlenen Tematik Seminerler şunlardır:

Ömer Faruk Deliktaş

İstanbul Bizim Neyimiz Olur?

Bu seminerlerimizde yaşamış olduğumuz şehirde “farkında” olarak yaşamak amaçlanmıştır. Sadece seminerlerimiz veya okuduklarımızdan ibaret kalmayıp bütün hayatımıza sirayet etmesini arzu ettiğimiz “İstanbul Bizim Neyimiz Olur?” sorusunun cevabı aranmış, bu şehrin gönlümüzde ve zihnimizde bir yer tahsis etmesi sağlanmıştır. Ayrıca seminerde, bir şehirden daha fazlası olarak keşfedilmeyi bekleyen bir hazine misali karşımızda duran İstanbul, tarihi, mimarisi ve kültürü açısından ele alınmıştır.

Ahmet Köroğlu

Modernizm, Medeniyet ve Kültürel Etkileşimler

Bu seminer dizisinde modernite, modernizm ve modernleşme kavramları temel alınarak Batı ve Batı dışı toplumların birbirleriyle ve kendi aralarında ilişkileri ile son iki asırdır buralarda devam eden medeniyet tartışmaları ve tecrübeleri mercek altına alındı. Okumalarda Batılı anlamda medeni olma ve medeniyet misyonu ile Batı dışı toplumların ve özellikle İslam dünyasının bu fikri serüvendeki yeri, konumu ve diğeri ile karşılaşmaları incelendi. Batı ve Batı dışı toplumların bu farklı karşılaşma tecrübeleri ve etkileşimleri oryantalizm, oksidentalizm ve diğer bazı düşünsel tecrübeler üzerinden anlaşılmaya ve açıklanmaya çalışıldı.

İsmbulten

Yusuf Ziya Gökçek

Filmlerle "Kavram"ak

Bu film atölyesi kapsamında tarihsel, toplumsal ve düşünsel bağlamda öne çıkan kavramlar filmlerle birlikte işlenmiştir. Kavramın görüntü ve hikâye edilişiyle birlikte önemli boyutlarının anlaşılması hedeflenmiştir. Seminer, filmin kurmaca lehine bir gelişim göstermesini dengelemek amacıyla kavramı konu edinen kurgu dışı kitaplarla birlikte yürütülmüştür. Bu çalışma kapsamında her seminer için belirli bir başlık altında bir kitap ve bir film okunup izlenmiştir.

Taha Ulu

"Divan Edebiyatı" Gerçekten Var mıydı?

Bu seminer dizisinde eski Türk edebiyatı tarihi incelenmiş, divan şiirinin kaynaklarına değinilmiş, dini, sosyal ve psikolojik bağlamları üzerinde durulmaya çalışılmış ve divan şiiri çeşitli cepheleriyle ele alınmıştır. Divan edebiyatının estetiği, sanat algısı, önemi, sanat ve edebiyat geleneğimiz üzerinde durulmuştur. Anadolu coğrafyasının yaşayış, duyuş, düşünüş ve sanat anlayışını kavramak için divan edebiyatı önemli yardımcı unsurlardan biridir. Temelleri Türklerin İslamiyet'i kabul etmelerinden sonra verdikleri ilk eserlere kadar dayanan ve geniş coğrafyalarda dil bakımından birbirinden farklı gelişen İslami edebiyat, en parlak dönemini 13. yüzyıldan başlamak üzere Osmanlı İmparatorluğu'nda yaşamıştır. Bu çalışma kapsamında beş yüzyıldan fazla etkisini sürdüren ve üç kıtada toprakları bulunan bir imparatorluğun ihtişamıyla uyumlu görkemli eserler veren klasik edebiyatımızın bazı yönleri mercek altına alınmıştır.

Eyüpcan Yavuz

**Felsefe Tanrı'nın Varlığına Dair Ne Söyler?
Klasik ve Modern Argümanlarla Teistik Deliller**

Bu seminerde din felsefesinde kısaca "teistik deliller" olarak bilinen ve Tanrı'nın varlığını kanıtlamak için ileri sürülen deliller ele alınmıştır. Bu delillerin değişik veya benzer biçimlerini farklı dinî (teistik) ve felsefî geleneklerde görmek mümkündür. Seminer kapsamında geçmişte olduğu gibi bugün de canlı bir tartışma alanını oluşturan teistik kanıtların ne ölçüde geçerli ve ikna edici oldukları incelenmiştir. Özellikle günümüz din felsefesindeki teizm-ateizm tartışmaları bağlamında bu delillerin değeri hakkında tartışma yürütülmüştür. Seminerde din felsefesinde bir bakıma gelenekselleşmiş olan ontolojik, kozmolojik, teleolojik, ahlâk ve dinî tecrübe delilleri ele alınmıştır.

İsmbulten

Muhammet Talha Kaan

Kirli Yargılamalar: "Beyaz Perdede Adaleti Aramak"

Bu seminerde, beyaz perdede adalet duygusunu sarsan olaylar, adaleti saptıran ve vicdan azabı yaşayan karakterler, adalet ve hukuk perspektifinden değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Altı oturum süren seminerde, hukuka dair sorgulamalar içeren kısa yargılama sahneleri seçilmiş, genel manada yargılama sürecine etki eden; hukuk normları, vicdani dilemmalar, intikam duygusu, eşitsizlik ve yargının gücü tartışılmıştır. Ayrıca yargılamanın objesi ve subjesi olan insan faktörü üzerinde durularak katılımcıların katkılarıyla empati zemini oluşturulmaya çalışılmıştır.

Taha Ulu

Roman Okumaları

Bu seminer dizisinde kısaca kurmaca metinler üst başlığına değinilmiş, farklı kültür ve coğrafyalardan olmasına dikkat edilerek seçilmiş romanlar tahlil edilmiştir. Ayrıca seminerde romanı oluşturan temel unsurlar, romanda hikâyenin işlevi, olay örgüsü, roman kişileri, bakış açısı, düşsellik, biçim ve ritim gibi alt başlıklar dikkate alınarak gerçekleştirilen okumalarla katılımcıların roman türüyle ilgili nesnel bakış açılarını geliştirmelerine, okuma anlama ve dili kullanım kabiliyetlerine ve kültürel birikimlerine katkıda bulunulmuştur.

Tarık Ablak

Safahat Okumaları

Bu seminer dizisinde, geçtiğimiz asrın başında kaleme alınmış en mühim eserler arasında yer alan, ayrıca devrinin olaylarına şahitlik eden tarih vesikası hüviyetine sahip *Safahat* eseri incelemeye tabi tutulmuştur. Ayrıca seminerde, yüksek dili ve içerdiği tarihî referansları dolayısıyla zor okunan ve hak ettiği değeri göremeyen eserin anlaşılması sağlanarak yeniden tesir gücüne sahip olması sağlanmıştır. Bu bağlamda yedi kitapçıktan oluşan *Safahat*'ın altı kitabı altı oturumda değerlendirilmiştir. Bu oturumlarda ilk olarak *Safahat*'ın kendine has üslubu/dili ve eseri anlamayı zorlaştıran tarihi referanslarıyla ilgili bilgi ve destek verilmiştir. Ardından da eserin ifade ettiği düşünce ve bilgiler tartışılmak suretiyle değerlendirilmiştir.

GİRİŞ SEMİNERLERİ

2020 yılı gz döneminde faaliyete geçirilen Giriş Seminerlerinde İSM'ye yeni katılan ğrencilerin İSM'nin eğitim modelini daha iyi kavramaları, İslam'ın ve Müslümanların güncel meselelerine ilişkin farkındalık kazanmaları, İslami İlimlerin yapısına ilişkin genel bir kanaate sahip olmaları ve bu ilimlere duyulan ihtiyacın farkına varmaları amaçlanmıştır. Faaliyet kapsamında hazırlık sınıfı ğrencileri, İSM mezunu yüksek lisans veya doktora düzeyindeki farklı akademik çalışma alanlarına sahip abileri ile bir araya gelmişlerdir. Yıl boyunca altı farklı başlıkta seminer gerçekleştirilmiş, bu seminerlerde hazırlık sınıfı öğrencileri hem abilerinin ilmi birikiminden istifade etme imkânı bulmuşlar hem de merak ettikleri meseleleri o alandan abilere sorma imkanına kavuşmuşlardır. Herhangi bir okuma, not veya dev sorumluluğu olmayan ve konular hakkında en temel düzeydeki giriş bilgilerinin verildiği Giriş Seminerleri uygulamasının, öğrencilerin yeni başladıkları ilim yolculuğuna zihnen ve kalben daha hazırlıklı çıkmayı kolaylaştırdığı ve motivasyonlarına kritik bir katkı sağladığı müşahede edilmiştir. Dönem boyunca yürütülen Giriş Seminerleri ve içerik tanıtımları, tarih sırasıyla şu şekildedir:

Ali Osman akmak

MODERNLEŞME SÜRECİ VE KIRILMALAR

Bu seminerde, İSM'ye ve İlahiyat Fakültesine henüz adımıını atmış öğrencilerin, içinde bulunduğumuz zaman dilimini tarihin akışı içinde konumlandırmalarını temin etmek amacıyla, 16. yüzyıldan günümüze ulaşan zet bir düşünce tarihine yer verilmiştir. Bu bağlamda modernite kavramı ve modernleşme süreci başta olmak üzere, reform, ilerleme, geleneksel toplum, sanayileşme, kapitalizm ve sekülerleşme gibi kavramlar üzerinde durulmuştur. Söz konusu kavramların Türk modernleşmesi sürecindeki yansımaları üzerinden, yaşanan meydan okumalar ve entelektüel krize işaret edilmiş, İSM'nin benimsediği eğitim modeli, müfredat ve çağın ihtiyacı olan donanıma sahip ilim adamları yetiştirmek hedefinin, tam da bu krize derinlikli bir cevap oluşturmak gayesiyle nasıl bir ilişkiye sahip olduğu konu edilmiştir.

Ahmet Çelik

MODERN AVRUPA-SÖMÜRGEÇİLİK VE KAPİTALİZM

Bu seminerde bilimsel devrim, dinde reform, aydınlanma, modern ulus devletlerin doğuşu, sömürgecilik, kapitalizm ve post-modernitenin doğuşu gibi Modern batının (Avrupa/Amerika) ortaya çıkışını sağlayan tarihsel hadiseler ve gelişmeler, fikri ve felsefi tartışmalar ele alınmıştır. Özellikle bu süreçte ortaya çıkan ideolojiler, dini mezhep ve yorumlar ve sosyo-ekonomik hareketlerin ne tür bir toplum ve birey tasavvuruna yol açtığı üzerinde durulmuştur. Tüm bu gelişmelerin merkezinde yer alan modernitenin insan tasavvuru, Müslümanların insan tasavvuru ile mukayese edilmeye çalışılarak modern dönemde yaşayan Müslüman fertlerin ve toplumların batılılaşma/ modernleşme süreçlerinin sonuçları ve etkileri ortaya konmuştur. Böylece günümüzde Müslümanların kendi değerleriyle uyumlu modern bir fert ya da toplum oluşturma imkânı ele alınmış, bunun ancak ilim (ve değerler) geleneğinin ihya edilerek mümkün olabileceği ifade edilerek seminer tamamlanmıştır.

Yunus Öztürk

GÜNCEL SOSYOLOJİK TAHLİLLER

Bu seminerde amaç öğrencilerin içine doğduğumuz dünyayı, yakın geçmişi ve anı mukayese ederek toplumsal değişimi ve farklılaşmayı anlamaları, açıklamaları ve anlamlandırmalarıdır. Bu kapsamda 1980 öncesi ve sonrası mukayese edilerek kapitalizmin Türkiye özelindeki yükselişi, geniş halk kitlelerinde meydana gelen değişim, göç ve göç sonucu oluşan yeni gettolar ve siyasi dalgalanmalar, değişen birey ve toplum algısı çerçevesinde ele alınmıştır. Fert ve toplumdaki değişimin göstergeleri sadesinde, başta aile olmak üzere eğitim, din ve hak/özgürlük kavramları üzerinde durulmuştur.

Mustafa Tanrıver

MEZHEP SİSTEMATIĞI VE GELENEK

Bu seminerde İSM'ye yeni dahil olmuş öğrencilere sonraki kademelerde alacakları fıkıh ve hadis eğitimine teorik bir zemin hazırlanmış ve bu disiplinlerle ilgili olarak bundan sonraki ilmi hayatlarında sık karşılaşmaları muhtemel olan bazı tartışmalara dair bir perspektif kazandırılmaya çalışılmıştır. Karşılıklı diyalog şeklinde yürütülen seminerlerde mezheplerin oluşumu, oluşum sonrasında hadislerin rolü, fıkıh araştırmalarında mezhep sistematığının yeri, ilimlerde birikim ve geleneğin anlamı gibi meseleler üzerinde durulmuştur.

Mehmet Demir

FELSEFE-DİN İLİŞKİSİ

Bu seminerde İSM ve İlahiyat Fakültesinde hazırlık sınıfı öğrencileri ile, felsefe ve din ilişkileri üzerine beş hafta süren bir eğitim programı yapılmıştır. Bu süre zarfında önce felsefe ve felsefi ilimler üzerine konuşulmuş, felsefenin tanımları üzerinden felsefenin ne olduğu belirginleştirilmiş, felsefi ilimlerin araştırma alanları teker teker tanıtılmıştır. Sonrasında ise din ve dini ilimler, özellikle İslam ve İslami ilimler özelinde ele alınmıştır. Dinin bireysel ve toplumsal amacının ne olduğu sorusu üzerinde durulmuş, İslami ilimler konularına göre özet bir şekilde ele alınmıştır. Felsefe ve din arasında kurulan dengeli bir yaklaşım olarak görülen Farabi'nin formüle ettiği ve sonrasında da takip edilen teoriler bağlamında bu iki kadim olgunun insanın anlam arayışında işgal ettikleri konum özellikle belirtilmiştir. Sonuç olarak felsefe/akıl/bilim ile din/vahiy/inanç arasında var olduğu düşünülen çatışmanın aslında bu alanlar arasında değil, bu alanları temsil edenler arasında cereyan ettiği neticesine ulaşılmıştır.

Güvenç Şensoy

İSLAM DÜŞÜNÇESİ: TARİH VE MESELELER

Seminerde öğrencilerin genel olarak İslam Düşünce geleneğindeki disiplin ve bu disiplinler bünyesindeki ekollerden haberdar olması sağlanmıştır. Ayrıca ekoller ve yaklaşımlar birbirlerine tesirleri bakımından sunulmuştur. Hz. Peygamber'in (sav) vefatı ile başlayıp ilimlerin tedvinini de içine alacak şekilde yaşadığımız zamana kadar gelen süreç genel hatları ile zikredilmiş ve meselelere temas edilmiştir. Müslümanların tarih boyunca "öteki" ile nazarî bakımdan etkileşim halinde olduğuna ve bu şekilde "öteki" olandan istifade ile birlikte onun sunduğu meydan okumalara karşı takındığı tavra da işaret edilmiştir. Böylece öğrenciler modern meydan okumalar karşısında kendi konumlarını tayine davet edilmektedir. Ayrıca öğrencilerin sonraki dönemlerde alacağı Akaid, Bidâye, Meâlim ve Şerhu'l-Akâid şeklinde sıralanan seminerlere tarihsel bir zemin hazırlanması da amaçlardan biridir.

İSmbülten

İSM müfredatına bu sene eklenen Alan Seminerleri, yüksek lisansa hazırlanan son sınıf öğrencilerinin, seçilmiş akademik metinler üzerinden yaptıkları okuma ve tahlil odaklı seçmeli seminerlerdir. Bu seminerler kapsamında lisans son sınıf öğrencileri, yüksek lisans veya doktora düzeyindeki İSM mezunu abileri ile bir araya gelmişler ve seçecekleri akademik alanın temel metinlerini birlikte müzakere etme imkânı bulmuşlardır. Bu seminerler sonucunda yüksek lisansa hazırlık aşamasında olan öğrencilerin alanlarına dair temel ve ileri düzey pek çok konuyu kavraması sağlanmış, klasik ve modern eserlerle tanışıp literatür bilgisi kazanması amaçlanmıştır.

2021-2022 dönemi içinde gerçekleştirilen Alan Seminerleri şu şekildedir:

M. Zahid Sezer

Kelam-İslam Felsefesi-Tasavvuf Alan Seminerleri

Mustafa Tanrıver

Fıkıh Alan Seminerleri

Cengiz Güler

Tefsir-Kıraat Alan Seminerleri

Furkan Yüksel

Hadis Alan Seminerleri

Ahmet Enes Duman

İslam Tarihi Alan Seminerleri

alan seminerleri

Peyvami Safa

Franz Kafka

Mustafa Kutlu

Cemil Meriç

Kitap Tahlilleri

George Orwell

İsmet Öze

İsmail Kara

Kitap Tahlilleri

Kitap Tahlil Grupları İSM bünyesinde ilk defa 2012-2013 döneminde gerçekleştirilen bir çalışmadır. Çalışma temelde öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarını geliştirme, kitap tercihlerine yardımcı olma ve okunan kitapları bir danışman eşliğinde tahlil etme yeteneği kazandırma amacını taşımaktadır. Hazırlık kademesinde bulunan öğrencilerin kitap tahlilleri 19 öğrenciden müteşekkil A ve B şeklinde ayrılmış iki grup ile gerçekleştirilmiştir. İSM asistanlarından Mehmet Zahit Sezer ve İSM dördüncü sınıf öğrencisi Nedim Aydın rehberliğindeki gruplar için, roman, hikâye, hatırat, düşünce, İslami ilimler gibi geniş bir konu yelpazesinden aşağıda listesi verilen nitelikli eserler belirlenmiştir. Okuma yapılan alanlar geniş tutularak öğrencilerin çeşitli alanlara aşinalık kesbetmesi, fikir dünyalarının zenginleşmesi, ilgi ve yatkınlıklarını keşfetmeleri, farklı yazım üsluplarını görmeleri ve kazanmaları hedeflenmiştir. Tahliller ekseriyetle grup yöneticileri tarafından yapılmakla birlikte, tahlili yapılacak eserin dahil olduğu alandaki uzmanlığı ile temayüz etmiş farklı akademisyen veya mezunlarımız da tahlil grubunda misafir edilmiştir. Tahliller esnasında aynı kademede olan ve üniversiteye yeni başlayan öğrenciler, yatay seviyede birbirlerine karşı şahsi düşüncelerini açık, akıcı ve anlaşılır bir şekilde ifade edebilme kabiliyetlerini geliştirme ve birbirlerini daha yakından tanıma fırsatı bulurken, dikey seviyede ise danışmanlık ve rehberlik imkânlarından istifade etmektedir.

Mehmet Zahit Sezer Grubu

Peyami Safa, *Fatih Harbiye*, Ötüken Neşriyat.

Ahmet Mithat Efendi, *Felatun Bey ile Rakım Efendi*, Dergâh Yayınları.

İhsan Fazlıoğlu, *Akıllı Türk Makul Tarih*, Ketebe Yayınevi.

Said Halim Paşa, *Buhranlarımız*, İz Yayıncılık.

İbn Tufeyl, *Hayy bin Yakzan: Hakikatin Peşinde*, Büyüyenay Yayınları.

Ahmet Hakan Çakıcı, *İnsan Sonrası Toplum*, Çıra Yayınları.

Ahmet Hakan Çakıcı, *Ahlak Sonrası Toplum*, Çıra Yayınları.

Aldous Huxley, *Cesur Yeni Dünya*, İthaki Yayınları.



- George Orwell**, *Hayvan Çiftliği*, Can Yayınları.
Wolfgang Korn, *Polar Yeleğın Dünya Seyahati*, Can Çocuk Yayınları.
Mustafa Kutlu, *Ya Tahammül Ya Sefer*, Dergah Yayınları.
Franz Kafka, *Dönüşüm*, Can Yayınları.
Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Amentüsü*, Diriliş Yayınları.
Gazzâli, *el-Munkız mine'd-dalâl*, Ketebe Yayınevi.
Ertuğrul Düздаğ, *Ali Ulvi Kurucu Hatıratı 1. Cilt*, Med Kitap.
Nurettin Topçu, *Türkiye'nin Maarif Davası*, Dergah Yayınları.
İsmet Özel, *Ve'l-asr*, Tiyo Yayıncılık.
İsmail Râci el-Fâruki, *Bilginin İslamileştirilmesi*, Risale Yayınları.
İsmail Kara, *Zafer Değil Sefer*, Dergah Yayınları.
Saadettin Ökten, *Fincanımda Cola Var*, Tuti Kitap.

Nedim Aydın Grubu

- Peyami Safa**, *Fatih-Harbiye*, Ötüken Yayınları.
Ahmet Mithat Efendi, *Felâatun Bey ile Râkım Efendi*, Dergâh Yayınları.
Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Kiralık Konak*, İletişim Yayınları.
Kemal Karpat, *Kısa Türkiye Tarihi*, Timaş Yayınları.
İsmail Kara, "Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi İçin Bir Çerçeve Denemesi", *Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi-Metinler ve Kişiler içinde*, Dergâh Yayınları.
Said Halim Paşa, *Buhranlarımız ve Son Eserleri*, Büyüyenay Yayınları.
İbrahim Kalın, *İslâm ve Batı*, İSAM Yayınları.
Dostoyevski, *Kumarbaz*, İş Bankası Yayınları.
Tahsin Görgün, *Medeniyet Meselesi*, Endülüs Yayınları.
Mustafa Kutlu, *Ya Tahammül Ya Sefer*, Dergâh Yayınları.
İsmet Özel, *Ve'l-Asr*, TİYO Yayıncılık.
Sezai Karakoç, *Diriliş Neslinin Âmentüsü*, Diriliş Yayınları.
İvan Turgenyev, *Babalar ve Oğullar*, İş Bankası Yayınları.
İmam Gazzâli, *el-Munkız mine'd-dalâl*, Ketebe Yayınevi.
Ertuğrul Düздаğ, *Ali Ulvi Kurucu Hatıratı 1. Cilt*, Med Kitap.
Saadettin Ökten, *Fincanımda Cola Var*, Tuti Kitap.
Nurettin Topçu, *Türkiye'nin Maarif Davası*, Dergâh Yayınları.
İsmail Kara, *Zafer Değil Sefer*, Dergâh Yayınları.

Benim İçin İsm...

Muhlis Sönmez | İSM 2022 Mezunu / Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 2022 Mezunu

İSM, Valide-i Atik Medresesinin küllerinden doğuşudur. Müslümanca yaşamının, düşünmenin maruz kaldığı meydan okumalara, yaklaşık iki asırdır yaşanan ilmi ve ahlaki krize bir çözüm bulma niyetinin, çabasının hâlisane bir ürünüdür. İSM, lisans döneminin o savrukluğunda yolumu bulmamı sağlayan güzel bir talihti. İlmin bir maişet kapısı veya bencilce çıkarların aracı olmaması gerektiğini en iyi burada idrak ettim. “Alimin mürekkebinin şehidin kanından ağır basacağı” sözünün hikmetini günümüzde daha iyi anlıyoruz. Çünkü İslam medeniyetinin yeniden o ihtişamlı günlerine kavuşmasının ve günümüz modern/post-modern çağda Müslüman kalmanın yolu ilimden geçmektedir. Bütün sabitelerin hedef alındığı ve gerçekliğin akışkanlaştığı post-modernitenin sofistçe naralarına karşı ancak ilimle mukavemet gösterilebilir. İSM, kalemini, gönlünü, sesini bu mefkûreye verecek azimli ve donanımlı ilim taliplerinin

yetişmesini dert edinmektedir. Bunun için seferber ettiği imkanları, sağladığı bu dostane ortam ve verdiği ufukla hep minnettar olduğumuz bir yer olacaktır.

Recep Şentürk hocadan kuruma adım attığım ilk zamanlarda duyduğum şu sözü hiç unutmadım: “Burada öğrendiklerinizin tek bir karşılığı vardır: Onu başkalarına öğretmek”. İSM, bundan başka bir şey talep etmiyor, mezun olan talebenin nerde ne yaptığı ile ilgilenmiyor. Fakat artık ilmin peşine düşmekten sıkılma, bu işten kaçma, pes edip gitme lüksünü de elinden çekip alıyor. Benim için İSM bir akademidir, fakat aklın ilim ve amel bütünlüğü olduğunu, amelsiz aklın ancak kurnazlık ürettiğini öğreten bir akademi. Burada dikkatimi çeken, bir ilim ehlinin hissetmesi gereken sorumluluğa yapılan vurguydu. İSM’de öğrendiğim ve tuttuğum fikir şu oldu: İnsan yaşamı son derce kısadır, bu kısa hayat boş bir levhadır, bu levhayı değerli kılacak şey onu en de-

Müslümanca yaşamanın, düşünmenin maruz kaldığı meydan okumalara, yaklaşık iki asırdır yaşanan ilmi ve ahlaki krize bir çözüm bulma niyetinin, çabasının hâlisane bir ürünüdür. İSM, lisans döneminin o savrukluğunda yolumu bulmamı sağlayan güzel bir talihtir. İlimin bir maişet kapısı veya bencilce çıkarların aracı olmaması gerektiğini en iyi burada idrak ettim.

ğerli işlerle doldurmaktır. İşlerin en değerlisi ise Hakk'ın rızasına vesile kılınan bir ilimle iştigal etmektir. İSM, hayatımızı anlamlı ve değerli kılmamanın, yaşamı da ölümü de hak etmenin yollarından birisidir.

İSM, benim için Valide-i Atik Medresesinin haykırışıdır. Bu, bir zamanlar insanlığın düşünen zihni olan İslam medeniyetinin canlı olduğu günlere ait bir haykırıştır. İSM, alimlerimizin, ariflerimizin, hakimlerimizin ilim bayraktarlığını daha ileriye taşıma, onların çabasına ortak olma şuurunu veriyor. Mimar Sinan'ın son eseri olan bu medrese, yüzyıllardır süregelen geleneğin bir parçası olma onurunu ifade ediyor. İSM henüz küçük bir kıvılcımdır, fakat işler yolunda giderse gümrah bir ateş olma potansiyeli taşıdığına yürekten inanıyorum. Gayret bizden, tevfik Hakk'tan.



MİFTAH LİSELİ GENÇLİK AKADEMİSİ

Miftah Liseli Gençlik Akademisi, İSM bünyesinde faaliyet gösteren, İstanbul'daki çeşitli liselerde eğitim gören öğrencilere yönelik bilgi ve aksiyonu birleştiren özel bir programdır. Kuruluş fikri, köklü geçmiş ile dinamik gelecek arasında dengeyi kurabilen, inanç ahlak, fikir ve aksiyonu sağlıklı bir bütünlük içerisinde değerlendirebilen genç nesle duyulan özlemden neşet etmiştir. Program kapsamında Kur'an-ı Kerim, İlmihâl, Hayatü's-Sahâbe, Yakın Tarih gibi seminerlerle beraber Kavram, Sinema ve Sanat alanlarında da çeşitli atölyeler yapılmaktadır. Birbirinden farklı sosyal ve sportif faaliyetler ve kültür gezileriyle program zenginleştirilmektedir.

2021-2022 eğitim programı bahar döneminde 15 öğrenci ile başlayan Miftah Liseli Gençlik Akademisi, düzenli seminerler ve çeşitli sosyal ve kültürel faaliyetlerle devam etti. Her hafta cumartesi günü saat 11.00 ile 15.30 arasında gerçekleştirilen haftalık program; Kur'an-ı Kerim, Yakın Tarih, Kavram Atölyesi ve Kitap-Film Tahlili seminerleriyle sürdürüldü. Sosyal-kültürel faaliyetler kapsamında Süleymaniye Camii, Şehzadebaşı Camii ve Fatih Camii ziyaret edildi. Halı saha programları ve langirt turnuvası düzenlendi. 26 Şubat 2022 tarihinde başlayan bahar dönemi program 11 Haziran 2022'de sona erdi.



Yaz döneminde ise programı ise, Miftah Yaz Okulu adı altında 25 Temmuz 2022 tarihinde başladı. Haftada üç gün (Pazartesi, Salı ve Çarşamba) 11.30 ile 15.30 saatleri arasında devam eden program seminerler kapsamında öğrenciler, Kur'an-ı Kerim, İlmihâl, Hayatü's-Sahabe ve Yakın Tarih seminerlerinin yanında Kavram ve Film atölyeleriyle rehberlik faaliyetlerine katıldılar. Perşembe günleri ise sosyal, sportif ve kültürel etkinliklere ayrıldı. Süleymaniye Külliyesi, Harbiye Askerî Müzesi rehber eşliğinde ziyaret edildi, luna park ve laser-taga gidildi, halı saha ve basketbol etkinliklerinin yanında, akşam buluşmaları ve yatılı programlar yapıldı. Kapanış programında ise Belgrad Ormanı'nda yapılan kahvaltının akabinde öğrencilere katılım sertifikaları takdim edildi. Hasan Erkam Çakır ve Cengiz Güler'in koordinatörlüğünü üstlendiği programda görev alan isimler ve programın içeriği şu şekildedir:

Yakın Tarih

Nedim Aydın, Ali Osman Çakmak

Kavram Atölyesi

**Ali Osman Çakmak,
Güvenç Şensoy, Yunus Öztürk
Yasir Beyatlı, İbrahim Agah Sağır
Ahmet Arda Şensoy**

Hayatü's-Sahabe

Beytullah Tozlu

İlmihâl

Abdurrahman Çavğa

Kur'an-ı Kerim

**Cengiz Güler, Eren Karadağ,
Muhammed Oğur, Abdurrahman Çavğa,
Beytullah Tozlu, Osman Arabacı,
Şemsettin Kazak, Hüseyin Samur**

Rehberlik

**Hasan Erkam Çakır, Cengiz Güler,
Beytullah Tozlu, Mehmet Buğra Sezer,
Muhammet Furkan Eren, Abdurrahman Çavğa,
Serdar Kesik, Mustafa Karapınar**



EVFA

E V L Â D - İ F A T İ H Â N E Ğ İ T İ M A K A D E M İ S İ

İSM bünyesinde 2015 yılında faaliyete başlayan Evlâd-ı Fatihân Eğitim Akademisi (EVFA), Balkanlardan gelen ve Türkiye’de okuyan üniversite öğrencilerine yönelik olup “ortak/yakın bir mirasa sahip olan ve İstanbul’da okuyan öğrencilerin bir araya gelmesine, aralarındaki samimiyet ve beraberliğin pekiştirilmesine zemin hazırlama; öğrencilerin ilmî, manevî ve sosyal yönlerden donanımlı hale gelmesine yönelik programlar geliştirme” şeklinde özetlenebilecek temel gayeler doğrultusunda faaliyet göstermektedir. Balkanlı üniversite öğrencilerine düzenli eğitim ve ayrıca maddi eğitim bursu sunan EVFA bünyesinde seminerler, atölyeler, konferanslar, sohbetler, sosyal ve kültürel faaliyetler planlanıp yürütülmektedir. İlim ve maneviyatın harmanlandığı Atik Valide Medresesi ile Yeni Valide Binası’nda samimi bir hava içerisinde yürütülen programlara Türkiye ve Balkanlardan pek çok akademisyen ve hoca katkı sunmakta, böylelikle hem öğrenciler hem de ilim çevreleri için canlı bir platform ortamı devam ettirilmektedir.

2015 yılındaki kuruluşundan itibaren 2020 Bahar döneminde başlayan pandemi sürecine kadar kesintisiz olarak yürütülen, yoğun ilgi ve katılıma mazhar olan programlarda, katılım gösteren öğrencilerin seviyeleri ve ihtiyaçları dikkate alınmış, buna göre akademik düzeyi değişiklik göstermekle birlikte asgari olarak hafta içi bir akşam ve cumartesi günü olacak şekilde çok dilli (Türkçe, Arapça, Arnavutça ve Boşnakça) olarak ve ayrıca ihtiyaca göre İlahiyat ve Sosyal Bilimler şeklinde gruplandırmalara gidilerek çeşitli seminerler gerçekleştirilmiştir. 2020 Bahar dönemine kadar EVFA bünyesinde yürütülmüş olan bazı seminerler şu şekildedir: Kur’an-ı Kerim, Tefsir, Fıkıh, Fıkıh Usulü, Hadis, Siyer-i Nebi, Arapça (Sarf-Nahiv, Pratik), Sosyal Bilimlere Giriş, İslam Ülkeleri, Osmanlı ve Balkan Tarihi, Toplumsal Gelişmeler Bağlamında Boşnaklar.



EVFA2022 FAALİYETLERİ

2020 Bahar döneminin ortalarında pandeminin getirdiği mücbir şartlar sebebiyle ara verilen EVFA programlarına 2022 Bahar döneminde yeniden başlanmıştır. Yapılan uzun istişareler neticesinde, programlara katılabilecek öğrencilerin sayısı, bilgi ve motivasyon seviyeleri, pandeminin psikolojik artçı etkileri vs. dikkate alınarak lisans ve lisansüstü iki seviyede, akademik yükü geçmiş senelere göre nispeten hafif faaliyetler planlanmış ve dönem boyunca özveri ile takip ve tatbik edilmiştir. Hadis, Fıkıh, İslami İlimlere Giriş, Balkanlarda Dini Akımlar gibi seminerlerin haftalık periyotta hibrit olarak 5 hocamız tarafından yürütüldüğü lisans düzeyindeki program, farklı ülkelerden 8 öğrenci tarafından tamamlanmıştır. Lisansüstü düzeyde ise istişare ve müzakere toplantılarına ilave olarak kıymetli hocalarımızla gerçekleştirilen 2 çevrimiçi seminere ise toplamda 40 araştırmacı iştirak etmiştir.

İsm
İLMİLER VE SANATLAR MERKEZİ

Konuşmalar-2

Osmanlı Balkanlarında İslâm
Göçler, İhtidâ, Süffiler ve Âlimler

Abdurrahman Atçıl
Sabancı Üni.

İhtisas
Balkan
çalışmaları

ilimlervesanatlari.org

27 Mayıs 2022
Cuma
20.00 - 21.30
Online Program

Balkanlı
üniversite öğrencileri
ve mezunlarına
yöneliktir.

İlim Yayıncılık
Cemiyeti

İsm
İLMİLER VE SANATLAR MERKEZİ

Konuşmalar-1

Osmanlı Siyaset Düşüncesine Giriş
İslam Halifeleri Olarak
Osmanlı Sultanları

Özgür Kavak
Marmara Üni.

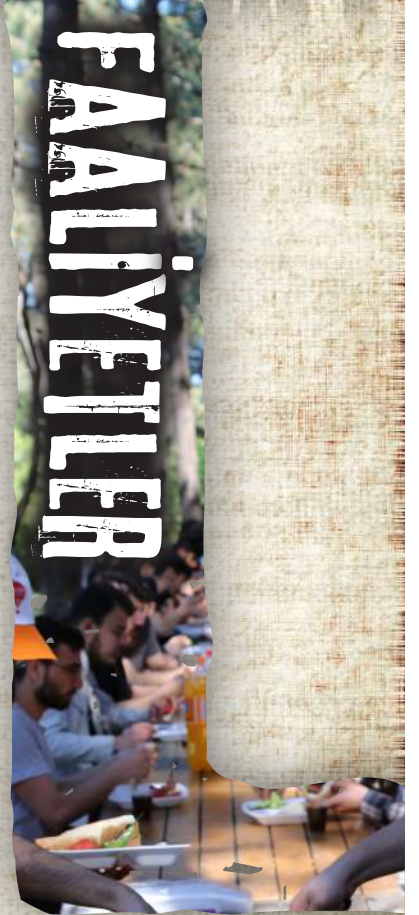
İhtisas
Balkan
çalışmaları

18 Mart 2022
Cuma
20.00 - 21.30
Online Program

Balkanlı erkek
üniversite öğrencileri
ve mezunlarına
yöneliktir.

İlim Yayıncılık
Cemiyeti



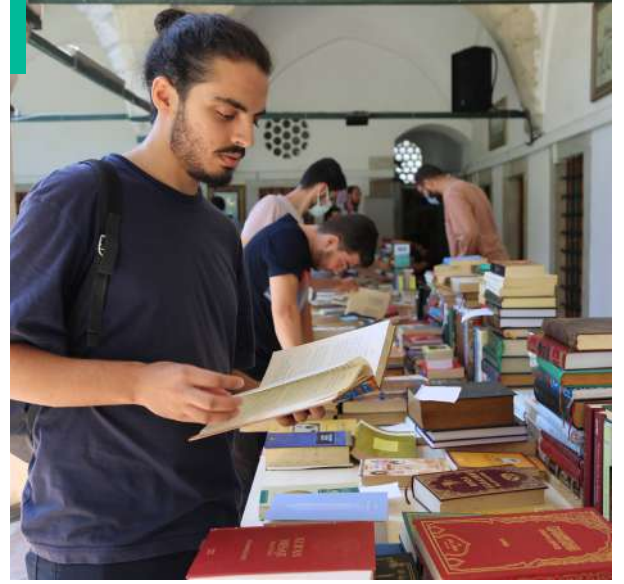


FAALİYETLER



Geleneksel Sahaf Günleri

İSM Kütüphanesi yararına kitap şenliği havasında Atik Valide Medresesi bahçesinde gerçekleşen Sahaf Günleri için süreç “Sahaftan Kütüphaneye Sadaka-i Cârîye” sloganı ile başlıyor. Raflarda bekleyen kitaplar bağışlanıyor, bağışlanan eser kütüphanede yoksa ayrılarak kütüphaneye kaydediliyor, kütüphanede mevcutsa İSM Sahaf Günleri’nde makul fiyata satılıyor. Sahaf geliri ile kütüphaneye yeni kitaplar alınıyor. Neticede bütün bağışlar İSM Kütüphanesi’ne sadaka-i cârîye olarak kaydedilmiş oluyor. 2021 ve 2022 senelerinde İSM Kütüphanesi’nin yaklaşık 2500 kitap edinmesine vesile olan Sahaf Günlerinde öğrencilerimiz samimi bir havada organizasyon tecrübesi kazanıyor, çeşitli sahalarda farklı eserleri inceleme fırsatı buluyorlar, kitaplar üzerine bol bol sohbet ve müzakere etmiş oluyorlar.



Aramıza Yeni Katılan Öğrencilerimize Oryantasyon Programı

Bu yıl sekizincisi tamamlanan oryantasyon programının amacı, İlahiyat Fakültesi’ni kazanan ve aynı zamanda İSM’de eğitime başlayan hazırlık sınıfı öğrencilerimizin İSM eğitim programının içeriğine ve çevreye intibakını kolaylaştırmaktır. 4-9.10.2021 tarihleri arasında gerçekleştirilen faaliyette İSM idarecileri Ali Osman Çakmak, M. Salih Eser, Yunus Öztürk ve Mustafa Tanrıver tarafından İSM hakkında genel bilgilendirme yapılmış, Tuncay Azar tarafından Alet İlimlerinin İslami İlimler açısından önemine değinilmiş, Modern Arapça Koordinatörü Hüseyin İbrahim tarafından Arapça mülakatlar yapılmış ve son olarak Güvenç Şensoy tarafından İslami İlimlerin yapısı ve tarihine ilişkin bir sunum gerçekleştirilmiştir.

Hazırlık Sınıfı Öğrencileriyle Kitap Fuarı Gezisi Yapıldı

Bu yıl altıncı kez düzenlenen Uluslararası Arapça Kitap Fuarına 15.10.2021 tarihinde Hazırlık sınıfları ile bir gezi gerçekleştirdik. Öğrenciler yapılan bu gezide İslam dünyasındaki yayıncıları ve önde gelen kitapları inceleme imkânı buldu. Geziden sonra Vefa semtine gidildi ve boza ikramından sonra yurda dönüldü.

İSM Öğrencilerinin Katılımıyla İSM Meşk Topluluğu Oluşturuldu

3 Kasım 2021 tarihi itibarıyla İSM çatısı altında Cemil Baştürk'ün riyasetinde bir meşk ekibi oluşturulmuştur. Hoca ve talebenin birlikte çalışmak suretiyle Klasik Türk Müziği'nin temel usullerini ve eserlerini icra ettiği bu faaliyete on bir kişi katılmıştır. İki haftada bir gerçekleştirilen bu faaliyet sonucunda temel makamlarda çeşitli eserler icra edilerek makamların yapıları öğrenilmiş ve eserlerin nota ve usul bilgilerine aşinâlık kesbedilmiştir.



Hafızlık Cemiyeti

İSM bünyesinde yürütülen ve takibinin Hüseyin Taşkın tarafından yapıldığı Hafızlık Programı bir öğrencimizin daha hafızlığını ikmâl etmesine vesile olmuştur. İSM dördüncü sınıf öğrencilerinden Muhammet Emin Ergin kardeşimiz hafızlığını tamamlamıştır. Bu vesileyle 6 Kasım 2021 tarihinde Vâlîde-i Atık Camiinde hafızlık merasimi düzenlenmiştir. Merasimde Prof. Dr. Recep Şentürk tarafından hafızlığın önemine dair sohbet yapılmış, İSM mezun ve mensupları tarafından aşr-ı şerîfler, ilahiler ve kasideler okunmuştur.



Arapça Bilgi Yarışmasının Yedincisi Düzenlendi



İYC Mahmut Bayram İlahiyat Öğrenci Yurdu'nda pandemi nedeniyle yarışmayan birinci sınıf öğrencileri arasında gerçekleştirilen ve bu sene yedincisi düzenlenen Arapça Bilgi Yarışması, 25 Aralık 2021 Cumartesi günü değerli hocalarımız ve pek kıymetli İSM öğrencilerinin katılımıyla icra edildi. Yarışmada öğrencilere Modern Arapça, Klasik Arapça, Dinleme ve Genel Kültür alanlarında toplam 21 soru soruldu. Eğlenceli bir havada yapılan yarışmada öğrenciler kıyasıya mücadele ettiler. Yarışma sonunda katılımcılara hocalarımız tarafından hediyeleri takdim edildi.

Geleneksel Kış Yardımı Çalışmaları

Geleneksel Kış Yardımı Çalışmaları kapsamında 2021 ve 2022 senelerinde, Suriyeli mültecilerin ağır kış şartlarında yetersiz ve dayanıksız kalan çadırlara nispetle daha korunaklı olan briket konutlara geçebilmelerine yönelik yürütülen kampanyalara destek verildi. Az çok demeden öğrenci, mezun ve mensuplardan toplanan miktarlarla 2021 senesinde Türkiye Diyanet Vakfı'nın düzenlemiş olduğu "Bir İyilik Sıcak Bir Yuva" kampanyasına 1 konut meblağı, 2022 senesinde ise Kızılay'ın düzenlediği "İdlib Acil Konaklama Evleri" kampanyasına 3 konut meblağı bağışlandı. Mültecilerin daha sağlıklı ve kalıcı barınma imkanına kavuşmalarını Cenab-ı Allah'tan niyaz ederiz.

KALICI İYİLİKLER MAHALLESİ İDLİB'DE

BU EVLERDE İYİLİĞİN HARCİ VAR

İDLİB'DE 17.500 TL BAĞIŞLADIK İSE BİR EVİNİ OLUŞTURURUZ.

2 Oda + Mutfak + Banyo

İSM Geleneksel Kış Yardım Kampanyası çerçevesinde Kızılay aracılığıyla üç acil konaklama evi bağışladık. Allah kabul eylesin. Teşekkür ederiz.

Dönem Arası Kış Kampı Bursa'da Yapıldı



Salgın öncesi süreçte düzenli olarak her yıl yüz yüze gerçekleştirilen İSM kış kampları bir yıllık online aranın ardından bu sene yeniden yüz yüze gerçekleştirildi. Eğitim ve sosyal-kültürel etkinliklerin buluşma noktası olan İSM kış kampları, bir taraftan okunan kitaplarla öğrencilerin ilmi gelişimine katkı sağlarken diğer taraftan mekân değişikliğinin verdiği olumlu hava ile birlikte, öğrencilerimizin kaynaşmasını, sosyal ve kültürel birikimlerinin artmasını ve en önemlisi kamp yapılan şehrin ilmi ve manevi şahsiyetlerini tanınmasını sağlamaktadır. Bu amaçlar doğrultusunda gerçekleştirilen dokuzuncu İSM kış kampı, 15-18 Şubat 2022 tarihleri arasında Bursa'da gerçekleştirildi. Bursa İYC Gevher Sönmez Yurdu'nun ev sahipliğini üstlendiği kamp her açıdan istifadeli geçti. Üç günlük süre ile gerçekleştirilen kampta Prof. Dr. Mustafa Kara'nın kaleme aldığı *Gönül Mektupları* ve *Gençlerle Gönül Gönüle* metinleri okunarak yazarı ile birlikte sohbet havasında müzakere edildi. İSM'nin eğitim programı, ilmi misyonu ve gelecek planı ile ilgili çeşitli sohbetler düzenlendi. Başta Ulu Camii olmak üzere, Emir Sultan, Yeşil Cami, Tophane Saat Kulesi gibi önemli tarihi mekanlar gezildi, Eşrefoğlu Rumi'nin torunlarından Safiyyüddin Erhan ziyaret edildi, Uludağ' a çıkıldı.



Meslek Hayatına Başlayan Arkadaşlarımız İçin Veda Programı Düzenlendi



İSM eğitim programının beş yıllık sürecini tamamlayan ve meslek hayatına atılan kardeşlerimiz için Vâlîde-i Cedîd binasında veda programları düzenlendi. 25 Şubat 2022 tarihinde düzenlenen programda Konya'ya imam olarak atanan İSM asistanı Muhammed Musa Çiçekdağı, 16 Mart 2022 tarihinde ise Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalında göreve başlayan Dr. Yasir Beyatlı, Bingöl Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalında araştırma görevlisi olarak göreve başlayan İSM asistanı Muhammet Daştan ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mantık Ana Bilim Dalı'nda araştırma görevliliğine atanan İSM asistanı Emrah Alağaç kardeşlerimize veda programı düzenlenmiştir. Özbek pilavı vesair ikramların yapıldığı programlarda çeşitli ilahiler icra edilmiş ve mezunlarımıza yeni hizmetlerinde başarı duaları edilmiştir.

İSM eğitim programının beş yıllık sürecini tamamlayan ve meslek hayatına atılan kardeşlerimiz için Vâlîde-i Cedîd binasında veda programları düzenlendi. 25 Şubat 2022 tarihinde düzenlenen programda Konya'ya imam olarak atanan İSM asistanı Muhammed Musa Çiçekdağı, 16 Mart 2022 tarihinde ise Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalında göreve başlayan Dr. Yasir Beyatlı, Bingöl Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi İslam Hukuku Ana Bilim Dalında araştırma görevlisi olarak göreve başlayan İSM asistanı Muhammet Daştan ve Erciyes Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Mantık Ana Bilim Dalı'nda araştırma görevliliğine atanan İSM asistanı Emrah Alağaç kardeşlerimize veda programı düzenlenmiştir. Özbek pilavı vesair ikramların yapıldığı programlarda çeşitli ilahiler icra edilmiş ve mezunlarımıza yeni hizmetlerinde başarı duaları edilmiştir.

Geleneksel Ramazan-ı Şerif Yardım Çalışmaları



Komşuluk mesuliyetiyle İstanbul içerisindeki ihtiyaç sahiplerinin üç aylarda, bilhassa Ramazan-ı Şerif'te, desteklenmesi amacıyla düzenlediğimiz Geleneksel Ramazan-ı Şerif Yardım Çalışmalarına İSM ailesi her sene mezun, mensup ve muhibbânî ile aktif katılım göstermektedir. Ramazan-ı Şerif kumanyaları, malzemelerin toptan alımı sonrasında bizzat öğrenci, mezun ve mensuplarımız tarafından büyük bir samimiyet ve heyecanla medresemizde hazırlanmakta ve ihtiyaç sahibi evlere gidilerek elden teslim edilmektedir. Kumanya kolilerinin zengin tutulmaya gayret edilen ve çocuklara da hitap eden muhtevastan ziyade iyilik, sevgi, infak, kerem, kardeşlik, şefkat ve merhamet gibi manalara yoğunlaşmanın bereketiyle 2021 senesinde 150 koli kumanya, 2022 senesinde ise 633 koli kumanya ve ayrıca 110 koli kumanya bedelinde nakdi yardım ile ihtiyaç sahiplerine ulaşıldı. Ramazan-ı Şerif'i ihya ederek hayır dualar almayı bizlere nasib ü müyesser eyleyen Allah Teâlâ'ya hamd ü senâlar ederiz.

Komşuluk mesuliyetiyle İstanbul içerisindeki ihtiyaç sahiplerinin üç aylarda, bilhassa Ramazan-ı Şerif'te, desteklenmesi amacıyla düzenlediğimiz Geleneksel Ramazan-ı Şerif Yardım Çalışmalarına İSM ailesi her sene mezun, mensup ve muhibbânî ile aktif katılım göstermektedir. Ramazan-ı Şerif kumanyaları, malzemelerin toptan alımı sonrasında bizzat öğrenci, mezun ve mensuplarımız tarafından büyük bir samimiyet ve heyecanla medresemizde hazırlanmakta ve ihtiyaç sahibi evlere gidilerek elden teslim edilmektedir. Kumanya kolilerinin zengin tutulmaya gayret edilen ve çocuklara da hitap eden muhtevastan ziyade iyilik, sevgi, infak, kerem, kardeşlik, şefkat ve merhamet gibi manalara yoğunlaşmanın bereketiyle 2021 senesinde 150 koli kumanya, 2022 senesinde ise 633 koli kumanya ve ayrıca 110 koli kumanya bedelinde nakdi yardım ile ihtiyaç sahiplerine ulaşıldı. Ramazan-ı Şerif'i ihya ederek hayır dualar almayı bizlere nasib ü müyesser eyleyen Allah Teâlâ'ya hamd ü senâlar ederiz.



Geleneksel Kardeşlik İftarları

Senelerden beri her Ramazan-ı Şerif'te düzenlenen, organizasyon ve hazırlıkları öğrencilerimiz tarafından yürütülen Kardeşlik İftarımız 1443 Ramazan-ı Şerif'inde Üsküdar Kuzguncuk sahilinde gerçekleştirildi. Hocalarımızın da teşrif ettiği mütevazı yer sofrası iftarı ile oruçlar birlikte açıldı, gönüller muhabbete doydular. Allah Teâlâ'dan bizleri nice Ramazan-ı Şeriflere erişirmesini ve Kardeşlik İftarlarında buluşturmasını niyaz ederiz.

Piknikler

İSM ailesi 9 Eylül 2021 tarihinde Kaymakkonduran Mesire Alanında, 15 Mayıs 2022 ve 18 Ağustos 2022 tarihlerinde Sofular mevkiinde gerçekleştirilen piknik programlarında bir araya geldi. Gün boyu gerçekleşen programlarda futbol, voleybol, doğa yürüyüşü gibi çeşitli sportif faaliyetler icra edildi, muhtelif etkinlikler ve ikramlar yapıldı.



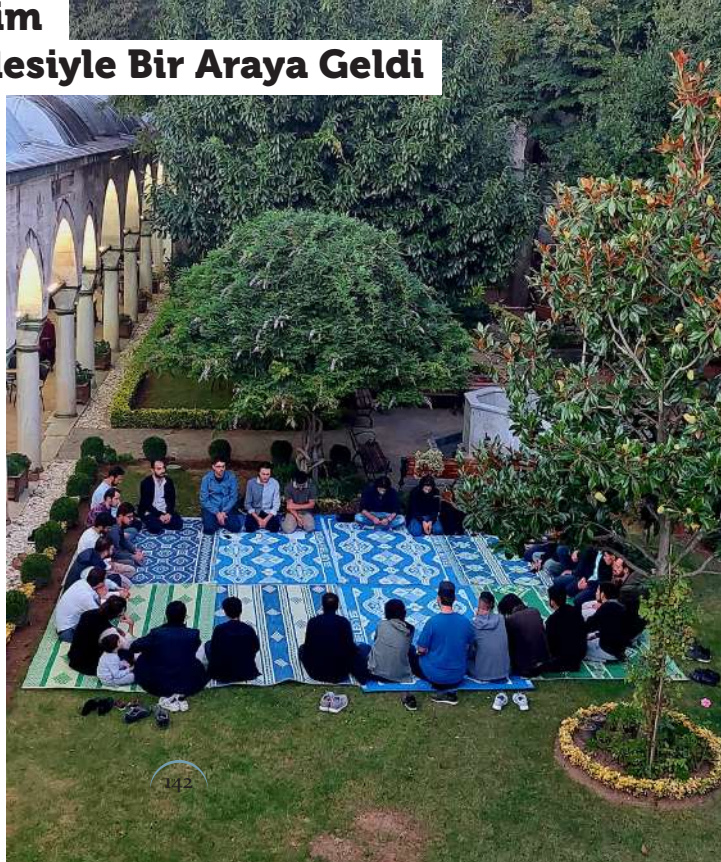
Masa Tenisi Turnuvası

Turnuva 6-7 Eylül 2022 tarihlerinde gerçekleştirildi. İSM öğrenci, mezun, hoca ve idarecilerinin katıldığı turnuvada hazırlık sınıfı öğrencilerinden Ceylan Erdem Üsün kırıncı kırıncı geçen maçların ardından rakiplerini eleyerek birinci oldu. Dereceye giren ilk 4 kişinin ödülleri 2022 Yaz kapanış programında yarışmacılara takdim edildi.



İSM'liler 2022 Eğitim Dönemi Sonu Vesilesiyle Bir Araya Geldi

2022 yılı yaz eğitim programını tamamlayan öğrencilerimiz bu vesile ile Valide-i Atik Medresesi'nde bir araya geldi. Mezunlarımızın da katıldığı programda öncelikle Kur'an-ı Kerim tilavet edildi. Çeşitli ilahi ve kasidelerin icra edildiği program, öğrencilerimizin hazırlamış olduğu slayt ve video gösterimi ile devam etti. Program, yapılan dönem değerlendirmesinin ardından ikramlarla sona erdi.





İLİMLER VE SANATLAR MERKEZİ

İSM